

PKO BANK POLSKI
SPÓŁKA AKCYJNA

SPRAWOZDANIE ZARZĄDU BANKU
Z DZIAŁALNOŚCI PKO BP SA ZA 2008 ROK

WARSZAWA, KWIECIEŃ 2009

SPIS TREŚCI:

1. WSTĘP	4
1.1 WYBRANE DANE FINANSOWE PKO BP SA	4
1.2 PKO BP SA NA TLE GRUPY RÓWIEŚNICZEJ	5
2. ZEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA DZIAŁALNOŚCI	6
2.1 CZYNNIKI MAKROEKONOMICZNE	6
2.2 KONIUNKTURA GIEŁDOWA	6
2.3 SYTUACJA POLSKIEGO SEKTORA BANKOWEGO	7
2.4 GŁÓWNE OBSZARY RYZYKA I DZIAŁANIA ANTYKRYZYSOWE NA RYNKU POLSKIM	8
2.5 OTOCZENIE REGULACYJNE	9
3. WYNIKI FINANSOWE PKO BP SA	11
3.1 CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA WYNIKI PKO BP SA	11
3.2 RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	11
3.3 BILANS PKO BP SA	15
4. ROZWÓJ BIZNESU	18
4.1 KIERUNKI ROZWOJU PKO BP SA	18
4.2 UDZIAŁY RYNKOWE PKO BP SA	18
4.3 OBSZARY BIZNESOWE	19
4.3.1 SEGMENT DETALICZNY	19
4.3.2 SEGMENT KORPORACYJNY	22
4.3.3 SEGMENT INWESTYCYJNY	25
4.4 WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA	27
4.5 DZIAŁALNOŚĆ PROMOCYJNA I BUDOWA WIZERUNKU	27
5. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE	31
5.1 ORGANIZACJA PKO BP SA	31
5.2 ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM	31
5.2.1 RYZYKO KREDYTOWE	32
5.2.2 RYZYKO RYNKOWE	33
5.2.3 RYZYKO OPERACYJNE	34
5.2.4 RYZYKO BRAKU ZGODNOŚCI	35
5.2.5 ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA	35
5.3 POWIĄZANIA ORGANIZACYJNE I KAPITAŁOWE	37
5.4 UMOWY, ŚWIADCZENIA I KOMPETENCJE WŁADZ PKO BP SA	40
5.5 ZARZĄDZANIE ZASOBAMI LUDZKIMI W PKO BP SA	43
5.5.1 SYSTEM MOTYWACYJNY PKO BP SA	43
5.5.2 POLITYKA WYNAGRADZANIA	44
5.5.3 ŚWIADCZENIA NA RZECZ PRACOWNIKÓW	44

5.5.4 LICZBA ZATRUDNIONYCH	45
5.5.5 POLITYKA SZKOLENIOWA	45
6. RELACJE INWESTORSKIE	47
6.1 KURS AKCJI PKO BP SA I BANKÓW KONKURENCYJNYCH	47
6.2 WSPÓŁPRACA Z AGENCJAMI RATINGOWYMI	47
7. OŚWIADCZENIE O STOSOWANIU ŁADU KORPORACYJNEGO	49
7.1 ZASADY ORAZ ZAKRES STOSOWANIA ŁADU KORPORACYJNEGO	49
7.2 GŁÓWNE CECHY STOSOWANYCH W PKO BP SA SYSTEMÓW KONTROLI WEWNĘTRZNEJ	49
7.3 LICZBA AKCJI ORAZ AKCJONARIUSZE PKO BP SA	50
7.4 STATUT ORAZ SPOSÓB DZIAŁANIA WALNEGO ZGROMADZENIA AKCJONARIUSZY PKO BP SA	51
7.5 RADA NADZORCZA ORAZ ZARZĄD PKO BP SA W OKRESIE SPRAWOZDAWCZYM	53
8. POZOSTAŁE INFORMACJE	59

1. WSTĘP

1.1 Wybrane dane finansowe PKO BP SA

ZYSK NETTO	PLN 2 881,3 MLN	5,9%	(r/r)	w efekcie wzrostu wyniku na działalności biznesowej o 24,9% (r/r), przy wzroście kosztów o 7,7% (r/r)
WYNIK NA DZIAŁALNOŚCI BIZNESOWEJ*	PLN 8 816,0 MLN	24,9%	(r/r)	dzięki wzrostowi wyniku odsetkowego o 32,5% (r/r) i wyniku z pozycji wymiany o 40,5 % r/r
WYNIK ODSETKOWY	PLN 5 968,1 MLN	32,5%	(r/r)	w wyniku wzrostu o 32,9% (r/r) wolumenu portfela kredytowego netto oraz rozszerzenia marż depozytowych
WYNIK Z PROWIZJI I OPŁAT	PLN 2 132,8 MLN	7,0%	(r/r)	w wyniku wzrostu przychodów prowizyjnych z tytułu kredytów oraz wzrostu liczby kart bankowych (+2,7% r/r) i ich transakcyjności, przy spadku przychodów prowizyjnych z tytułu obsługi funduszy inwestycyjnych
KOSZTY	PLN -3 969,2 MLN	7,7%	(r/r)	w wyniku wzrostu pozapłacowych kosztów działania o 10,9% oraz kosztów świadczeń pracowniczych o 5,3% w relacji do roku ubiegłego
ROE netto	22,8%	-2,2	p.p.	w wyniku wzrostu zysku netto o 5,9% (r/r) przy wzroście kapitałów własnych ogółem o 15,3% (r/r)
ROA netto	2,4%	-0,2	p.p.	przy wzroście aktywów o 24,6% (r/r)

* Wynik na działalności biznesowej („przychody”) rozumiany jako wynik z działalności operacyjnej bez uwzględnienia ogólnych kosztów administracyjnych oraz wyniku z tytułu odpisów aktualizujących.

Dla PKO BP SA rok 2008 był bardzo dobry pod względem osiągniętych wyników finansowych. Tym niemniej należy odnotować wydarzenia, jakie miały miejsce w drugim półroczu ubiegłego roku na rynkach finansowych, w tym na rynku polskim, które potwierdziły słuszność strategii PKO BP SA, której podstawę stanowi dynamiczny rozwój działalności biznesowej w oparciu o stabilną bazę depozytową i kapitałową Banku, a także dbałość o wysoką efektywność działania oraz skuteczną kontrolę kosztów.

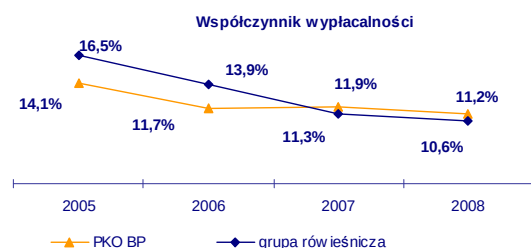
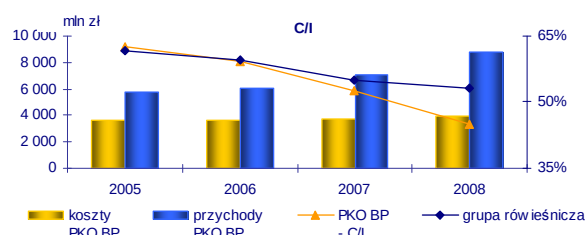
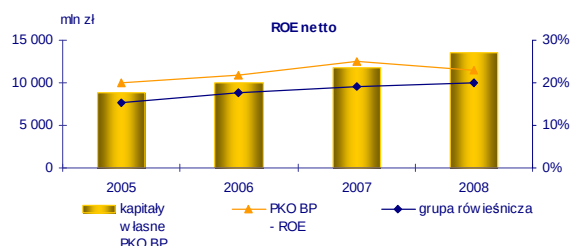
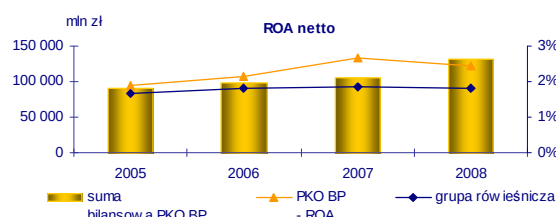
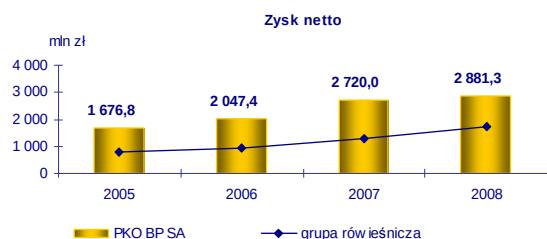
Wypracowany w 2008 roku zysk netto wyniósł 2 881,3 mln zł, co oznacza zmianę o 161,3 mln zł w relacji do wyniku roku ubiegłego. Tak wysoki wynik był determinowany przez:

- ⇒ wysoką dynamikę wyniku na działalności biznesowej PKO BP SA, który osiągnął poziom 8 816,0 mln zł (24,9% w ujęciu rocznym),
- ⇒ poprawę efektywności zarządzania kosztami, które wzrosły o 7,7% w ujęciu rocznym. Przy wysokiej dynamice przychodów PKO BP SA wskaźnik C/I odnotował spadek o 7,2 p.p. do poziomu 45,0%,
- ⇒ wzrost sumy bilansowej o 25,9 mld zł do poziomu 131,2 mld zł w efekcie dynamicznego rozwoju akcji kredytowej finansowanej wzrostem depozytów klientów PKO BP SA,
- ⇒ efektywną strukturę bilansu – wysoki przyrost depozytów PKO BP SA o 16,6 mld zł pozwolił na dynamiczny wzrost portfela kredytowego o 32,9% w ujęciu rocznym. Wskaźnik kredytów do depozytów na koniec 2008 roku wyniósł 96,3%, pozostając poniżej poziomu średniego dla sektora bankowego.

Realizacja wysokiego zysku za 2008 rok przełożyła się na wysoką rentowność PKO BP SA, która wyniosła 22,8% (ROE netto) i utrzymała się na zbliżonym poziomie w relacji do roku ubiegłego.

1.2 PKO BP SA na tle grupy rówieśniczej¹

Relatywnie korzystna sytuacja makroekonomiczna w polskiej gospodarce, zwiększenie skali działalności oraz wzrost stóp procentowych sprzyjały zwiększeniu wyników finansowych banków w pierwszych trzech kwartałach 2008 roku przy mniej korzystnych tendencjach w IV kwartale ubiegłego roku (związanych z pojawiającymi się skutkami kryzysu finansowego).

W 2008 roku również PKO BP SA zrealizował rekordowe wyniki, znacznie powyżej wartości przeciętnej w grupie rówieśniczej.

Wysokie tempo rozwoju działalności, stanowiące efekt agresywnej strategii rozwoju poszczególnych instytucji zmierzających do zdobycia rynku znalazło odzwierciedlenie w rosnącej sumie bilansowej banków.

Także aktywna polityka PKO BP SA przyczyniła się do znaczącego wzrostu sumy bilansowej i utrzymania wysokiego poziomu rentowności aktywów (ROA na koniec 2008 roku wyniosło 2,4% przy poziomie 2,7% na koniec 2007 roku).

W 2008 roku wynik finansowy netto sektora bankowego był znacznie wyższy niż w analogicznym okresie 2007 roku. Lepsze wyniki banków wynikały głównie ze wzrostu wyniku z tytułu odsetek połączonego z wolniejszym wzrostem kosztów działania.

W 2008 roku PKO BP SA utrzymał rentowność na wysokim poziomie (ROE w wysokości 22,8% na koniec 2008 roku w stosunku do 25% w 2007 roku).

Szybki rozwój działalności spowodował wzrost kosztów działania sektora bankowego, zarówno osobowych, jak i rzeczowych. Pomimo wzrostu kosztów, wskaźnik relacji kosztów do dochodów (C/I) banków, dzięki znacznie wyższej niż dynamika kosztów dynamice dochodów, odnotował spadek w relacji do wyniku roku ubiegłego.

Także PKO BP SA w 2008 roku znacznie poprawił relację kosztów do dochodów i utrzymał ją znacznie poniżej wartości średniej dla grupy rówieśniczej.

Adekwatność kapitałowa sektora bankowego w 2008 roku pozostawała na poziomie umożliwiającym jego dalszy stabilny rozwój.

Poziom współczynnika wypłacalności w PKO BP SA utrzymał się wyraźnie powyżej poziomu osiągniętego przez grupę rówieśniczą, głównie dzięki akumulacji kapitału.

¹ W skład grupy rówieśniczej wchodzi: Pekao SA, BRE Bank SA, ING Bank Śląski SA, BZ WBK SA. Dane do obliczeń wskaźników pochodzą z raportów rocznych poszczególnych banków i są ważone sumą bilansową.

2. ZEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA DZIAŁALNOŚCI

2.1 Czynniki makroekonomiczne

W trakcie 2008 roku nastąpiło istotne pogorszenie sytuacji gospodarczej w kraju w ślad za gwałtownym załamaniem koniunktury w USA i strefie euro w następstwie kryzysu na międzynarodowych rynkach finansowych. W całym 2008 roku dynamika PKB wyniosła 4,8% r/r, jednak w II połowie 2008 roku tempo wzrostu PKB obniżyło się do 3,7% r/r, z ok. 6,0% w I połowie 2008 roku. W największym stopniu do osłabienia dynamiki PKB przyczynił się spadek dynamiki nakładów brutto na środki trwałe w wyniku gwałtownego ograniczenia nowych inwestycji przez przedsiębiorstwa antycypujące przyszłe osłabienie popytu na ich wyroby w następstwie recesji w gospodarce światowej. Na stabilnym, wysokim poziomie utrzymało się tempo wzrostu konsumpcji prywatnej (ponad 5% r/r). Jednocześnie w ślad za załamaniem popytu w gospodarkach będących głównymi partnerami handlowymi Polski, w IV kwartale nastąpił spadek wolumenu eksportu, choć wkład handlu zagranicznego we wzrost PKB był tylko minimalnie ujemny ze względu na jednoczesny spadek importu.

W 2008 roku średnioroczny wskaźnik inflacji mierzony wskaźnikiem cen dóbr i usług konsumpcyjnych wzrósł do 4,2% z 2,5% w 2007 roku. Przez pierwsze osiem miesięcy wskaźnik inflacji wzrósł do poziomu 4,8% r/r, w wyniku wysokiej dynamiki cen żywności i paliw (globalny efekt wysokiej dynamiki cen surowców) oraz wzrostu wskaźnika inflacji bazowej w warunkach silnego popytu w gospodarce i wysokiej dynamiki płac. W ostatnich miesiącach roku odnotowano wyraźny spadek inflacji (do 3,3% r/r w grudniu) w efekcie gwałtownego spadku cen paliw (w ślad za spadkiem cen ropy naftowej w warunkach globalnego spadku popytu). Notowana w pierwszej połowie roku aprecjacja złotego hamowała silniejszy wzrost inflacji, natomiast odwrócenie trendu na rynku złotego ograniczało skalę spadku inflacji pod koniec roku.

Zgodnie z „Załoženiami polityki pieniężnej na rok 2008” celem polityki monetarnej było utrzymywanie inflacji na poziomie 2,5% z dopuszczalnym przedziałem wahań +/-1 punkt procentowy. Wzrost inflacji powyżej celu inflacyjnego w perspektywie oddziaływania polityki pieniężnej w warunkach wysokiej dynamiki płac w gospodarce i silnego popytu krajowego skłoniły Radę Polityki Pieniężnej do kontynuacji (rozpoczętego w 2007 roku) cyklu zaostrzania polityki pieniężnej. W efekcie, do czerwca stopy procentowe zostały podwyższone o 100 p.b. do poziomu 6,0% dla stopy referencyjnej NBP. Nasilenie kryzysu finansowego na świecie, przekładające się na pogorszenie globalnej, a następnie krajowej sytuacji makroekonomicznej, łagodzenie polityki pieniężnej w skali globalnej (np. Fed, EBC), wpłynęło na zmianę nastawienia w polityce pieniężnej i redukcję stóp procentowych w listopadzie i grudniu 2008 roku łącznie o 100 p.b. do poziomu 5,0% dla stopy referencyjnej NBP.

Po okresie silnej aprecjacji kursu złotego trwającej do lipca ub.r., odpływ kapitału zagranicznego z rynków wschodzących, w tym z Polski, w wyniku wzrostu awersji do ryzyka (do historycznie wysokich poziomów) po zaostrzeniu się globalnego kryzysu finansowego, skutkowało gwałtownym osłabieniem złotego, w szczególności w IV kwartale ub.r. W efekcie 2008 roku, złoty stracił na wartości 16,5% wobec euro, 21,5% wobec dolara amerykańskiego i blisko 30% wobec franka szwajcarskiego.

Przeniesienie się kryzysu finansowego także na polski rynek międzybankowy poskutkowało koniecznością wdrożenia przez NBP działań wspierających sektor bankowy, głównie w zakresie: rozpoczęcia operacji dostarczania bankom komercyjnym płynności w walucie krajowej (poprzez operacje repo) oraz w walutach obcych, głównie CHF (poprzez transakcje FX swap).

Pogorszenie koniunktury gospodarczej w II połowie roku wpłynęło na pogorszenie sytuacji na rynku pracy, wobec bardzo dobrej sytuacji w pierwszych miesiącach 2008 roku. W ciągu 2008 roku stopa bezrobocia rejestrowanego obniżyła się o 2 p.p. do 9,5% w grudniu 2008 roku, w październiku spadając do 8,8%. W ostatnich miesiącach roku wyraźnie słabła także dynamika wzrostu zatrudnienia i płac.

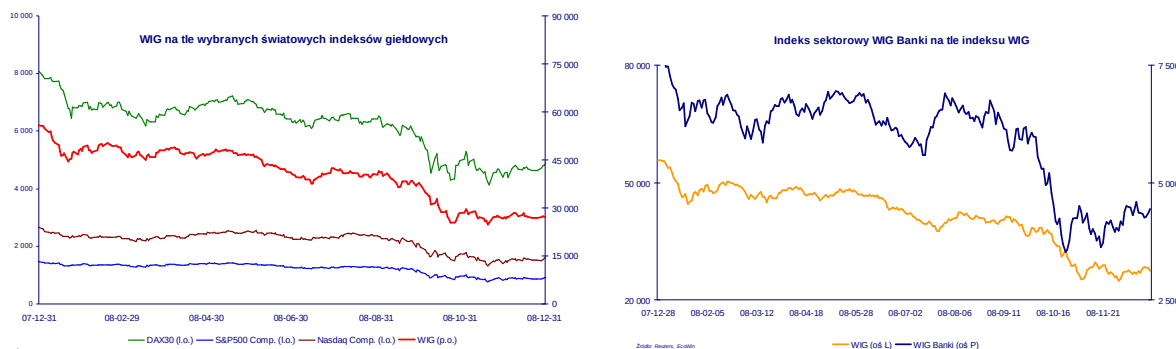
2.2 Koniunktura giełdowa

Koniunktura na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie pozostawała w 2008 roku pod wpływem negatywnych wydarzeń na giełdach zagranicznych oraz niepewności co do przyszłej kondycji polskiej gospodarki. Skutkiem tego było zmniejszenie skłonności inwestorów do podejmowania ryzyka oraz zwiększony odpływ kapitału krajowego i zagranicznego z rynku giełdowego.

Zmiany indeksów cen akcji notowanych na GPW były silnie dodatnio skorelowane ze zmianami cen akcji w USA i Europie. Indeks WIG obniżył się o 49,8% r/r, a indeks WIG Banki o 55,2% r/r. Kapitalizacja spółek notowanych na GPW na koniec 2008 roku spadła o 70% r/r do 465,5 mld zł.

Koniunktura giełdowa determinowała sytuację na rynku bankowym oraz niebankowym rynku finansowym. Jej skutki najsilniej odczuły fundusze inwestycyjne, których aktywa obniżyły się o blisko 45% r/r, tj. do 73,7 mld zł. W ciągu 2008 roku z funduszy inwestycyjnych odpłynęło netto 29 mld zł (saldo wpłat i umorzeń).

2.3 Sytuacja polskiego sektora bankowego

Kryzys na rynkach globalnych wpłynął na zmianę warunków działania banków w Polsce, czego konsekwencje były widoczne w IV kwartale 2008 roku. Na skutek spadku zaufania istotnie został ograniczony dostęp do środków pozyskiwanych z rynku międzybankowego, co w połączeniu z perspektywą utraty wsparcia finansowego od zagranicznych spółek-matek, skutkowało zaostrzeniem konkurencji na rynku depozytowym. Wzrosły koszty pozyskiwania środków na prowadzenie działalności bankowej. Skończył się okres taniego i łatwo dostępnego finansowania. Banki zaostrzyły kryteria i warunki udzielania kredytów.

Rynek kredytów

Pierwsze trzy kwartały 2008 roku to okres silnego rozwoju akcji kredytowej, któremu sprzyjała korzystna sytuacja makroekonomiczna, szybki wzrost depozytów i środków napływających z zagranicy oraz liberalizacja polityki kredytowej banków.

W ostatnim kwartale 2008 roku sytuacja uległa zmianie. Pod wpływem kryzysu na rynkach światowych, pogorszenia perspektyw rozwoju gospodarczego oraz znacznego ograniczenia płynności na rynku międzybankowym, zwłaszcza w pozyskiwaniu CHF, nastąpiło wyraźne zaostrzenie polityki kredytowej w bankach oraz wyhamowanie akcji kredytowej w walutach obcych. Przyrost wartości kredytów wynikał przede wszystkim z silnej deprecjacji polskiej waluty zwiększającej wartość w złotych udzielonych kredytów walutowych. Udział kredytów walutowych w kredytach ogółem na koniec 2008 roku wyniósł 33%.

W trakcie 2008 roku kredyty ogółem wzrosły o 37% r/r (o 169 mld zł), w tym kredyty dla gospodarstw domowych o 45,5% r/r, dla przedsiębiorstw o 28% r/r. Najszybciej rósł portfel kredytów mieszkaniowych (o 65% r/r), którego 70% stanowiły kredyty walutowe.

Źródła finansowania działalności

Znaczącym źródłem finansowania akcji kredytowej w 2008 roku były środki pochodzące z zagranicy. Banki posiadające zagranicznych inwestorów otrzymywały środki w ramach macierzystych grup kapitałowych. Do polskiego sektora bankowego wpłynęło ponad 77 mld zł z zagranicznych instytucji finansowych, w tym 64 mld zł od zagranicznych banków.

W II połowie 2008 roku skończył się okres tanich i łatwo dostępnych źródeł finansowania działalności. Nastąpiła zmiana warunków finansowania i konieczność dostosowania do nich strategii banków. Utrzymujący się dużo szybszy wzrost kredytów niż depozytów, presja sytuacji płynnościowej oraz ograniczonego dostępu do finansowania na rynku międzybankowym, zwłaszcza perspektywa utraty wsparcia finansowego zagranicznych banków-matek, spowodowały wzrost popytu banków na stabilne źródła finansowania. Posiadanie własnej stabilnej bazy depozytowej stało się istotnym elementem kształtującym politykę banków wobec klientów. Depozyty ogółem wzrosły o ok. 20% r/r (ok. 96 mld zł) głównie dzięki depozytom gospodarstw domowych, które zwiększyły się o ok. 24% r/r. Wartość depozytów przedsiębiorstw zwiększyła się o 3,7% r/r.

Wyniki sektora bankowego w 2008 roku

Słabe wyniki finansowe banków osiągnięte w ostatnim kwartale 2008 roku istotnie obniżyły roczne tempo wzrostu wyniku finansowego sektora bankowego. W tym okresie ujawniły się niekorzystne zjawiska związane z walutowymi instrumentami pochodnymi, pogorszącą się sytuacją kredytobiorców i jakością portfela kredytowego. Tempo wzrostu zysku netto sektora bankowego z końca III kwartału przekraczające 20% r/r zmniejszyło się do 8% r/r. Wynik finansowy netto sektora osiągnął poziom 14,7 mld zł. Ujemne saldo rezerw/odpisów z tytułu utraty wartości było prawie trzykrotnie większe niż w 2007 roku.

Wynik odsetkowy sektora bankowego wzrósł o 23% r/r. Znaczący przyrost kredytów i ich oprocentowania pozwolił bankom na utrzymanie wysokich przychodów odsetkowych. W IV kwartale 2008 roku dynamicznie wzrosły koszty odsetkowe, co było efektem agresywnej polityki cenowej stosowanej przez banki w celu pozyskania depozytów, jako źródła finansowania działalności.

Efektywność sektora bankowego pozostała na wysokim poziomie. Wskaźnik ROE wyniósł 22,4%, ROA - 2%. Negatywne zjawiska ujawnione w IV kwartale zahamowały jednak ich tendencję wzrostową - poziom z końca 2008 roku był niższy niż uzyskany w poprzednich okresach. Wskaźnik kosztów operacyjnych (C/I) wyniósł 53,9%, m.in. w efekcie zwiększenia sieci placówek bankowych i wzrostu zatrudnienia.

Rosnące ryzyko działalności przekładające się na wyższe potrzeby kapitałowe banków wpłynęło na spadek współczynnika wypłacalności. Średni jego poziom w sektorze bankowym wyniósł 10,8% wobec 12,1% z końca 2007 roku.

2.4 Główne obszary ryzyka i działania antykrzysowe na rynku polskim

Ryzyko płynności

W 2008 roku zmieniła się sytuacja płynnościowa w sektorze bankowym, w tym:

- powiększyła się luka między poziomem kredytów a depozytów (do 109%),
- skończył się okres łatwo dostępnego finansowania poprzez środki zewnętrzne:
 - ⇒ na skutek kryzysu zaufania nastąpiła stagnacja na rynku międzybankowym,
 - ⇒ wzrósł koszt finansowania na międzynarodowych rynkach finansowych,
 - ⇒ powstało niebezpieczeństwo utraty dopływu środków od zagranicznych spółek–matek na skutek pogarszającej się ich sytuacji finansowej,
- głównym źródłem finansowania działalności kredytowej stał się rynek depozytów.

Kapitały

Zmiana rozwiązań regulacyjnych odnośnie adekwatności kapitałowej (opartych na zasadach wynikających z Nowej Umowy Kapitałowej) spowodowała wzrost całkowitego wymogu kapitałowego banków, w tym głównie z tytułu ryzyka kredytowego i ryzyka operacyjnego. Przyrost portfela kredytowego zwiększył potrzeby kapitałowe. Mimo wzrostu wartości kapitałów pogorszyła się adekwatność kapitałowa. Współczynnik wypłacalności obniżył się do 10,8% z 12,1% w 2007 roku.

Ryzyko kredytowe

W warunkach pogarszającej się sytuacji gospodarczej wzrosło ryzyko pogorszenia jakości portfela kredytowego - zwiększyło się saldo rezerw celowych/odpisów z tytułu utraty wartości (o 173% r/r). Banki zaostrzyły kryteria i warunki udzielania kredytów, w tym dotyczące: marż, oceny zdolności kredytowej, wymaganych zabezpieczeń. Dalsze pogorszenie koniunktury gospodarczej, negatywnie wpływając na kondycję klientów indywidualnych i korporacyjnych, może spowodować wzrost ryzyka kredytowego.

Ryzyko walutowe - gwałtowny spadek wartości złotego

Silna deprecjacja polskiej waluty w II połowie 2008 roku wpłynęła na:

- istotny wzrost wolumenu kredytów w walutach obcych,
- spadek wartości zabezpieczeń,
- wzrost ryzyka niewypłacalności klientów korporacyjnych, związany z umowami dotyczącymi transakcji pochodnych (opcji walutowych).

Oslabiony złoty wpływał na wzrost kosztów banków związanych z odnowieniem swap'ów, którymi finansowały długoterminowe kredyty walutowe. W przyszłych okresach słabnący złoty może spowodować powstanie strat z tytułu ryzyka kredytowego związanego z kredytami denominowanymi w walutach obcych oraz wzrost ryzyka płynności.

Działania o charakterze antykryzysowym

Rząd przyjął *Plan Stabilności i Rozwoju*. Większość przewidzianych w nim inicjatyw zostanie wdrożona w 2009 roku. Plan przewiduje zasilenie polskiej gospodarki w latach 2009 – 2010 kwotą 91,3 mld zł oraz obejmuje:

- działania na rzecz stabilności systemu finansowego w zakresie gwarancji dla depozytów bankowych oraz gwarancji dla kredytów międzybankowych,
- działania na rzecz zwiększenia popytu konsumpcyjnego poprzez wprowadzenie obniżek obciążeń podatkowych i para-podatkowych i zwiększenia popytu inwestycyjnego,
- plan antykryzysowy obejmuje:
 - ⇒ zwiększenie dostępności kredytów dla przedsiębiorstw,
 - ⇒ wsparcie dla instytucji rynku finansowego,
 - ⇒ wzmocnienie systemu gwarancji i poręczeń dla MŚP,
 - ⇒ przyspieszenie inwestycji współfinansowanych ze środków UE,
 - ⇒ wprowadzenie wyższej ulgi inwestycyjnej dla nowo zakładanych firm, znoszenie barier dla inwestycji w infrastrukturę teleinformatyczną, wzmocnienie pozycji odbiorców energetyki.

Narodowy Bank Polski ogłosił *Pakiet zaufania* dla banków w celu:

- umożliwienia pozyskiwania środków złotych na okresy dłuższe niż jeden dzień,
- umożliwienia pozyskiwania środków walutowych,
- zwiększenia możliwości pozyskiwania płynności złotowej poprzez rozszerzenie zabezpieczeń operacji z NBP.

2.5 Otoczenie regulacyjne

Na sytuację sektora bankowego w 2008 roku miały wpływ nowe rozwiązania wynikające z następujących regulacji prawnych:

- uchwały nr 1-5 Komisji Nadzoru Bankowego z 13 marca 2007 roku (Dz.U. NBP Nr 2 i 3 z późniejszymi zm.) implementujące do prawa polskiego nowe zasady adekwatności kapitałowej wynikające z dyrektyw Unii Europejskiej opartych na bazylejskiej Nowej Umowie Kapitałowej;
- uchwała nr 9/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007 roku w sprawie ustalania wiążących banki norm płynności (Dz.U. NBP Nr 3) obowiązująca od 1 stycznia 2008 roku, która zobowiązała banki do przestrzegania od 30 czerwca 2008 roku czterech nadzorczych limitów płynności płatniczej krótko- i długoterminowej oraz raportowania ich przekroczeń;
- uchwały Rady Bankowego Funduszu Gwarancyjnego zmieniające od 1 stycznia 2008 roku obciążenia banków związane z obligatoryjnie tworzoną funduszem ochrony środków gwarantowanych oraz obowiązkową opłatą roczną na rzecz BFG;
- rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 2007 roku w sprawie wpłat na pokrycie kosztów nadzoru nad bankami (Dz.U. Nr 249, poz. 1855) określające wysokość obciążeń związanych z objęciem banków od 1 stycznia 2008 roku nadzorem finansowym;
- rozporządzenie Rady Ministrów z 24 grudnia 2007 roku w sprawie szczegółowych zasad rachunkowości funduszy inwestycyjnych (Dz.U. Nr 248, poz. 1859), które weszło w życie 31 grudnia 2007 roku;
- zalecenia KNF dotyczące przeglądu zasad polityki kredytowej oraz procedur towarzyszących udzielaniu kredytów, a także przygotowania do zmian w rekomendacji S (rekomendacja SII ogłoszona 17 grudnia 2008 roku) oraz rekomendacji T (prace w toku), co wpłynęło na zaostrzenie polityki kredytowej banków;
- ustawa z dnia 4 września 2008 roku o zmianie ustawy Prawo bankowe (Dz.U. Nr 192 poz. 1179), która nałożyła na banki dodatkowe obowiązki informacyjne w związku z rozszerzeniem dostępu do tajemnicy bankowej (weszła w życie 12 listopada 2008 roku);
- nowelizacja ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2007 roku Nr 11, poz. 74) zmniejszająca od 1 stycznia 2008 roku pozapłacowe koszty pracy poprzez obniżenie składki rentowej płaconej przez pracodawców;

- uchwała nr 12/1170/2007 Rady Giełdy z dnia 4 lipca 2007 roku wprowadzająca od 1 stycznia 2008 roku nowe zasady ładu korporacyjnego „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW”, m.in. nakładające na emitentów nowe obowiązki informacyjne;
- ustawa z 7 listopada 2008 roku o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 209, poz. 1320), która weszła w życie 1 grudnia 2008 roku wprowadzając m.in. ułatwienia dla podmiotów rozliczających VAT.

Na działalność banków oddziaływały także:

- inicjatywy NBP znane jako Pakiet zaufania mające na celu poprawę płynności na rynku międzybankowym poprzez m.in.:
 - ⇒ operacje repo o okresie zapadalności do 3 miesięcy,
 - ⇒ operacje swap'ów walutowych,
 - ⇒ wykorzystanie depozytu walutowego jako zabezpieczenia kredytu refinansowego,
 - ⇒ modyfikacje w systemie operacyjnym kredytu lombardowego.
- wdrażanie jednolitego systemu płatności w euro (SEPA) wprowadzającego jednolite zasady, reguły i standardy dokonywania płatności krajowych i transgranicznych w euro. Podstawę prawną SEPA stanowi dyrektywa o usługach płatniczych Parlamentu i Rady UE z 13 listopada 2007 roku (PSD).

3. WYNIKI FINANSOWE PKO BP SA²

PKO BP SA nie publikował prognoz dotyczących wyników finansowych za 2008 rok.

3.1 Czynniki wpływające na wyniki PKO BP SA

Pierwsze 3 kwartały 2008 roku były dla PKO BP SA, podobnie jak i dla całego polskiego sektora bankowego, okresem prosperity. W tym okresie PKO BP SA wypracowało ponad 93,1% zysku netto osiągniętego w całym 2008 roku. Wynik odsetkowy PKO BP SA wzrósł o 32,5% r/r w efekcie dynamicznego rozwoju akcji kredytowej i oprocentowania kredytów (wzrost rynkowych stóp procentowych), który pozwolił na utrzymanie wysokiego poziomu przychodów odsetkowych.

Na wyniki finansowe zrealizowane przez PKO BP SA w IV kwartale 2008 roku decydujący wpływ miało przede wszystkim pogorszenie sytuacji gospodarczej w kraju, w ślad za gwałtownym osłabieniem koniunktury gospodarczej w USA i strefie euro, oraz spowolnienie gospodarcze na Ukrainie, gdzie działa spółka zależna PKO BP SA – Kredobank SA. Nasilenie kryzysu w krajach rozwiniętych spowodowało gwałtowne ograniczenie napływu kapitału na rynek ukraiński, co wpłynęło na znaczące pogorszenie perspektyw rozwoju sytuacji finansowej przedsiębiorstw i banków w tym kraju.

Od IV kwartału 2008 roku dynamicznie rosły koszty odsetkowe – na skutek wprowadzenia atrakcyjnej oferty depozytowej dla klientów PKO BP SA. Deprecjacja polskiej waluty znalazła swoje odzwierciedlenie w silnym wzroście aktywów denominowanych w walutach obcych, stwarzając presję na pozyskiwanie dodatkowych źródeł finansowania.

Niemniej, w trudnej sytuacji rynkowej w IV kwartale 2008 roku, PKO BP SA sprostał wyzwaniom. Efektywność PKO BP SA pozostała na wysokim poziomie - wskaźnik ROE wyniósł 22,8% na koniec 2008 roku. Jednocześnie negatywne zjawiska ujawnione w IV kwartale zahamowały tendencję wzrostową - poziom wskaźnika ROE z końca 2008 roku był niższy niż uzyskany w poprzednich kwartałach.

Wysoki poziom kapitałów własnych PKO BP SA wystarczył na pokrycie rosnących, w ślad za wzrostem akcji kredytowej, potrzeb kapitałowych. Na koniec 2008 roku współczynnik wypłacalności wyniósł 11,24%, przy minimalnym jego poziomie ustalonym zgodnie z ustawą Prawo bankowe w wysokości 8%.

W IV kwartale 2008 roku PKO BP SA dokonał odpisu aktualizującego wartość udziałów w spółce zależnej Kredobank SA w wysokości (-)356,1 mln zł. Bez uwzględnienia ww. odpisu wynik finansowy w ujęciu jednostkowym w 2008 roku wyniósłby 3 237,4 mln zł.

3.2 Rachunek zysków i strat

W 2008 roku PKO BP SA („Bank”) osiągnął zysk netto w wysokości 2 881,3 mln zł ((+) 5,9% r/r). W rachunku wyników PKO BP SA za 2008 rok suma pozycji dochodowych wyniosła 8 816,0 mln zł i była o 1 758,5 mln zł, tj. o 24,9% wyższa niż w 2007 roku.

² W niniejszym rozdziale ewentualne różnice w sumach, udziałach i dynamikach wynikają z zaokrągłeń kwot do mln zł oraz zaokrągłeń udziałów procentowych w strukturach do jednego miejsca dziesiętnego.

Tabela 1. Rachunek zysków i strat PKO BP SA (w mln zł)

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT POWSZECHNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SA				
	2008	2007	Zmiana (w PLN)	Zmiana (%)
Przychody z tytułu odsetek	8 646,4	6 245,1	2 401,3	38,5%
Koszty z tytułu odsetek	(2 678,3)	(1 742,0)	(936,4)	53,8%
Wynik z tytułu odsetek	5 968,1	4 503,1	1 465,0	32,5%
Przychody z tytułu prowizji i opłat	2 813,1	2 648,1	165,0	6,2%
Koszty z tytułu prowizji i opłat	(680,3)	(654,3)	(25,9)	4,0%
Wynik z tytułu prowizji i opłat	2 132,8	1 993,8	139,0	7,0%
Przychody z tytułu dywidend	130,9	52,1	78,8	2,5x
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	(195,4)	(76,7)	(118,7)	2,5x
Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych	(1,0)	6,5	(7,5)	-114,6%
Wynik z pozycji wymiany	734,6	522,7	211,9	40,5%
Pozostałe przychody operacyjne	160,7	140,6	20,1	14,3%
Pozostałe koszty operacyjne	(114,7)	(84,6)	(30,1)	35,6%
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	46,0	56,1	(10,0)	-17,9%
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących wartość	(1 148,9)	(44,9)	(1 104,0)	25,6x
Ogólne koszty administracyjne	(3 969,2)	(3 685,4)	(283,8)	7,7%
Wynik z działalności operacyjnej	3 697,9	3 327,1	370,7	11,1%
Zysk (strata) brutto	3 697,9	3 327,1	370,7	11,1%
Podatek dochodowy	(816,6)	(607,2)	(209,4)	34,5%
Zysk (strata) netto	2 881,3	2 720,0	161,3	5,9%

Tabela 2. Podstawowe pozycje rachunku zysków i strat PKO BP SA (w mln zł)

Pozycja wynikowa	2008	2007	Zmiana (%)	Komentarz
Wynik odsetkowy	5 968,1	4 503,1	32,5% ↑	(+) 32,5% (r/r) głównie w efekcie rozszerzenia marż depozytowych w wyniku wzrostu rynkowych stóp procentowych oraz wzrostu wolumenu portfela kredytowego.
Wynik z prowizji i opłat	2 132,8	1 993,8	7,0% ↑	(+) 7,0% (r/r) głównie w wyniku wzrostu przychodów prowizyjnych z tytułu kredytów oraz wzrostu liczby kart bankowych (+2,7% r/r) i ich transakcyjności, przy spadku przychodów prowizyjnych z tytułu obsługi funduszy inwestycyjnych.
Wynik pozostały	715,1	560,6	27,6% ↑	(+) 27,6% (r/r) na skutek: 1) wyższych o 78,8 mln zł przychodów z tytułu dywidendy, 2) wzrostu wyniku z pozycji wymiany o 40,5% (r/r) - efekt rozszerzenia się spread'ów między oprocentowaniem w PLN i walutach obcych, a także wobec wzrostu sprzedaży kredytów walutowych, przy spadku wyniku z operacji finansowych w efekcie wzrostu awersji do ryzyka na rynkach finansowych.
Ogólne koszty administracyjne	(3 969,2)	(3 685,4)	7,7% ↓	Wzrost o 7,7% (r/r) i C/I na poziomie 45,0% (-7,20 p.p. r/r) przy: 1) wzroście pozapłacowych kosztów działania o 10,9% (r/r) - m. in. w efekcie wzrostu kosztów promocji i reklamy, 2) wzroście kosztów świadczeń pracowniczych o 5,3% i redukcji zatrudnienia o 1 463 etaty (r/r), przy wzroście pozycji dochodowych o 24,9% (r/r).
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących wartość	(1 148,9)	(44,9)	25,6x ↓	Wzrost 25,6x (r/r) w efekcie: 1) dokonania odpisu aktualizującego wartość udziałów w spółce zależnej Kredobank SA, (-)356,1 mln zł, 2) utrzymującego się trendu pogarszania jakości portfela kredytów konsumpcyjnych oraz wzrostu odpisów na kredyty gospodarcze. Bez uwzględnienia odpisów na utratę wartości Kredobank SA, wynik na koniec 2008 roku wyniósłby (-) 792,8 mln zł. tj. zmieniłby się 17,6x (r/r).

Wynik z tytułu odsetek

Wysoką dynamikę odnotował wynik z tytułu odsetek – 32,5% w relacji do wyniku roku ubiegłego i osiągnął poziom 5 968,1 mln zł. Dynamiczny wzrost tej pozycji przychodów był możliwy dzięki znacznemu przyrostowi portfela kredytowego w PKO BP SA, a także rozszerzeniu marż depozytowych w warunkach rosnących stóp procentowych w przeważającej części 2008 roku. W konsekwencji średnie oprocentowanie kredytów wyniosło 8,6%, a średnie oprocentowanie

depozytów ogółem w 2008 roku ukształtowało się na poziomie 2,7%. Pozytywne trendy w zakresie wyniku odsetkowego zostały utrzymane także dzięki efektywnej strukturze bilansu, tj. dynamicznemu wzrostowi kredytów towarzyszył istotny wzrost zobowiązań wobec klientów PKO BP SA. Niemniej pozytywny wpływ poziomu rynkowych stóp procentowych, utrzymujący się głównie w pierwszej połowie 2008 roku, został częściowo zneutralizowany w drugiej połowie roku – w rezultacie obserwowanego wzrostu kosztów pozyskania bazy depozytowej i zawężania się marż odsetkowych, na skutek rosnącej konkurencji oraz zmiany sytuacji płynnościowej w sektorze bankowym (kryzys na międzynarodowych rynkach finansowych).

W strukturze przychodów odsetkowych:

- dominującą pozycję stanowiły przychody z tytułu kredytów i pożyczek od klientów, których udział w przychodach odsetkowych wyniósł 85,5% (tj. 7 388,6 mln zł w 2008 roku), i które odzwierciedlają dynamiczny przyrost portfela kredytowego, w tym głównie portfela kredytów hipotecznych,
- nastąpił spadek udziału przychodów od papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat - z 8,8 p.p. na koniec 2007 roku do poziomu 5,0 p.p. na koniec 2008 roku.

Po stronie kosztów odsetkowych:

- główną determinantą była przyjęta przez PKO BP SA polityka depozytowa nakierowana na kompleksową i konkurencyjną ofertę dla klientów, co spowodowało wzrost kosztów odsetkowych od zobowiązań wobec klientów o 58,8% w ujęciu rocznym,
- nastąpił ponad 6-krotny wzrost kosztów własnej emisji papierów dłużnych, przeprowadzonej pod koniec 2007 roku (w efekcie ich naliczenia przez pełne 12 miesięcy 2008 roku).

Tabela 3. Przychody i koszty odsetkowe PKO BP SA (w mln zł)

WYNIK ODSETKOWY POWSZECHNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SA					
Wyszczególnienie	2008	Struktura 2008	2007	Struktura 2007	Zmiana 2008/2007
Przychody odsetkowe z tytułu:	8 646,4	100,0%	6 245,1	100,0%	38,5%
Kredytów i pożyczek udzielonych klientom	7 388,6	85,5%	4 927,0	78,9%	50,0%
Papierów wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	434,0	5,0%	549,2	8,8%	-21,0%
Lokat w innych bankach	389,3	4,5%	490,3	7,9%	-20,6%
Inwestycyjnych papierów wartościowych	355,5	4,1%	249,7	4,0%	42,3%
Papierów handlowych	64,0	0,7%	24,5	0,4%	2,6x
Inne	15,1	0,2%	4,4	0,1%	3,4x
Koszty odsetkowe z tytułu:	(2 678,3)	100,0%	(1 742,0)	100,0%	53,8%
Zobowiązań wobec klientów	(2 497,0)	93,2%	(1 572,9)	90,3%	58,8%
Własnej emisji papierów dłużnych	(115,3)	4,3%	(17,5)	1,0%	6,6x
Depozytów innych banków	(60,8)	2,3%	(106,7)	6,1%	-43,0%
Inne	(5,3)	0,2%	(45,0)	2,6%	-88,3%
Wynik z tytułu odsetek	5 968,1	x	4 503,1	x	32,5%

Wynik z tytułu prowizji i opłat

Wynik z tytułu prowizji i opłat ukształtował się na poziomie 2 132,8 mln zł, co oznacza zmianę o 7,0% w stosunku do wyniku z tytułu prowizji i opłat zrealizowanego w 2007 roku, przy czym:

- pozytywnym trendem jest wzrost przychodów z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek,
- najwyższą dynamikę odnotowały przychody prowizyjne w zakresie kart bankowych. Wynik z tytułu kart bankowych jest determinowany przez wzrost nie tylko liczby kart, ale przede wszystkim przez wzrost ich transakcyjności.

Jednocześnie istotny wpływ na poziom wyniku z tytułu prowizji i opłat w 2008 roku miała słabnąca koniunktura na rynku kapitałowym, determinująca poziom przychodów prowizyjnych z tytułu obsługi funduszy inwestycyjnych (ich udział w strukturze przychodów prowizyjnych zmniejszył się o 3,4 p.p. w relacji do 2007 roku).

Tabela 4. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat PKO BP SA (w mln zł)

WYNIK Z TYTUŁU PROWIZJI I OPŁAT POWSZECHNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SA					
Wyszczególnienie	2008	Struktura 2008	2007	Struktura 2007	Zmiana 2008/2007
Przychody z tytułu prowizji i opłat z tytułu:	2 813,1	100,0%	2 648,1	100,0%	6,2%
Obsługi kart płatniczych	848,6	30,2%	701,8	26,5%	20,9%
Obsługi rachunków bankowych	780,8	27,8%	748,8	28,3%	4,3%
Udzielonych kredytów i pożyczek	313,3	11,1%	262,6	9,9%	19,3%
Ubezpieczeń kredytów	225,1	8,0%	202,3	7,6%	11,3%
Operacji kasowych	188,3	6,7%	203,9	7,7%	-7,6%
Obsługi funduszy inwestycyjnych (w tym opłaty za zarządzanie)	159,6	5,7%	240,3	9,1%	-33,6%
Operacji papierami wartościowymi	43,9	1,6%	87,7	3,3%	-50,0%
Pozostałe*	253,5	9,0%	200,8	7,6%	26,3%
Koszty z tytułu prowizji i opłat z tytułu:	(680,3)	100,0%	(654,3)	100,0%	4,0%
Kart płatniczych	(348,2)	51,2%	(283,9)	43,4%	22,7%
Usług akwizycyjnych	(134,8)	19,8%	(129,0)	19,7%	4,5%
Ubezpieczeń kredytów	(94,1)	13,8%	(155,7)	23,8%	-39,5%
Pozostałe**	(103,1)	15,2%	(85,7)	13,1%	20,2%
Wynik z tytułu prowizji i opłat	2 132,8	x	1 993,8	x	7,0%

* W tym z tytułu: prowizji za wprowadzenie akcji spółek do obrotu giełdowego, sprzedaży obligacji, z home banking oraz z tytułu opłat manipulacyjnych i podobnych operacji, dystrybucji znaków wartościowych, masowych operacji zagranicznych, usług powierniczych, gwarancji, akredytów, itp.

** Pozycja obejmuje m.in.: prowizje zapłacone PPUP, prowizje za usługi operacyjne innych banków, koszty opłat poniesionych przez DM na rzecz GPW i KDPW, koszty poniesione w obrocie dewizowym, koszty usług rozliczeniowo-rozrachunkowych oraz koszty prowizji zapłacone pośrednikom.

Ogólne koszty administracyjne

Ogólne koszty administracyjne ukształtowały się na poziomie 3 969,2 mln zł, co oznacza zmianę o 283,8 mln zł w relacji do kosztów roku poprzedniego. Istotnym czynnikiem był wzrost kosztów promocji i reklamy spowodowany intensyfikacją działań promocyjnych PKO BP SA. Równocześnie koszty świadczeń pracowniczych wzrosły o 114,4 mln zł, tj. o 5,3% w stosunku do 2007 roku.

Jednocześnie wzrost ogólnych kosztów administracyjnych został znacznie przewyższony przez dynamiczny przyrost przychodów PKO BP SA (wzrost o 24,9% vs 2007 rok), co pozwoliło na zwiększenie efektywności działania PKO BP SA, mierzonego wskaźnikiem C/I (który obniżył się o 7,20 p.p. w relacji do 2007 roku).

Tabela 5. Ogólne koszty administracyjne PKO BP SA (w mln zł)

OGÓLNE KOSZTY ADMINISTRACYJNE POWSZECHNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SA					
Wyszczególnienie	2008	Struktura 2008	2007	Struktura 2007	Zmiana 2008/2007
Świadczenia pracownicze	(2 269,5)	57,2%	(2 155,1)	58,5%	5,3%
Koszty rzeczowe i pozostałe	(1 338,3)	33,7%	(1 206,6)	32,7%	10,9%
Amortyzacja	(361,4)	9,1%	(323,8)	8,8%	11,6%
RAZEM	(3 969,2)	100,0%	(3 685,4)	100,0%	7,7%

Wynik z tytułu odpisów aktualizacyjnych

Wynik z tytułu odpisów aktualizujących wartość odzwierciedla bezpieczne podejście PKO BP SA do wyceny ryzyka kredytowego, co powinno sprzyjać stabilności wyników w kolejnych latach. Wzrost wyniku z tytułu odpisów (25,6x r/r) nastąpił w efekcie:

- pogorszenia w II półroczu 2008 roku sytuacji gospodarczej wpływającej na sytuację ekonomiczno-finansową klientów PKO BP SA,
- zmiany profilu ryzyka związanego z kredytami konsumpcyjnymi w wyniku wzrostu udziału portfela *consumer finance* (produktu o wyższej rentowności i generującego wyższe ryzyko kredytowe),
- dokonania odpisów na spółkę Kredobank SA w wyniku przeglądu portfela kredytowego i korekty jego wyceny, jak również na skutek narastającego kryzysu na rynku ukraińskim.

Podstawowe wskaźniki finansowe

Podstawowe wskaźniki finansowe przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Wskaźniki finansowe PKO BP SA

Wyszczególnienie	Wskaźniki		
	31.12.2008	31.12.2007	Zmiana
ROA brutto (wynik finansowy brutto/średni stan aktywów)	3,1%	3,2%	-0,12 pp.
ROA netto (wynik finansowy netto/średni stan aktywów)	2,4%	2,7%	-0,22 pp.
ROE brutto (wynik finansowy brutto/średni stan kapitałów własnych)	29,3%	30,6%	-1,29 pp.
ROE netto (wynik finansowy netto/średni stan kapitałów własnych)	22,8%	25,0%	-2,18 pp.
C/I (wskaźnik kosztów do dochodów)	45,0%	52,2%	-7,2 pp.

3.3 Bilans PKO BP SA

Główne pozycje bilansowe

Rok 2008 był znaczący nie tylko ze względu na wysokość osiągniętego przez PKO BP SA zysku, lecz również ze względu na dynamikę sumy bilansowej. Istotne wydarzenia, jakie miały miejsce w drugim półroczu ubiegłego roku na rynkach finansowych potwierdziły słuszność strategii przyjętej przez PKO BP SA, której podstawę stanowi stabilny rozwój działalności biznesowej przy zachowaniu równowagi w sprzedaży produktów kredytowych i depozytowych.

Suma bilansowa PKO BP SA wyniosła 131,2 mld zł i zwiększyła się o 25,9 mld zł ((+)24,6% r/r) w relacji do 2007 roku. W efekcie PKO BP SA stał się największą instytucją w polskim sektorze bankowym.

W zakresie aktywów, szczególnie wysoką dynamikę odnotowały kredyty i pożyczki udzielone klientom, które przyrosły o 24,3 mld zł w ujęciu rocznym ((+) 32,9% r/r). Wzrost akcji kredytowej został sfinansowany w głównej mierze wzrostem zobowiązań wobec klientów o 16,6 mld zł w relacji do roku ubiegłego ((+) 19,5% r/r).

Po stronie pasywów, poza wzrostem depozytów od klientów, istotny wzrost został odnotowany w pozycji inne zobowiązania ((+) 2,7x w ujęciu rocznym). Był on determinowany przede wszystkim przez zmiany w zakresie wyceny instrumentów pochodnych.

Tabela 7. Podstawowe pozycje bilansu PKO BP SA (w mln zł)

BILANS POWSZECHNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SA					
Wyszczególnienie	31.12.2008	Struktura 2008	31.12.2007	Struktura 2007	Zmiana 2008/2007
Kasa, środki w Banku Centralnym	5 758,2	4,4%	4 594,1	4,4%	25,3%
Należności od banków	3 907,0	3,0%	5 315,8	5,0%	-26,5%
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	98 102,0	74,7%	73 822,2	70,1%	32,9%
Papiery wartościowe	14 799,2	11,3%	15 146,0	14,4%	-2,3%
Pozostałe aktywa	8 678,4	6,6%	6 462,2	6,1%	34,3%
Suma aktywów	131 244,8	100,0%	105 340,3	100,0%	24,6%
Zobowiązania wobec banków	5 702,3	4,3%	3 625,7	3,4%	57,3%
Zobowiązania wobec klientów	101 856,9	77,6%	85 215,5	80,9%	19,5%
Emisje papierów wartościowych i zobowiązania podporządkowane	1 618,8	1,2%	1 614,9	1,5%	0,2%
Inne zobowiązania	8 537,5	6,5%	3 154,6	3,0%	2,7x
Suma zobowiązań	117 715,5	89,7%	93 610,7	88,9%	25,7%
Kapitał własny ogółem	13 529,4	10,3%	11 729,5	11,1%	15,3%
Suma zobowiązań i kapitału własnego	131 244,8	100,0%	105 340,3	100,0%	24,6%

Kredyty i pożyczki udzielone klientom

Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyniosły 98,1 mld zł na koniec grudnia 2008 roku i wzrosły o 24,3 mld zł vs 2007 rok. Największy udział w przyroście kredytów miały kredyty wobec sektora niefinansowego, które wzrosły o 23,7 mld zł. Największy udział miały tu kredyty mieszkaniowe ((+) 12,4 mld zł, tj. (+) 38,1% r/r), oraz kredyty gospodarcze dla klientów sektora niefinansowego – wzrost o 8,9 mld zł w relacji do 2007 roku ((+) 48,4% r/r).

Tabela 8. Kredyty i pożyczki udzielone klientom PKO BP SA – struktura rodzajowa (w mln zł)

KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM POWSZECHNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SA					
Struktura rodzajowa	31.12.2008	Struktura 2008	31.12.2007	Struktura 2007	Zmiana 2008/2007
Kredyty i pożyczki udzielone klientom Banku	98 102,0	100,0%	73 822,2	100,0%	32,9%
sektor finansowy (z wyłączeniem banków)	2 545,4	2,6%	1 465,2	2,0%	73,7%
sektor niefinansowy	92 364,7	94,2%	68 706,7	93,1%	34,4%
kredyty konsumpcyjne	20 017,5	20,4%	17 696,7	24,0%	13,1%
kredyty mieszkaniowe	45 036,7	45,9%	32 610,1	44,2%	38,1%
kredyty gospodarcze	27 310,5	27,8%	18 399,8	24,9%	48,4%
sektor budżetowy	3 191,9	3,3%	3 650,3	4,9%	-12,6%

W strukturze terminowej kredytów dominującą rolę odgrywają kredyty długoterminowe, co jest determinowane przez znaczny przyrost kredytów mieszkaniowych udzielonych przez PKO BP SA. Udział kredytów długoterminowych wzrósł o 7,5 p.p. w relacji do 2007 roku, spadł natomiast udział kredytów krótkoterminowych o terminie wymagalności poniżej 1 roku.

Tabela 9. Kredyty i pożyczki udzielone klientom PKO BP SA – struktura terminowa (w mln zł)

KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM POWSZECHNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SA					
Struktura terminowa	31.12.2008	Struktura 2008	31.12.2007	Struktura 2007	Zmiana 2008/2007
Kredyty i pożyczki udzielone klientom Banku (brutto)	100 702,6	100,0%	76 128,9	100,0%	32,3%
Krótkoterminowe	20 628,4	20,5%	21 338,9	28,0%	-3,3%
Długoterminowe	80 074,2	79,5%	54 790,0	72,0%	46,1%
Odpisy - razem	(2 600,5)	x	(2 306,7)	x	12,7%
Razem	98 102,0	x	73 822,2	x	32,9%

Szczegółowe informacje na temat kredytów i pożyczek udzielonych klientom PKO BP SA znajdują się w Informacji uzupełniającej do sprawozdania finansowego PKO BP SA.

Zobowiązania wobec klientów

W 2008 roku PKO BP SA odnotował dynamiczny wzrost depozytów ((+) 19,5% w ujęciu rocznym), co przełożyło się na wzrost w ujęciu nominalnym o 16,6 mld zł. W efekcie aktywnie prowadzonej polityki depozytowej, skutkującej kompleksową ofertą depozytową dla klientów, wzrost wolumenu dotyczył wszystkich grup klientów (tabela 10).

Tabela 10. Zobowiązania wobec klientów PKO BP SA – struktura rodzajowa (w mln zł)

ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW POWSZECHNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SA					
Struktura rodzajowa	31.12.2008	Struktura 2008	31.12.2007	Struktura 2007	Zmiana 2008/2007
Zobowiązania wobec podmiotów gospodarczych	19 164,1	18,8%	15 238,9	17,9%	25,8%
Zobowiązania wobec jednostek budżetowych	7 279,4	7,1%	4 688,0	5,5%	55,3%
Zobowiązania wobec ludności	75 413,4	74,0%	65 288,6	76,6%	15,5%
Razem zobowiązania wobec klientów	101 856,9	100,0%	85 215,5	100,0%	19,5%

W strukturze terminowej zobowiązań wobec klientów dominują zobowiązania o terminach zapadalności do 1 miesiąca włącznie, przy czym na skutek wprowadzonej atrakcyjnej oferty depozytowej (tabela 16), nastąpił znaczny spadek udziału tych zobowiązań – o 12,1 p.p., na korzyść zobowiązań o dłuższych terminach zapadalności, tj.:

- udział zobowiązań o zapadalności od 1 do 3 miesięcy wzrósł o 5,6 p.p. w ujęciu rocznym,
- udział zobowiązań o zapadalności od 1 roku do 5 lat wzrósł o 10,5 p.p. w ujęciu rocznym.

Na koniec 2008 roku największy udział w strukturze terytorialnej bazy depozytowej³ (z wyłączeniem depozytów międzybankowych oraz środków na rachunkach internetowych) miały regiony: mazowiecki (27,3%), śląsko-opolski (12,1%), wielkopolski (10,7%). Ich łączny udział w depozytach ogółem PKO BP SA wyniósł 50,1% i w stosunku do stanu na koniec 2007 roku zwiększył się o 1,8 p.p.

³ Struktura w oparciu o dane zarządcze PKO BP SA.

Tabela 11. Zobowiązania wobec klientów PKO BP SA – struktura terminowa (w mln zł)

ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW POWSZECHNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SA					
Struktura terminowa	31.12.2008	Struktura 2008	31.12.2007	Struktura 2007	Zmiana 2008/2007
Do 1 miesiąca włącznie	61 570,7	59,8%	61 453,9	71,9%	0,2%
Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	17 465,7	17,0%	9 748,9	11,4%	79,2%
Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	11 532,2	11,2%	12 959,0	15,2%	-11,0%
Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	12 408,0	12,0%	1 286,4	1,5%	9,6x
Powyżej 5 lat	3,9	0,0%	11,0	0,0%	-65,0%
Korekta wartości i odsetki	(1 123,5)	x	(243,8)	x	4,6x
Razem zobowiązania wobec klientów	101 856,9	x	85 215,5	x	19,5%

Kapitały własne i współczynnik wypłacalności

Kapitały własne wzrosły o 15,3% w ujęciu rocznym, stanowiąc na koniec 2008 roku 10,3% pasywów PKO BP SA. Uwzględniając wysoką dynamikę zobowiązań PKO BP SA, udział kapitałów własnych w strukturze pasywów zmniejszył się o 0,8 p.p.

Współczynnik wypłacalności ukształtował się na poziomie 11,24% na koniec 2008 roku. Poziom ten znacznie przewyższa minimalny poziom tego wskaźnika określony w ustawie Prawo bankowe. Adekwatność kapitałowa mierzona współczynnikiem wypłacalności została utrzymana na wysokim poziomie, przede wszystkim dzięki akumulacji kapitału przy dynamicznym wzroście portfela kredytowego PKO BP SA.

Tabela 12. Kapitały własne PKO BP SA (w mln zł)

KAPITAŁY WŁASNE POWSZECHNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SA					
	2008	Struktura 2008	2007	Struktura 2007	Zmiana 2008/2007
Kapitały własne, w tym:	13 529,4	100,0%	11 729,5	100,0%	15,3%
Kapitał zakładowy	1 000,0	7,4%	1 000,0	8,5%	0,0%
Kapitał zapasowy	7 217,0	53,3%	5 592,0	47,7%	29,1%
Kapitał rezerwowy	1 395,0	10,3%	1 390,0	11,9%	0,4%
Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	1 070,0	7,9%	1 070,0	9,1%	0,0%
Kapitał z aktualizacji wyceny	(33,9)	-0,3%	(42,4)	-0,4%	-20,2%
Niepodzielony wynik finansowy	-	0,0%	-	0,0%	x
Wynik z roku bieżącego	2 881,3	21,3%	2 720,0	23,2%	5,9%
Fundusze własne	12 389,2	x	9 543,3	x	29,8%
Współczynnik wypłacalności (%)	11,24	x	11,87*	x	-0,63 p.p.

* W zakresie kapitałów dane porównywalne (wynikające ze zmian w ustawie Prawa bankowe oraz publikacji Uchwały 2/2007 KNB), brak porównywalności w zakresie wymogów kapitałowych (na 31.12.2008 wyliczone zgodnie z NUK, podstawowa różnica to inna metodologia wyliczenia wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe oraz wyliczenie wymogu na ryzyko operacyjne).

4. ROZWÓJ BIZNESU

4.1 Kierunki rozwoju PKO BP SA

Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski jest i pozostanie bankiem uniwersalnym o polskim charakterze, dla którego najważniejszą wartością jest klient. Utrzymując silną pozycję w bankowości detalicznej oraz wiodącą rolę na rynku kredytów mieszkaniowych, Bank umacnia równocześnie pozycję w obsłudze podmiotów gospodarczych, w tym małych i średnich przedsiębiorstw. Bank zapewnia swoim akcjonariuszom efektywne zarządzanie powierzonymi kapitałami, a pracownikom stwarza warunki do satysfakcjonującego rozwoju zawodowego.

W 2008 roku PKO BP SA skupił się na realizacji podstawowych celów strategicznych. Koncentruje się przede wszystkim na utrzymaniu pozycji lidera na rynku polskim w obszarze bankowości detalicznej, poprawie efektywności i jakości obsługi klientów, rozwoju produktów i usług oraz prowadzeniu racjonalnej polityki cenowej. Jednym z głównych wyzwań w 2008 roku było zapewnienie stabilnej bazy finansowania działalności PKO BP SA – umocnienie pozycji na rynku depozytów, w szczególności depozytów ludności. Proces ten rozpoczął się od września 2008 roku.

W zakresie bankowości korporacyjnej istotnymi wyzwaniami były zmiany w zakresie zwiększenia efektywności modelu obsługi - rozszerzenie palety produktów i usług wraz ze zmianą modelu sprzedaży i obsługi klienta. Zaowocowało to zwiększeniem znaczenia PKO BP SA zarówno na rynku depozytów, jak i kredytów przedsiębiorstw.

PKO BP SA dużą wagę przywiązuje do rozwoju spółek rozszerzających ofertę produktową Grupy Kapitałowej PKO BP SA, przede wszystkim w zakresie działalności leasingowej i poprzez wdrożenie usług faktoringowych. Konsekwentna realizacja tych przedsięwzięć przełoży się na dalsze umocnienie pozycji rynkowej PKO BP SA.

W 2008 roku PKO BP SA kontynuował prace związane z wdrożeniem oprogramowania ZSI. W efekcie scentralizowany system wprowadzony został we wszystkich oddziałach i agencjach PKO BP SA. Tym samym projekt ZSI, który z racji skomplikowania i skali był z pewnością jednym z największych projektów informatycznych realizowanych dotychczas w Polsce, osiągnął swój najważniejszy cel. Aktualnie w systemie obsługiwanych jest ponad 11 mln rachunków. Wdrożenie scentralizowanego systemu informatycznego jest ważnym etapem otwierającym drogę do dalszej restrukturyzacji PKO BP SA.

4.2 Udziały rynkowe PKO BP SA

PKO BP SA jest liderem sektora bankowego pod względem posiadanych aktywów oraz funduszy własnych.

W relacji do roku 2007, PKO BP SA utrzymał udziały rynkowe na wysokim poziomie. W zakresie depozytów, na uwagę zasługuje wzrost udziałów w zakresie podmiotów gospodarujących oraz wysoki udział rynkowy w depozytach osób prywatnych (w efekcie wdrożenia od września 2008 roku, atrakcyjnej i kompleksowej oferty dla klientów).

W zakresie kredytów PKO BP SA odnotował wzrost udziału rynkowego kredytów podmiotów gospodarujących oraz utrzymał pozycję lidera na polskim rynku kredytowym.

Tabela 13. Udziały rynkowe PKO BP SA (w %)

UDZIAŁY RYNKOWE POWSZECHNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SA*			
	Stan na 31.12.2008	Stan na 31.12.2007	Zmiana 2008/2007
Kredyty dla:	16,0	16,6	-0,6 p.p.
osób prywatnych, w tym:	19,2	22,5	-3,3 p.p.
konsumpcyjne	17,3	20,0	-2,7 p.p.
mieszkaniowe	20,4	24,4	-4,0 p.p.
podmiotów gospodarujących	12,8	11,6	1,2 p.p.
Depozyty dla:	17,3	17,3	0,0 p.p.
osób prywatnych	23,2	25,8	-2,6 p.p.
podmiotów gospodarujących	10,9	9,5	1,4 p.p.

* Dane wg systemu sprawozdawczości dla NBP - WEBIS.

4.3 Obszary biznesowe⁴

4.3.1 Segment detaliczny

Prowadzone przez PKO BP SA działania skierowane do klienta bankowości detalicznej, w tym do klientów bankowości prywatnej, koncentrowały się na podnoszeniu atrakcyjności i unowocześnianiu oferty produktowej oraz poprawie jakości obsługi przy wzroście efektywności sieci sprzedaży.

W obszarze klienta detalicznego PKO BP SA koncentrował się na zapewnieniu kompleksowej oferty usług bankowych, zaspokajających zarówno potrzeby kredytowe, jak i depozytowe - rozliczeniowe. Nastąpiła intensyfikacja sprzedaży kredytów konsumpcyjnych (głównie pożyczki gotówkowej „Max Pożyczka, Mini Rata”), a także kredytów hipotecznych.

W IV kwartale 2008 roku PKO BP SA w segmencie detalicznym podjął dodatkowo szereg działań wynikających ze zmieniającej się dynamicznie sytuacji zewnętrznej. Na skutek deprecjacji złotego, zwiększyła się wartość portfela denominowanego w walutach obcych, zwłaszcza kredytów mieszkaniowych. Bank ograniczył sprzedaż kredytów hipotecznych denominowanych w walutach obcych, jednocześnie zwiększając udziały rynkowe w sprzedaży złotych kredytów mieszkaniowych.

Napięta sytuacja na rynkach finansowych wpłynęła na nasilenie walki konkurencyjnej o pozyskanie depozytów osób fizycznych, co widoczne było w IV kwartale 2008 roku w postaci wprowadzenia nowej, szerokiej oferty depozytów dla klientów detalicznych.

Zwiększenie sumy depozytów klientów indywidualnych odbyło się głównie poprzez wprowadzenie nowych produktów depozytowych (Max Lokata, Progresja 18-miesięczna), a także rachunku oszczędnościowego. W obszarze bankowości osobistej i prywatnej PKO BP SA oferował, obok tradycyjnych form oszczędzania, także zaawansowane produkty strukturyzowane. Dzięki tym działaniom, PKO BP SA zapewnił sobie środki pod dalszy wzrost akcji kredytowej.

Podejmowane były również działania zmierzające do podniesienia jakości obsługi, m. in. poprzez zmiany standardu obsługi klientów bankowości osobistej i prywatnej, oraz podnoszenia kwalifikacji pracowników (szkolenia produktowe, Akademia PKO).

Jednym z najistotniejszych wydarzeń dla obszaru bankowości detalicznej było zakończenie w trzecim kwartale 2008 roku wdrożenia w Banku systemu Alnova. Zarówno w aspekcie obsługi klienta jak i dostępnych funkcjonalności jest to fundament, na którym Bank może budować przewagę konkurencyjną w zakresie oferty produktowej i współpracy z klientami.

⁴ W niniejszym rozdziale prezentowane są dane zarządcze PKO BP SA; ewentualne różnica w sumach, udziałach i dynamikach wynikają z zaokrągleń; tam gdzie mowa o kredytach brutto, są to kredyty bez odsetek zapadłych i niezapadłych.

Tabela 14. Stany kredytów w segmencie detalicznym (w mln zł)

Wyszczególnienie	Stan na: 31.12.2008	Stan na: 31.12.2007*	Zmiana 2008/2007
Kredyty brutto, w tym:			
- bankowości detalicznej i prywatnej	18 820	16 414	14,7%
- małych i średnich przedsiębiorstw	9 762	6 907	41,3%
- bankowości hipotecznej	41 396	30 299	36,6%
- rynku mieszkaniowego (w tym wspierane przez budżet państw a)	6 053	4 467	35,5%
Razem	76 032	58 087	30,9%

* Dane za 2007 rok doprowadzone do porównywalności

Tabela 15. Stany depozytów w segmencie detalicznym (w mln zł)

Wyszczególnienie	Stan na: 31.12.2008	Stan na: 31.12.2007	Zmiana 2008/2007
Depozyty klientowskie, w tym:			
- bankowości detalicznej i prywatnej	65 749	53 767	22,3%
- małych i średnich przedsiębiorstw	8 239	6 958	18,4%
- klientów rynku mieszkaniowego	9 966	10 290	-3,1%
Razem depozyty	83 954	71 014	18,2%

Działania PKO BP SA uwzględniały również podniesienie jakości obsługi i pozycji konkurencyjnej w zakresie obszaru małych i średnich przedsiębiorstw (MSP), m.in. poprzez wdrożenie nowego modelu obsługi (odpowiednia segmentacja klientów pod względem potencjału dochodowego), jak również licznych zmian w ofercie produktowej. Do najważniejszych z nich należy zaliczyć wprowadzenie 4 pakietów sprzedażowych i Szybkiego Kredytu Inwestycyjnego (SKI). Zmiany w segmencie MSP pozwoliły na osiągnięcie znacznych przyrostów wolumenów, zarówno po stronie kredytowej (41,3%), jak i depozytowej (18,4%).

Z myślą o klientach z obszaru małych i średnich przedsiębiorstw, korzystając z możliwości osiągnięcia efektu synergii w ramach Grupy PKO BP SA, przygotowano i wdrożono w 2008 roku nowy proces sprzedaży produktów leasingowych, wykorzystując potencjał sieci oddziałów PKO BP SA.

Tabela 16. Oferta produktowa w segmencie detalicznym

Nowe produkty i usługi	Działanie
Max Lokata	Bank wprowadził do oferty roczną lokatę subskrybowaną tzw. „Max Lokata” o oprocentowaniu 6%. Oferowany produkt umożliwiał dokonywanie częściowych wypłat w okresie umownym. Powyższa lokata w tym okresie była jedną z najbardziej atrakcyjnych na rynku. Łączny wolumen zebrany na tej lokacie wyniósł 7,5 mld zł.
Lokata 9, 12, 15	Od 22 września do 31 grudnia 2008 roku w ofercie dostępna była lokata terminowa 9,12,15 miesięcy o stałej stopie procentowej. Wysokość oprocentowania zależała od wybranego okresu oszczędzania. W przypadku lokaty założonej na okres 9 miesięcy stawka oprocentowania wynosiła 5% w stosunku rocznym. Dla 12-miesięcznego okresu umownego stopa procentowa wynosiła 5,5% w stosunku rocznym, natomiast w przypadku 15-miesięcznej lokaty stopa procentowa wynosiła 6,0% w stosunku rocznym. Minimalna kwota założenia lokaty wynosiła 5 000 zł. W okresie trwania oferty zebrany został prawie 1 mld zł środków.
Lokata Progresja	Od 22 września do 31 grudnia 2008 roku oferowana była lokata terminowa Progresja 18-miesięczna o stałej stopie oprocentowania w wysokości 7% w skali roku (10,5% w skali 18 m-cy). Ważną cechą lokaty była możliwość wypłat środków bez utraty naliczonych odsetek, których wysokość zależała od okresu utrzymywania środków na lokacie. Minimalna kwota wpłaty na lokatę wynosiła 5 000 zł. Lokata była oferowana na okres 18 miesięcy bez możliwości przedłużania na kolejny okres umowny. Łączny wolumen zebranych środków wyniósł 10,3 mld zł.
Rachunek oszczędnościowy	Rachunek oszczędnościowy to produkt z grupy rachunków a'vista, który umożliwia klientom uzyskanie oprocentowania na poziomie lokat terminowych, oferując jednocześnie ograniczoną funkcjonalność transakcyjną. Produkt został wdrożony do oferty PKO BP SA w 2008 roku w 3 segmentach: 1. rachunek oszczędnościowy w ramach konta Inteligo (w kwietniu 2008), oprocentowany progowo nawet do 5,3% (dla kwoty powyżej 100 000 zł), 2. rachunek oszczędnościowy PKO BP SA (październik 2008), oprocentowany na atrakcyjnym poziomie do 5% w skali roku. Od dnia 12 grudnia 2008 roku uatrakcyjniono ofertę rachunku oszczędnościowego poprzez podniesienie oprocentowania nawet do poziomu 6% dla klientów, którzy zgromadzili ponad 50 000 zł, 3. rachunek oszczędnościowy w GBP dla Polaków pracujących w Wielkiej Brytanii - sprzedaż poprzez oddział w Londynie (sierpień 2008). Do końca 2008 roku zebrano ponad 1,3 mld zł, przy utrzymującej się wysokiej dynamice wzrostu wolumenu w pierwszych miesiącach 2009 roku.
Depozyty standardowe	Podniesienie atrakcyjności cenowej standardowych depozytów terminowych - podwyższenie oprocentowania o ok. 1 p.p. dla wszystkich terminów i przedziałów kwotowych od 22 września 2008 roku.
Produkty inwestycyjne	Bank zaoferował liczne produkty inwestycyjne/strukturyzowane, dedykowane przede wszystkim bankowości osobistej i prywatnej (Strukturyzowaną Lokatę 16-miesięczną opartą o kurs PLN/ EUR, Obligacje Indeksowane Trend Spotter, Obligacje Indyjskie „Tygrys gospodarczy”, Obligacje Energetyczne, Obligacje rynku towarów rolnych, Obligacje strukturyzowane oparte na strategii inwestycyjnej <i>Spectrum</i>).
Bancassurance	Bank wzbogacił ofertę ubezpieczeń oferowanych klientom indywidualnym, a także klientom MSP (Superochrona Domów i Lokali Mieszanych, SuperAssistance Zdrowie, Dom i Samochód, SuperAssistance Biznes, SuperUbezpieczenie Podróże, Ubezpieczenie na zóstkę). Sukcesem zakończyła się także sprzedaż lokaty z polisą ubezpieczeniową „Gwarantowany Zysk” wprowadzonej do oferty we współpracy z PZU Życie SA (sprzedaż prawie 1 mld zł).
Pakiety produktowe	Od 14 lutego 2008 roku wprowadzono nowe produkty depozytowe PAKIETY BIZNESOWE (debiut, rozwój, komfort, sukces). W skład poszczególnych pakietów wchodziły produkty i usługi, które odpowiadają na zapotrzebowania firm znajdujących się na zróżnicowanych etapach rozwoju.
SKI	Od dnia 18 lutego 2008 roku wprowadzono do oferty nowy produkt Szybki Kredyt Inwestycyjny (SKI). Ma on na celu maksymalizację satysfakcji klienta poprzez szybkość i łatwość w dostępie do środków kredytowych.
Pakiet Sprzedażowy Rating	Od 1 września 2008 roku rozpoczął funkcjonowanie nowy produkt leasingowy „Pakiet Sprzedażowy Rating” – element umowy o współpracy zawartej pomiędzy PKO BP SA a Bankowym Funduszem Leasingowym.
Bankowość elektroniczna	W 2008 w obszarze bankowości elektronicznej wprowadzono nowe funkcjonalności w ramach konta Inteligo: - udostępniono rachunek oszczędnościowy dla osób fizycznych, - wprowadzono istotne zmiany do zasad uzyskiwania kredytu odnawialnego Inteligo, - udostępniono nową wersję serwisu WAP, - wdrożono funkcjonalność dotyczącą wyciągów szyfrowanych. Nowa funkcja jest niezwykle przydatna w szczególności dla posiadaczy kont firmowych oraz wszystkich klientów, którym zależy na zachowaniu szczególnej poufności danych finansowych zawartych w wyciągu.

Rachunki bieżące, Inteligo oraz karty bankowe

Tabela 17. Rachunki i karty bankowe w PKO BP SA (w tys. sztuk)

Wyszczególnienie	Stan na 31.12.2008	Stan na 31.12.2007	Zmiana 2008/2007
Liczba rachunków bieżących, w tym:	6 366	6 207	159
- rachunki bieżące Inteligo	692	659	34
Liczba kart bankowych ogółem, w tym:	7 493	7 296	197
- karty kredytowe	1 046	1 010	37

Tabela 18. Dane operacyjne segmentu detalicznego – liczba placówek, bankomatów i agencji

Wyszczególnienie	Stan na 31.12.2008	Stan na 31.12.2007	Zmiana 2008/2007
Liczba placówek ogółem	1 228	1 233	- 5
- w segmencie detalicznym:	1 160	1 150	10
Regionalne Oddziały Detaliczne	12	12	-
oddziały samodzielne*	496	574	- 78
oddziały podporządkowane	652	564	88
Liczba bankomatów	2 313	2 106	207
Liczba agencji	2 196	2 240	- 44

* Spadek wynika ze zmiany typologii oraz modelu funkcjonowania oddziałów

Istotnym elementem aktywności w segmencie detalicznym była kontynuacja procesu restrukturyzacji sieci oddziałów własnych. Działania te obejmowały przede wszystkim:

- optymalizację sieci - zmodernizowano 183 oddziały,
- wprowadzenie nowego modelu zarządzania siecią poprzez zmianę typologii oddziałów. W miejsce oddziałów samodzielnych i podporządkowanych wprowadzono 3 rodzaje placówek (oddziały typu A, B i C), uzależniając typ placówki między innymi od wielkości zatrudnienia i potencjału wzrostu mikro-ryнку.

Sieć własna bankomatów wzrosła o 207 sztuk (i osiągnęła liczbę 2 313 sztuk), co pozwoliło na dalsze zmniejszenie kosztów obsługi gotówkowej i rozszerzenie dostępności usług dla klientów. Zakończono także proces modernizacji urządzeń samoobsługowych.

W dalszym ciągu niezwykle istotnym uzupełnieniem sieci placówek bankowych i bankomatów jest sieć agencji (ponad 2000 lokalizacji).

Sieć sprzedaży PKO BP SA została objęta programem Super Express, którego głównym celem było podniesienie efektywności sprzedażowej. W ramach programu prowadzone były działania w 4 zasadniczych obszarach:

- organizacji oddziału,
- szkoleniu, motywacji i wsparciu sprzedawców,
- centralnych akcjach *cross-sellingowych*,
- monitoringu sprzedaży.

W 2008 roku rozpoczęto centralizację procesów kredytowych. Centralizacji uległ proces udzielania i administrowania kredytami hipotecznymi dla klientów indywidualnych. Powołanych zostało 5 Centrów Analiz Kredytowych, przy których zlokalizowano komórki Centrum Rozliczeniowego Banku zajmujące się obsługą posprzedażową. Obecnie 72% oddziałów zostało objętych procesem centralizacji, z przewidywanym terminem zakończenia programu w II połowie 2009 roku.

PKO BP SA otworzył oddział w Wielkiej Brytanii, a także nawiązał współpracę z *National Westminster Bank PLC* podpisując umowę o wyłącznej współpracy. Oddział PKO BP SA w Londynie posiada również w swojej ofercie produkty dedykowane na rynek brytyjski, np. rachunek oszczędnościowy prowadzony w GBP.

4.3.2 Segment korporacyjny

W 2008 roku PKO BP SA koncentrował swoje działania na wzroście pozycji rynkowej, przyczyniając się do budowy wartości instytucji.

Bankowość korporacyjna w PKO BP SA obejmowała w 2008 roku klientów gospodarczych o obrotach powyżej 5 mln zł rocznie oraz jednostki samorządu terytorialnego i administracji publicznej (podmioty budżetowe).

Rok 2008 był dla bankowości korporacyjnej PKO BP SA okresem dynamicznego rozwoju – znacząco ponad poziom wzrostu rynku. Bank zwiększył udziały zarówno w rynku kredytów jak i depozytów. Portfel kredytowy wzrósł o ponad 40,5% r/r (wobec wzrostu rynku o 28% r/r) w wyniku sukcesu osiągniętego w zakresie sprzedaży – zwłaszcza w odniesieniu do podmiotów gospodarczych. Równocześnie osiągnięto 25,8% r/r przyrost portfela depozytowego we wszystkich segmentach klientów gospodarczych i budżetowych (przy wzroście rynku o 12% r/r). Dynamiczny rozwój bankowości korporacyjnej był efektem zwiększania zakresu współpracy z dotychczasowymi klientami Banku (*cross-selling*) oraz pozyskiwania nowych klientów. W 2008 roku bankowość korporacyjna PKO BP SA pozyskała ponad 1 700 klientów, zwiększając tym samym bazę klientowską o prawie 12%, co ostanowiło najwyższy wynik w historii segmentu branżowego PKO BP SA.

Udziały rynkowe segmentu podmiotów gospodarczych wzrosły odpowiednio dla kredytów o 1,2 p.p. do poziomu 12% oraz dla depozytów o 1,4 p.p. do poziomu 10,9%.

Tabela 19. Stany kredytów i depozytów w segmencie korporacyjnym (w mln zł)

Wyszczególnienie	Stan na: 31.12.2008	Stan na: 31.12.2007	Zmiana 2008/2007
Kredyty korporacyjne brutto	25 251	17 974	40,5%
Depozyty korporacyjne	17 036	13 542	25,8%

Stabilność PKO BP SA, nienaganna reputacja rynkowa i brak zależności od finansowania ze strony zewnętrznych inwestorów sprawiły, że klienci zaczęli postrzegać PKO BP SA jako jedną z najbardziej bezpiecznych instytucji w polskim sektorze bankowym (*safe heaven*). Klienci korporacyjni ograniczyli skalę inwestycji, przenosząc ciężar finansowania na kredyty obrotowe i kredyty w rachunku bieżącym. PKO BP SA elastycznie dostosowywał ofertę kredytową i transakcyjną do aktualnej sytuacji klientów oraz zmian rynkowych. Podjęte zostały działania w kierunku zwiększenia monitoringu oraz bliższej współpracy z klientem. Ocenie podlegała perspektywa branż obarczonych podwyższonym ryzykiem, jednak w odróżnieniu od szeregu banków, PKO BP SA nie ograniczył finansowania dla nowych klientów. Uruchomione zostały programy przeglądu klientów i produktów, prowadzące do uzależnienia marż kredytowych od krańcowego kosztu finansowania działalności kredytowej i profilu ryzyka (*risk based pricing*), bez konieczności ograniczenia działań w dziedzinach finansowania strukturalnego oraz działalności deweloperskiej.

Tabela 20. Istotne zdarzenia w segmencie korporacyjnym

Obszar działania	Działanie
działalność kredytowa	W 2008 roku zorganizowano, m.in.: - 9 kredytów w formie konsorcjum bankowego, w których udział PKO BP SA wyniósł 1 186,1 mln zł, - 11 umów bilateralnych o łącznej wartości emisji 2 230,2 mln zł, - na podstawie danych pochodzących z Regionów Korporacyjnych, Bank zawarł 2 296 umów kredytowych o łącznej wartości 11,5 mld zł.
działalność depozytowa	W 2008 roku segment korporacyjny zwiększył portfel depozytowy o ponad 1,2 mld zł.
emisja nieskarbowych papierów dłużnych	W 2008 roku zawarto 2 umowy emisji obligacji korporacyjnych o łącznej wartości 250 mln zł.

PKO BP SA jest prekursorem i liderem kompleksowej obsługi beneficjentów funduszy unijnych. W finansowaniu wniosków w działaniu „4.4 Nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym Programu Operacyjnego UE Innowacyjna Gospodarka” wysokość kredytów udzielonych przez PKO BP SA wyniosła 490,3 mln zł (14% udziału w tym rynku). Oferta PKO BP SA – Program Europejski – była wielokrotnie wyróżniana i nagradzana w rankingach ofert bankowych. Doświadczenie związane z wdrażaniem programów pomocowych pozwoliło Bankowi zająć pozycję lidera wśród banków obsługujących wspierane przedsięwzięcia.

PKO BP SA w 2008 roku był również liderem na rynku finansowania i obsługi jednostek sektora finansów publicznych w zakresie emisji nieskarbowych papierów dłużnych, umacniając swoją pozycję przy jednoczesnym wzroście przychodów osiąganych ze współpracy z tym sektorem, a w IV kwartale 2008 roku także liderem finansowania dużych jednostek samorządu terytorialnego (kredyty o wartości jednostkowej przekraczające 100 mln zł).

Tabela 21. Istotne zdarzenia w segmencie budżetowym

Obszar działania	Działanie
działalność kredytowa	W 2008 roku Bank uczestniczył w przetargach na finansowanie klientów budżetowych podpisując 84 umowy o łącznej wartości ponad 800 mln zł.
działalność depozytowa	W 2008 roku segment budżetowy zwiększył portfel depozytowy o ponad 2,3 mld zł.
emisja nieskarbowych papierów dłużnych	W 2008 roku zawarto 35 umów obligacji komunalnych o łącznej wartości 311,2 mln zł. W efekcie Bank stał się liderem rynku z 40% udziałem (łączna wartość emisji PKO BP SA wyniosła 1,8 mld zł).

Sieć sprzedaży Bankowości Korporacyjnej obejmuje Regionalne Oddziały Korporacyjne oraz podległe im Centra Korporacyjne zatrudniające m.in. 165 doradców oraz 14 specjalistów produktowych. W 2008 roku w celu poprawy efektywności działania i dostosowania sieci do potrzeb klientów skoncentrowano funkcje zarządcze w 55 Centrach Korporacyjnych.

Tabela 22. Dane operacyjne segmentu korporacyjnego – liczba placówek

Wyszczególnienie	Stan na: 31.12.2008	Stan na: 31.12.2007	2008 /2007
Liczba placówek ogółem	1 228	1 233	- 5
- w segmencie korporacyjnym:	68	83	- 15
Regionalne Oddziały Korporacyjne	13	13	-
Centra Korporacyjne	55	70	- 15

Założenia strategii produktowej

Strategia w zakresie rozwoju oferty pozakredytowej skupiała się w 2008 roku na trzech kluczowych obszarach: klienci, produkty, procesy.

Klienci

Zgodnie z wynikami ankiety satysfakcji klientów (ponad 50% wskazań na jakość obsługi), jednym z najważniejszych celów strategicznych bankowości transakcyjnej w roku 2008 było wdrożenie nowoczesnego korporacyjnego modelu obsługi klienta (*customer service*), dla którego wzorcem były najlepsze praktyki w obszarze europejskiej bankowości korporacyjnej. *Customer service* jako element wyróżniający bankowość korporacyjną PKO BP SA na tle rynku, będzie przedmiotem ciągłego rozwoju także w roku 2009, szczególnie w zakresie narzędzi informatycznych służących poprawie monitorowania jakości świadczonych usług.

W obszarze wsparcia sprzedaży produktów, szczególnie w zakresie produktów zarządzania środkami finansowymi, od III kwartału 2008 roku stworzono scentralizowany zespół specjalistów ds. sprzedaży produktów oraz powołano scentralizowany zespół wdrożeń produktów transakcyjnych. Nowa forma organizacyjna prowadzi do otwarcia bazy klientów korporacyjnych dla specjalistów produktowych w celu zwiększenia *cross-selling'u* produktów pozakredytowych, co pozwala na dywersyfikację strumieni przychodów z produktów kredytowych i pozakredytowych oraz maksymalizację zwrotu z zaangażowanego kapitału.

Wzrost efektywności działań sprzedażowych oraz dążenie do ciągłej poprawy jakości świadczonych usług zaowocowały wdrożeniem w 2008 roku nowego modelu obsługi terminowych depozytów negocjowanych. Nowy model sprzedaży skutkował znacznym wzrostem ich wolumenów (40%).

Produkty

W 2008 roku, równolegle z wdrażaniem scentralizowanego systemu informatycznego, segment korporacyjny, zgodnie z przyjętą wcześniej strategią, konsekwentnie wdrażał nowe produkty mające na celu nie tylko wzmocnienie pozycji konkurencyjnej, ale przede wszystkim umożliwienie wzrostu sumy bilansowej oraz poprawę zwrotu z zaangażowanego kapitału. Celowi temu służyło m. in. wdrożenie do oferty korporacyjnej poniższych produktów.

Tabela 23. Nowe produkty i usługi w segmencie korporacyjnym

Nowe produkty i usługi	Działanie
produkty zarządzania płynnością	Produkty zarządzania płynnością (wdrożenie w IV kwartale 2008 roku) – automatyzacja oraz rozszerzenie funkcjonalności produktów konsolidujących środki finansowe na rachunkach, ma na celu poprawę zarządzania bieżącą płynnością przez przedsiębiorstwa oraz jednostki samorządu terytorialnego.
usługa Mikrorachunki	Mikrorachunki (wdrożenie w II kwartale 2008 roku) - produkt dedykowany jednostkom samorządu terytorialnego, sądom oraz innym podmiotom zaangażowanym w proces zbierania i rozliczania kaucji, wadium, poręczeń majątkowych i pozostałych opłat, dzięki któremu możliwa jest automatyzacja procesu rozliczania opłat.
karty przedpłacone	Karty przedpłacone (wdrożenie w IV kwartale 2008 roku) - karty przedpłacone w odróżnieniu od Instrumentu Pieniądza Elektronicznego (ustawowego produktu IPE) mogą mieć szereg zastosowań, szczególnie w obszarze elektronicznej wypłat różnego typu świadczeń, w tym w szczególności szeroko pojętych wypłat świadczeń zasiłkowych, socjalnych, stypendialnych. Produkt dedykowany jest jednostkom samorządu terytorialnego, szkołom, uczelniom wyższych oraz innym podmiotom gospodarczym.

Strategicznym wyzwaniem w obszarze produktów transakcyjnych w 2008 roku był także rozwój całkowicie nowej platformy bankowości elektronicznej – iPKO Biznes, która jest odpowiedzią na rosnące wymagania klientów w zakresie internetowej bankowości elektronicznej. W 2008 roku pozyskano ponad 1 900 klientów korzystających aktywnie z nowego systemu. Dalszy rozwój tej platformy i ciągle podnoszenie jej konkurencyjności i funkcjonalności stanowić będzie wyzwanie na rok 2009.

Procesy

Kryzys w sektorze finansowym wymusza na bankach zdecydowanie większą determinację w zakresie optymalizacji kosztów operacyjnych. Zapoczątkowana w roku 2008 standaryzacja i centralizacja procesów operacyjnych stanowi bazę dla reorganizacji procesów biznesowych w segmencie korporacyjnym w roku 2009, mającej na celu odciążenie sił sprzedaży korporacyjnej od wszystkich zadań niesprzedażowych i przekazanie ich do komórek operacji korporacyjnych przy zachowaniu obecnych wskaźników zatrudnienia w obszarze operacji. Będzie to miało bezpośrednie przełożenie na efektywność sprzedaży zarówno produktów finansowania jak i produktów pozakredytowych Banku i Grupy Kapitałowej PKO BP SA.

W roku 2009 i latach następnych segment korporacyjny PKO BP SA, działając spójnie z pozostałymi segmentami, gotowy jest do stałego zwiększania sumy bilansowej PKO BP SA, poprzez prowadzenie akcji kredytowej i depozytowej, dzięki pozyskiwaniu zdywersyfikowanych źródeł finansowania, a w zakresie bankowości transakcyjnej – zwiększaniu *cross-selling'u*.

4.3.3 Segment inwestycyjny

W 2008 roku światowe rynki finansowe były zdominowane przez kryzys. Impulsem do globalnej wyprzedaży aktywów był upadek amerykańskiego banku inwestycyjnego Lehman Brothers. Czołowe banki centralne świata wprowadziły programy pomocowe by przywrócić płynność rynku, częścią tego programu była skoordynowana akcja redukcji stóp procentowych, zasilenie sektora wielomiliardowymi funduszami, a w niektórych przypadkach przejęcia przez państwo udziałów w instytucjach finansowych.

Spadki na światowych giełdach i niekorzystna sytuacja w sferze realnej gospodarki spowodowała pogorszenie nastrojów także na rynku kapitałowym. Rok 2008 okazał się rokiem bessy. Główny indeks Warszawskiej Giełdy Papierów Wartościowych – WIG – stracił ponad 50% w porównaniu z 2007 rokiem, spadek indeksu największych spółek – WIG20- wyniósł 48% a mWIG40 – 63%.

Pomimo ograniczenia aktywności przez innych uczestników polskiego rynku pieniężnego i kapitałowego, PKO BP SA pozostawał w 2008 roku, a zwłaszcza w IV kwartale, jedną z najbardziej aktywnych instytucji.

Tabela 24. Osiągnięcia PKO BP SA w segmencie inwestycyjnym – działalność skarbowa

	Działalność inwestycyjna	Działanie
Działalność Skarbowa	sprzedaż produktów skarbowych	Strategia rozwoju i wyniki Rok 2008 był kolejnym okresem wzrostu aktywności PKO BP SA w tym segmencie rynku. Bardzo dobre rezultaty przyniosły operacje wymiany walut, wartość zrealizowanych obrotów w transakcjach SPOT wzrosła o 30%, co znalazło odzwierciedlenie we wzroście wyników. PKO BP SA realizował aktywnie strategię rozwoju sprzedaży produktów skarbowych o wysokiej wartości dodanej. Udział transakcji pochodnych opartych zarówno o kursy walut jak i stopy procentowe w łącznych przychodach ze sprzedaży produktów skarbowych wzrósł o 20% w porównaniu z rokiem ubiegłym. Ryzyko PKO BP SA intensywnie monitoruje ekspozycję na ryzyko kredytowe swoich klientów. Transakcje zawierane są z klientami na podstawie umowy ramowej. Umowy te, jak również Regulaminy produktów, zawierają postanowienia potwierdzające dokonanie przez klienta samodzielnej oceny zarówno ryzyk jak i korzyści związanych z poszczególnymi rodzajami transakcji. Stosowana jest polityka, iż transakcje pochodne zawierane są pod deklarowane na moment transakcji ryzyko klienta wynikające z przepływów walutowych i/lub stopy procentowej, mają zatem charakter zabezpieczający.
	rynek międzybankowy	Zrealizowane wyniki Pomimo braku płynności na międzybankowym rynku pieniężnym PKO BP SA utrzymywał wysoki poziom obrotów na rynku stopy procentowej i rynku walutowym, przyczyniając się tym samym do stabilizacji rynku międzybankowego. Wg danych na koniec grudnia 2008 roku, udział PKO BP SA w segmencie transakcji IRS i SPOT wyniósł odpowiednio 11% oraz 7%. Efektem wysokiej aktywności Banku było zajęcie 4 miejsca w rankingu Dealera Skarbowych Papierów Wartościowych (wśród banków kandydujących). PKO BP SA pełnił także funkcję Dealera Rynku Pieniężnego. W celu zapewnienia bezpieczeństwa obrotów, PKO BP SA zawarł w 2008 roku kolejne umowy ramowe i zabezpieczające, zarówno z podmiotami krajowymi jak i zagranicznymi. Ryzyko Silna pozycja rynkowa, jak również posiadana wiedza na temat rynków finansowych, umożliwiły aktywne wsparcie sprzedaży w zakresie rozwiązań o wysokiej wartości dodanej. W okresie dużej zmienności na rynkach finansowych Bank przykładął szczególną wagę do stabilizowania swojej bazy depozytowej. Bank aktywnie zarządzał ryzykiem płynności oraz ryzykami rynkowymi (w tym stopy procentowej oraz walutowym), koncentrując się na minimalizacji ekspozycji. Pozyskane fundusze były lokowane w krótkoterminowe papiery skarbowe i bony NBP. Dynamika pozyskiwanych w długoterminowych transakcjach funduszy w CHF, która w ślad za rosnącą akcją kredytową utrzymywała się do końca września na wysokim poziomie, w IV kwartale 2008 roku wyraźnie wyhamowała. Bank utrzymywał inwestycyjny portfel papierów wartościowych, który był finansowany z nadwyżek depozytowych nominowanych w PLN, EUR i USD. Największą część portfela stanowiły obligacje Skarbu Państwa, a tylko nieznaczna część portfela (3%) obligacje wyemitowane przez instytucje finansowe.

Tabela 25. Osiągnięcia PKO BP SA w segmencie inwestycyjnym – działalność maklerska

	Działalność inwestycyjna	Działanie
Działalność Maklerska	rynek akcji	Wartość obrotów na rynku akcji wyniosła blisko 19 mld zł, co z udziałem w rynku na poziomie 6% plasowało PKO BP SA na 7 pozycji (o pozycję wyżej w stosunku do roku poprzedniego). Wartość obrotów w ramach pełnienia funkcji animatora na rynku akcji wyniosła 5 mld zł, a liczba podpisanych umów z emitentami i GPW w zakresie pełnienia funkcji animatora rynku i emitenta wyniosła odpowiednio 39 i 29, co pozwoliło na zajęcie 4 pozycji. Wartość obrotów na rynku akcji NewConnect wyniosła blisko 65 mln zł, co dało PKO BP SA 4 pozycję jednocześnie z największą liczbą animowanych spółek (30).
	rynek pierwotny	W ramach transakcji zawieranych na rynku pierwotnym, PKO BP SA pełnił funkcję oferującego dla spółek: Selen FM, SONEL, Krosno i uczestnika konsorcjum sprzedażowego dla spółek: Zakłady Azotowe TARNÓW, PZ Cormay, Power Media, CAM Media, AD Dragowski, Enea, Domex-Bud Dev, IZNS. PKO BP SA przeprowadził wstępną obsługę programu motywacyjnego spółek: TIM S.A. i Elektrotim S.A. oraz obsługę zapisów na obligacje zamienne a następnie akcje w ramach Programu motywacyjnego za 2007 rok spółki Drozapol-Profil. Realizując przyjęte założenia w zakresie rozwoju usług rynku pierwotnego PKO BP SA w 2008 roku przeprowadził ponadto subskrypcję czterech emisji obligacji strukturyzowanych, których emitentem był Barclays Bank PLC z siedzibą w Londynie oraz rozpoczął dystrybucję 32 funduszy inwestycyjnych. Ogółem na koniec 2008 roku Bank prowadził obsługę 144 Funduszy zarządzanych przez 10 Towarzystw Funduszy Inwestycyjnych.
	rynek obligacji	Sytuacja na rynku kapitałowym oraz znaczny wzrost awersji do ryzyka spowodowały, że ważnym elementem oferty produktowej PKO BP SA stały się obligacje skarbowe. PKO BP SA jako jedyny podmiot prowadzący dystrybucję skarbowych obligacji detalicznych oferował klientom w 2008 roku cztery rodzaje obligacji zarówno o stałym, jak i o zmiennym oprocentowaniu. Wartość obrotów na rynku obligacji wzrosła o blisko 45% w porównaniu z ubiegłym rokiem, co pozwoliło na utrzymaniu pozycji lidera rynku.
	liczba rachunków	Na koniec 2008 roku PKO BP SA prowadził 327,9 tys. rachunków papierów wartościowych, w tym 90,6 tys. rachunków papierów wartościowych i rachunków pieniężnych oraz 237,3 tys. aktywnych rachunków rejestrowych. Liczba prowadzonych rachunków papierów wartościowych plasuje PKO BP SA na 5 pozycji wśród 40 uczestników Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych. Potwierdzeniem wysokiej pozycji na rynku kapitałowym było przyznane przez Giełdę Papierów Wartościowych wyróżnienie za największą aktywność na rynku NewConnect.

Tabela 26. Osiągnięcia PKO BP SA w segmencie inwestycyjnym – działalność powiernicza

	Działalność inwestycyjna	Działanie
Działalność Powiernicza	działalność na rynku	PKO BP SA jest bezpośrednim uczestnikiem Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych oraz Rejestru Papierów Wartościowych (NBP) i świadczy usługi powiernictwa papierów wartościowych na rzecz klientów. PKO BP SA pełni funkcję członka Rady Banków Depozytariuszy i Rady ds. Nieskarbowych Papierów Dłużnych przy Związku Banków Polskich, bierze aktywny udział w pracach nad tworzeniem regulacji rynku kapitałowego i najlepszych standardów rynkowych. W 2008 roku PKO BP SA uruchomił działalność depozytariusza dla funduszy emerytalnych i inwestycyjnych. Od listopada 2008 roku pełni rolę depozytariusza dla OFE WARTA SA.
	wartość aktywów powierniczych	Na koniec 2008 roku wartość rynkowa aktywów powierniczych klientów PKO BP SA wzrosła do 20 mld zł, co oznacza 6-krotny wzrost w porównaniu z 2007 rokiem.

4.4 Współpraca międzynarodowa

Współpraca z Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju

PKO BP SA uczestniczył w programie „Loan Window” w ramach „EU/EBRD SME Finance Facility” (na podstawie zawartej w dniu 21 lutego 2003 roku Umowy Pożyczki z Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju na finansowanie małych i średnich przedsiębiorstw). Do 30 czerwca 2008 roku uruchomiono 3139 kredytów na łączną kwotę 63,34 mln EUR. Współpraca z EBRD w ramach „EU/EBRD SME Finance Facility” została zakończona w 2008 roku.

Współpraca z innymi instytucjami zagranicznymi

W 2008 roku PKO BP SA:

- zawarł 4 umowy *ISDA Master Agreement* z bankami zagranicznymi, 4 załączniki wsparcia kredytowego (*Credit Support Annex*) do uprzednio zawartych umów *ISDA* oraz umowę z Bankiem Rozwoju Rady Europy, na mocy której PKO BP SA uzyskał linię kredytową w wysokości 100 mln EUR przeznaczoną na częściowe finansowanie potrzeb inwestycyjnych małych i średnich przedsiębiorstw,
- zawarł umowę pożyczki i 6 umów kredytu obrotowego z podmiotem powiązanym bezpośrednio z PKO BP SA, działającym w sektorze bankowym, w łącznej wysokości 201 mln USD - transakcje zostały zawarte na warunkach rynkowych,
- podpisał dwie umowy z *National Westminster Bank PLC*, na mocy których współpraca z *NatWest* została przedłużona do 28.02.2009 roku.

4.5 Działalność promocyjna i budowa wizerunku

Działalność promocyjna PKO BP SA w 2008 roku koncentrowała się na działaniach mających na celu:

1. umacnianie wizerunku PKO BP SA wśród akcjonariuszy i klientów jako lidera bankowości w Polsce – organizacji nowoczesnej, o ugruntowanej renomie, bezpiecznej, przyjaznej (bliskiej), instytucji partnerskiej dla klientów w każdym segmencie rynku,
2. podniesienie prestiżu marki PKO BP SA,
3. intensyfikację działań promocyjnych wspierających sprzedaż produktów i usług oferowanych przez PKO BP SA.

W ramach promocji produktów i usług PKO BP SA zrealizowano kampanie promocyjne poszczególnych produktów, a także kampanie wizerunkowe i działania z zakresu marketingu bezpośredniego zmierzające do pozyskiwania nowych klientów i umacniania relacji z obecnymi partnerami biznesowymi. W 2008 roku działania *public relations* realizowano z wykorzystaniem działalności sponsorskiej i charytatywnej. PKO BP SA jako mecenas i sponsor wspierał organizowanie wydarzeń kulturalnych, sportowych, przedsięwzięć społecznych i lokalnych w ramach kreatywnych programów sponsorskich.

Działalność sponsorska

Realizowane działania sponsorskie miały na celu kreowanie wizerunku PKO BP SA jako godnej zaufania instytucji finansowej, otwartej na potrzeby i oczekiwania klientów, zaangażowanej w rozwój kraju i społeczności lokalnych.

Tabela 27. Struktura procentowa podstawowych obszarów sponsorskich

Obszar	Liczba projektów	Udział w budżecie w %	Udział w budżecie (w zł)
PKO Bank Polski Blisko Ciebie	294	42%	10 891 103
PKO Bank Polski Reprezentacji Olimpijskiej	80	43%	11 360 490
PKO Bank Polski Kulturze Narodowej	187	10%	2 396 491
Sponsoring branżowy	102	5%	1 447 721
Suma:	663	100%	26 095 805

Tabela 28. Podział kwotowy działalności sponsorskiej (w zł)

Sponsoring przedział kwotowy	Ilość przedsięwzięć
0 – 100 000	642
100 000 – 500 000	15
Powyżej 500 000	5

Na działania w ramach obszaru „PKO Bank Polski Blisko Ciebie” zostało przeznaczone 42% wydatkowanego budżetu. Wspierane tu inicjatywy miały na celu ukazać PKO BP SA jako organizację dynamiczną, nowoczesną, a jednocześnie przyjazną i otwartą na potrzeby lokalnych społeczności. Dominowały tu przedsięwzięcia z zakresu edukacji oraz tzw. sponsoringu społecznego.

Projekty sportowe stanowiły 43% budżetu i były realizowane w ramach obszaru „PKO Bank Polski Reprezentacji Olimpijskiej”. W ramach tych projektów kontynuowana była (zawarta w 2007 roku) umowa z Polskim Komitetem Olimpijskim, na mocy której PKO BP SA objął patronatem polski ruch olimpijski, a także kontynuowana była współpraca ze Związkiem Piłki Ręcznej w Polsce oraz z zespołem koszykówki kobiet LOTOS PKO BP Gdynia.

Na przedsięwzięcia z obszaru kultury i ochrony dziedzictwa narodowego przeznaczone zostało 10% budżetu sponsorskiego PKO BP SA, co jest efektem realizacji rozpoczętego w 2001 roku programu „PKO Bank Polski Kulturze Narodowej”. Celem tego programu jest kreacja wizerunku PKO BP SA jako mecenasu kultury i dziedzictwa narodowego. Jednym z najważniejszych wydarzeń kulturalnych ubiegłego roku, sponsorowanymi przez PKO BP SA, była wystawa „Wyprawa w dwudziestolecie międzywojenne” organizowana przez Muzeum Narodowe w Warszawie.

Działalność sponsorska i charytatywną w PKO BP SA uregulowana jest w następujących przepisach wewnętrznych:

1. „Zasady prowadzenia działalności marketingowej przez PKO BP SA”,
2. „Tryb prowadzenia działalności marketingowej przez PKO BP SA”.

Zgodnie z tymi przepisami przedsięwzięcia sponsorskie nie wymagają akceptacji Rady Nadzorczej. Rada Nadzorcza nie dokonuje również oceny działalności sponsorskiej.

PKO BP SA prowadzi bieżący monitoring realizacji poszczególnych projektów sponsorskich (zasięg medialny, liczba uczestników, ekspozycja marki) oraz zamawia badania dot. sponsoringu oraz postrzegania wizerunku (jakościowe i ilościowe).

Z cyklicznych badań prowadzonych przez ARC Rynek i Opinie (Sponsoring Monitor 2005/2006/2007/2008) wynika, że aktywność sponsorska PKO BP SA jest najbardziej widoczna spośród wszystkich banków prowadzących tę działalność.

Działalność charytatywna

Działalność charytatywna ma ważne znaczenie dla kształtowania wizerunku PKO BP SA jako instytucji dostrzegającej znaczenie społecznej odpowiedzialności biznesu. Obok aspektów wizerunkowych, udział w projektach charytatywnych stwarza możliwość kontaktu z środowiskami opiniotwórczymi oraz władzami lokalnymi.

Tabela 29. Główne obszary działalności charytatywnej

Obszar	Ilość darowizn	Udział w %	Kwota wydatkowana (w zł)
Pomoc społeczna	314	40%	1 757 852
Ratowanie życia i zdrowia	239	25%	1 088 735
Edukacja i przedsiębiorczość	211	15%	663 600
Kultura i tradycja	41	14%	618 577
Sport i rekreacja	68	3%	135 250
Inne	36	2%	105 200
Suma:	909	100%	4 369 214

Tabela 30. Podział kwotowy działalności charytatywnej (w zł)

Działalność charytatywna przedział kwotowy	Ilość darowizn
0 – 5 000	772
5 001 – 20 000	131
20 001 – 100 000	4
Powyżej 100 000	2

W ramach ochrony dóbr kultury i tradycji narodowych, dofinansowanych przez PKO BP SA, spektakularnym wydarzeniem był zakup przez Muzeum Powstania Warszawskiego znaczków poczty polowej działającej podczas Powstania Warszawskiego. Innym wydarzeniem była budowa pomnika upamiętniającego Powstanie w Getcie Warszawskim. Dofinansowano również renowację dzieł sztuki Biblioteki Raczyńskich w Poznaniu.

W obszarze pomocy społecznej kontynuowana była, podpisana w 2007 roku, umowa z Fundacją Polsko-Niemieckie Pojednanie. PKO BP SA dofinansowuje program pomocy humanitarno-socjalnej dla byłych żołnierzy Armii Krajowej. Jest to inicjatywa, nad którą patronat obejmuje Prezydent RP.

PKO BP SA wspiera fundusz stypendialny dla dzieci uzdolnionych, pochodzących z ubogich rodzin, projekty z zakresu edukacji i przedsiębiorczości oraz angażuje się w projekty z zakresu ochrony i promocji zdrowia oraz sportu i rekreacji.

Nagrody i wyróżnienia przyznane PKO BP SA

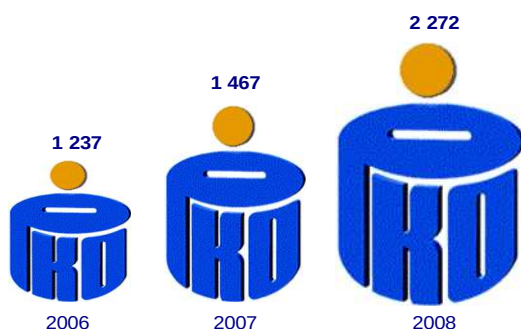
W 2008 roku PKO BP SA przyznano liczne nagrody i wyróżnienia, z których najważniejsze to:

1. Bank Przyjazny dla Przedsiębiorców – dziesięć oddziałów PKO BP SA znalazło się w gronie laureatów dziewiątej edycji konkursu organizowanego przez Krajową Izbę Gospodarczą, Polsko-Amerykańską Fundację Doradztwa dla Małych Przedsiębiorstw oraz Fundację Warszawski Instytut Bankowości.
2. Order Finansowy za 2008 rok przyznany przez Instytut Analiz Gospodarczych i redakcję miesięcznika „Home & Market” dla PKO BP SA za rachunek SUPERKONTO.
3. Dom Maklerski PKO BP SA otrzymał dwie nagrody Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie za największą aktywność animatora w obrocie akcjami na Głównym Rynku GPW w 2007 roku oraz za największą aktywność animatora na rynku NewConnect w 2007 roku.
4. Lamparty – nagrody przyznawane przez bankowców za najbardziej podziwianą kreację wizerunku marki bankowej – III miejsce w kategorii bankowość detaliczna.
5. Medal Europejski za ofertę iPKO Biznes. Była to już XVI edycja przedsięwzięcia organizowanego przez Urząd Komitetu Integracji Europejskiej i *Business Centre Club*.
6. Złote Godło Marki Godnej Zaufania w kategorii „Bank” w największym europejskim badaniu konsumenckim „The Most Trusted Brands 2008” przeprowadzonym przez redakcję magazynu „Reader’s Digest”.
7. I miejsce za najlepszy wynik finansowy w rankingu 50 największych banków organizowanym przez miesięcznik finansowy „Bank”.
8. Nagroda magazynu „Dlaczego” i studenckiego portalu www.korba.pl dla najbardziej lubianych przez studentów produktów i marek - PKO BP SA zwyciężył w dwóch kategoriach – „studencki bank” i „studenccy pracodawcy”.
9. Darczyńca Roku za długofalowe wspieranie Programu Budowy Polskiego Sztucznego Serca (wraz z *Inteligo Financial Services*).
10. Diament do Złotej Statuetki Lidera Polskiego Biznesu podczas Letniej Gali BCC.
11. Nagroda „Marki Najwyższej Reputacji 2008” w kategorii „Finanse” w Niezależnym Rankingu Reputacji Marek w Polsce.
12. I miejsce w rankingu SEO/SEM (*search engine optimization/search engine marketing*). Ranking oparty jest o szczegółową analizę stopnia obecności i aktywności Banku w wyszukiwarkach internetowych.
13. I miejsce w rankingu „Rzeczpospolitej” najmocniejszych marek branży finansowej. Pozycję tę utrzymuje już od trzech lat. W kategorii najcenniejszych marek w Polsce PKO BP SA zajmuje

drugie miejsce. Markę PKO BP SA wyceniono na kwotę 2,3 mld zł. Wartość marki PKO BP SA w stosunku do ubiegłego roku wzrosła o 55%.

Wartość marki PKO BP SA*

* wg wyceny Rzeczypospolitej w ramach rankingu najcenniejszych polskich marek (w mln zł)

Dla potrzeb rankingu zaadaptowana została stosowana powszechnie na świecie metoda opłat licencyjnych (ang. *relief from royalty*). Jej istotą są hipotetyczne opłaty licencyjne, jakie właściciel ponosiłby na rzecz licencjodawcy, gdyby nie posiadał prawa własności do marki. Opłata taka z reguły ustalana jest w relacji do przychodów ze sprzedaży netto. Wartości obliczono przez zsumowanie zdyskontowanych przyszłych opłat licencyjnych (po opodatkowaniu).

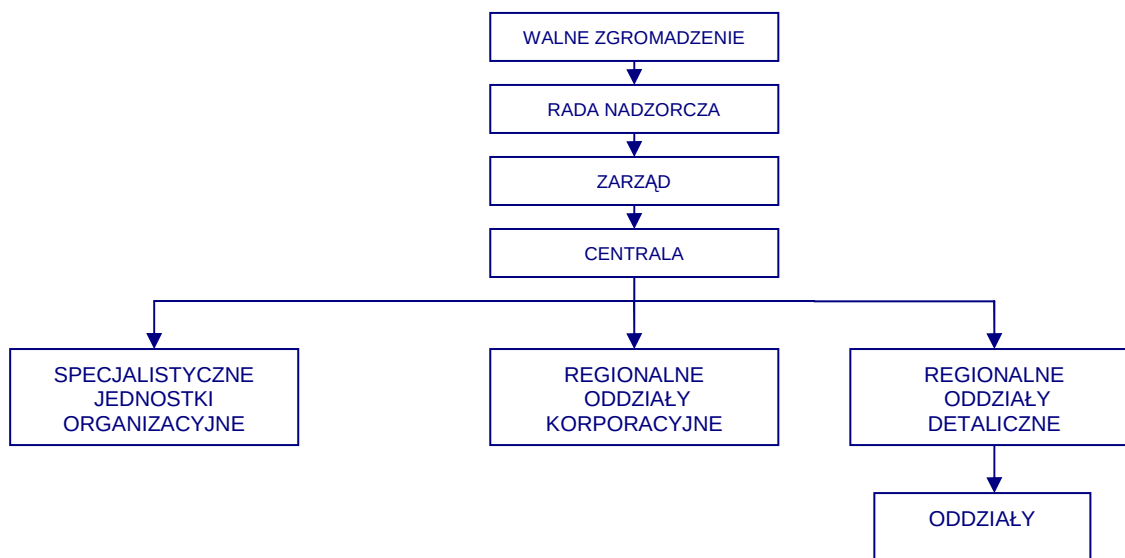
14. I miejsce w rankingu „*PremiumBrand*” w kategorii „finanse”. Jest to projekt promocyjny, którego celem jest ustalenie listy najwyżej cenionych marek funkcjonujących na polskim rynku. Ranking opracowywany jest na podstawie badań realizowanych przez TNS OBOP.
15. Karta PKO Visa *Infinite* po raz czwarty wygrała w rankingu prestiżowych kart kredytowych organizowanym przez miesięcznik „*Forbes*”.
16. Tytuł Mecenasa Kultury Warszawy przyznany przez stołeczny Ratusz. PKO BP SA otrzymał tytuł "za największy wkład finansowy w organizację przedsięwzięć kulturalnych".
17. Wyróżnienie w IV edycji Ogólnopolskiego Programu Certyfikującego Firma Przyjazna Klientowi, co oznacza zaliczenie go do grona TOP 20 firm i instytucji zasługujących na to miano i otrzymanie wyróżnienia w postaci godła promocyjnego.

5. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE

5.1 Organizacja PKO BP SA

Tabela 31. Schemat struktury organizacyjnej PKO BP SA

Prowadzone w 2008 roku działania w zakresie organizacji PKO BP SA dotyczyły w głównej mierze struktur odpowiedzialnych za sprzedaż produktów i usług i miały na celu podnoszenie efektywności ich funkcjonowania oraz sprawności zarządzania tymi strukturami. W szczególności powołano nową specjalistyczną jednostkę, w której dokonano koncentracji zadań w zakresie rozpatrywania wniosków klientów indywidualnych o hipoteczne kredyty mieszkaniowe. Dodatkowo dokonano zmian w organizacji sieci dystrybucji, w szczególności poprzez wdrożenie nowego modelu obsługi klientów i nowej typologii oddziałów obejmującej dostosowanie struktur oddziałów do potencjału rynku oraz wyodrębnienia doradców dedykowanych do obsługi wyodrębnionych segmentów klienta. Wprowadzone zmiany podnoszą jakość obsługi klientów, efektywność realizacji zadań sprzedażowych oraz zarządzania sprzedażą.

Ponadto, w celu usprawnienia zarządzania i nadzoru nad poszczególnymi elementami struktury organizacyjnej PKO BP SA, dokonano zmian w strukturze nadzorowanych przez poszczególnych członków Zarządu PKO BP SA wydzielonych obszarów działania i wchodzących w ich skład pionów funkcjonalnych oraz komórek organizacyjnych Centrali i specjalistycznych jednostek organizacyjnych.

5.2 Zasady zarządzania ryzykiem

Zarządzanie ryzykiem jest jednym z najważniejszych procesów wewnętrznych zarówno w PKO BP SA, jak i w pozostałych spółkach Grupy Kapitałowej PKO BP SA. Zarządzanie ryzykiem ma na celu zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa oraz rentowności działalności biznesowej w zmieniającym się otoczeniu prawnym i ekonomicznym.

Działalność bankowa jest narażona na wiele rodzajów ryzyka, między innymi takich jak ryzyko kredytowe, rynkowe, operacyjne oraz biznesowe. Kontrolowanie wpływu tych rodzajów ryzyka na funkcjonowanie PKO BP SA należy do najważniejszych celów zarządzania PKO BP SA, a poziom ryzyka stanowi ważny składnik procesu planistycznego.

Zarządzanie ryzykiem w PKO BP SA opiera się na następujących zasadach:

- zachowana jest pełna niezależność organizacyjna obszaru ryzyka i windykacji od działalności biznesowej,
- zarządzanie ryzykiem jest zintegrowane z systemami planistycznymi i kontrolingowymi,
- obszar ryzyka i windykacji wspiera na bieżąco realizację celów biznesowych przy zachowaniu akceptowalnego poziomu ryzyka,
- poziom ryzyka jest na bieżąco kontrolowany,
- model zarządzania ryzykiem jest na bieżąco dostosowywany do nowych czynników i źródeł ryzyka.

IV kwartał 2008 rok charakteryzował się podwyższonym ryzykiem funkcjonowania rynku międzybankowego oraz agresywną walką banków na rynku depozytów klientów indywidualnych. PKO BP SA uatrakcyjnił ofertę depozytową pod koniec III kwartału, dzięki czemu istotnie ograniczył negatywny wpływ sytuacji rynkowej na swoją działalność. Ze względu na podwyższoną zmienność kursów walutowych oraz ograniczoną dostępność długoterminowych transakcji w walucie CHF, Zarząd PKO BP SA ze szczególną uwagą na bieżąco monitoruje sytuację rynkową, reagując na nią adekwatnie. Ponadto PKO BP SA aktywnie reaguje na spadek zaufania wzajemnego banków, dostosowując wewnętrzne regulacje do aktualnej sytuacji.

Ze względu na osłabienie się złotego względem walut EUR i USD, PKO BP SA ze szczególną uwagą analizuje potencjalny wpływ zmienności kursów oraz zmiany koniunktury gospodarczej w Polsce na sytuację kredytobiorców. PKO BP SA, monitorując zmiany profilu ryzyka kredytowego, aktywnie współpracuje z kredytobiorcami w celu dostosowywania profilu kredytowego do zmieniających się potrzeb oraz zmian otoczenia gospodarczego.

5.2.1 Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe jest rozumiane jako ryzyko poniesienia strat w wyniku niewywiązania się kontrahenta z zobowiązań wobec banku lub jako ryzyko spadku wartości ekonomicznej wierzytelności banku w wyniku pogorszenia się zdolności kontrahenta do obsługi zobowiązań.

PKO BP SA kieruje się następującymi zasadami zarządzania ryzykiem kredytowym:

- transakcja kredytowa wymaga wszechstronnej oceny ryzyka kredytowego, której wyrazem jest rating wewnętrzny lub ocena scoringowa,
- pomiar ryzyka kredytowego potencjalnych oraz zawartych transakcji kredytowych dokonywany jest cyklicznie z uwzględnieniem zmieniających się warunków zewnętrznych oraz zmian sytuacji finansowej kredytobiorców,
- ocena ryzyka kredytowego ekspozycji istotnych ze względu na poziom ryzyka lub jej wartość jest poddawana dodatkowej weryfikacji przez służby oceny ryzyka kredytowego, niezależne od służb biznesowych,
- oferowane klientowi warunki transakcji kredytowej zależą od oceny poziomu ryzyka kredytowego generowanego przez tę transakcję,
- decyzje kredytowe mogą być podejmowane jedynie przez osoby do tego uprawnione, w granicach ustalonych limitów kompetencji,
- ryzyko kredytowe jest dywersyfikowane pod względem obszarów geograficznych, sektorów gospodarki, produktów oraz klientów,
- oczekiwany poziom ryzyka kredytowego jest zabezpieczany poprzez marże kredytowe pobierane od klientów oraz odpisy (rezerwy) z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych.

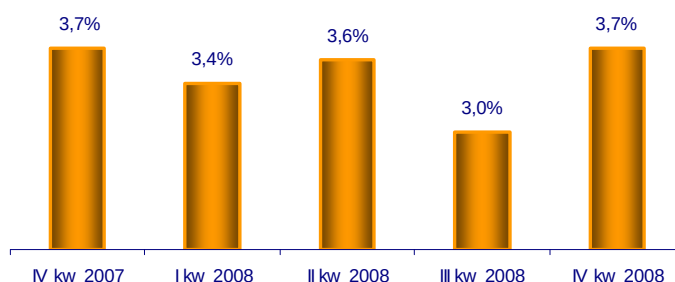
Realizację wyżej wymienionych zasad zapewnia stosowanie przez PKO BP SA zaawansowanych metod zarządzania ryzykiem kredytowym, zarówno na poziomie pojedynczych ekspozycji kredytowych, jak i na poziomie całego portfela kredytowego. Metody te są weryfikowane i rozwijane w kierunku zgodności z wymaganiami metod ratingów wewnętrznych (IRB).

W 2008 roku PKO BP SA nadal rozwijał zasady oceny ryzyka kredytowego klientów indywidualnych m.in. w zakresie rozszerzenia systemu scoringu behawioralnego o kolejne produkty odnawialne znajdujące się w ofercie kredytowej PKO BP SA dla klientów indywidualnych – karty kredytowe i kredyty odnawialne Inteligo. W 2008 roku PKO BP SA dokonał także uaktualnienia minimalnych wartości parametrów wykorzystywanych przy ocenie zdolności kredytowej klientów indywidualnych ubiegających się o kredyty konsumpcyjne, kredyty mieszkaniowe, karty kredytowe, kredyty odnawialne. W ramach zmian wartości parametrów zwiększone zostały m.in. minimalne wydatki stałe gospodarstwa domowego oraz wydatki na bieżącą konsumpcję.

Od lutego 2008 roku w PKO BP SA funkcjonuje System Wczesnego Ostrzegania (SWO), związany z wczesnym identyfikowaniem potencjalnych zagrożeń zwiększenia ryzyka kredytowego lub ryzyka związanego z utratą wartości zabezpieczenia występujących w kredytowaniu klientów korporacyjnych, małych i średnich przedsiębiorstw, klientów instytucjonalnych rynku mieszkaniowego i podejmowaniem działań zapobiegających materializacji ryzyka lub zmniejszających straty kredytowe. Wczesna identyfikacja zagrożeń umożliwia bieżącą aktualizację oceny poziomu ryzyka kredytowego oraz oceny odzyskiwanej kwoty z zabezpieczeń.

Wykres 1. Udział kredytów zagrożonych PKO BP SA (wg MSSF)

W IV kwartale nastąpił wzrost kredytów zagrożonych głównie w obszarze klienta korporacyjnego m. in. w wyniku pogorszenia się sytuacji ekonomiczno-finansowej klientów.

W 2008 roku ze względu na trwający kryzys finansowy, który dotknął w szczególności instytucje finansowe, PKO BP SA dokonywał częściej niż w latach ubiegłych oceny kondycji finansowej tych instytucji, co skutkowało przede wszystkim obniżaniem wielkości przyznanych limitów kredytowych i rozliczeniowych oraz ograniczaniem typów dokonywanych operacji i okresów zaangażowania w poszczególne typy operacji.

5.2.2 Ryzyko rynkowe

Ryzyko rynkowe jest rozumiane jako ryzyko poniesienia straty na skutek niekorzystnych zmian parametrów rynkowych takich jak stopa procentowa i kurs walutowy oraz ryzyko utraty płynności. Ryzyko rynkowe obejmuje: ryzyko stopy procentowej, ryzyko walutowe oraz ryzyko płynności.

Ryzyko stopy procentowej

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest identyfikacja obszarów ryzyka stopy procentowej oraz kształtowanie struktury bilansu i zobowiązań pozabilansowych w sposób pozwalający na maksymalizację wartości aktywów netto oraz wyniku odsetkowego w ramach przyjętego profilu ryzyka stopy procentowej.

W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej PKO BP SA w szczególności wykorzystuje miary wartości zagrożonej (VaR), testy warunków skrajnych oraz miary wrażliwości dochodu odsetkowego.

Ekspozycja PKO BP SA na ryzyko stopy procentowej kształtowała się w ramach przyjętych limitów. PKO BP SA był głównie narażony na ryzyko złotowej stopy procentowej, które odpowiadało za ok. 83% wartości zagrożonej (VaR) na dzień 31 grudnia 2008 roku oraz ok. 48% na dzień 31 grudnia 2007 roku.

VaR oraz analizę *stress testową* narażenia PKO BP SA na ryzyko stopy procentowej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32. VaR oraz analiza stress test narażenia PKO BP SA na ryzyko stopy procentowej (w tys. zł)

Nazwa miary wrażliwości	31.12.2008	31.12.2007
VaR 10-dniowy	72 337	36 300*
Równoległe przesunięcie krzywych stóp procentowych o 200 pb. (tys. zł)	499 041	101 905

* Wartość VaR na dzień 31.12.2007 została wyznaczona z uwzględnieniem zmian w metodyce VaR wprowadzonych w 2008 roku w związku z kryzysem finansowym. VaR wyznaczony zgodnie z metodologią obowiązującą na dzień 31.12.2007 wyniósł 10 521 tys. PLN.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku wartość zagrożona na stopie procentowej PKO BP SA w horyzoncie 10-dniowym (VaR 10-dniowy) stanowiła ok. 0,60% funduszy własnych, natomiast na dzień 31 grudnia 2007 ok. 0,33% funduszy własnych. Ryzyko stopy procentowej zdeterminowane było głównie ryzykiem niedopasowania terminów przeszacowań aktywów i zobowiązań oraz ryzykiem bazowym.

Ryzyko walutowe

Celem zarządzania ryzykiem walutowym jest identyfikacja obszarów ryzyka walutowego i podejmowanie działań mających na celu ograniczenie ryzyka walutowego do akceptowanych rozmiarów.

Do pomiaru ryzyka walutowego stosowany jest w PKO BP SA model wartości zagrożonej (VaR) oraz testy warunków skrajnych.

VaR oraz analizę *stress testową* aktywów finansowych PKO BP SA narażonych na ryzyko walutowe, łącznie dla wszystkich walut, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 33. VaR oraz analiza stress test aktywów finansowych PKO BP SA (w tys. zł)

Nazwa miary wrażliwości	31.12.2008	31.12.2007
VaR 10-dniowy	11 297*	1 646
Zmiana kursów WAL/PLN o 15%**	10 631	6 975

* Wartość VaR na dzień 31 grudnia 2008 roku wynikała głównie z pozycji w USD, która z kolei była wynikiem objęcia przez PKO BP SA akcji Kredobank SA, których rejestracja nastąpiła w dniu 31 grudnia 2008 roku.

** W 2008 roku dokonano zmiany analiz stress-testu zastępując scenariusz 10% aprecjacja lub deprecjacja PLN scenariuszem 15% aprecjacja lub deprecjacja PLN. Dane za 2007 rok zostały doprowadzone do porównywalności.

Ryzyko walutowe zarówno na dzień 31 grudnia 2008 roku oraz na dzień 31 grudnia 2007 roku kształtowało się na niskim poziomie.

Wielkość pozycji walutowych dla poszczególnych walut prezentuje poniższa tabela.

Tabela 34. Wielkość pozycji walutowych dla poszczególnych walut PKO BP SA (w tys. zł)

Waluty	Pozycja walutowa na dzień 31.12.2008	Pozycja walutowa na dzień 31.12.2007
USD	(97 267)	(32 684)
EUR	20 134	(32 882)
CHF	(10 304)	37 786
GBP	(1 497)	(3 137)
Pozostałe (globalna netto)	18 062	11 637

Ryzyko płynności

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest kształtowanie struktury bilansu oraz zobowiązań pozabilansowych zapewniających stałą płynność PKO BP SA z uwzględnieniem charakteru prowadzonej działalności oraz potrzeb mogących się pojawić w wyniku zmian otoczenia rynkowego.

Podstawą polityki PKO BP SA w zakresie płynności jest utrzymywanie portfela płynnych papierów wartościowych oraz akumulacja stabilnej bazy depozytowej. W polityce zarządzania ryzykiem płynności wykorzystuje się również instrumenty rynku pieniężnego, w tym operacje otwartego rynku NBP.

Dla zapewnienia właściwego poziomu płynności przyjęte zostały limity i wartości progowe na ryzyko płynności. Limity i wartości progowe zostały przyjęte zarówno na miary płynności krótkoterminowej, jak i na miary płynności średnio- i długoterminowej. Poniższa tabela przedstawia rezerwę płynności na koniec roku 2008 oraz na koniec 2007 roku.

Tabela 35. Rezerwa płynności PKO BP SA

	31.12.2008	31.12.2007
Rezerwa płynności do 1 miesiąca* (mln zł)	6 666	9 248

* Rezerwa płynności jest to różnica między najbardziej płynnymi aktywami a oczekiwanymi i potencjalnymi zobowiązaniami, które stają się wymagalne w danym horyzoncie czasowym.

Bank 15 grudnia 2008 roku wprowadził do oferty nowe produkty depozytowe. Na dzień 10 stycznia 2009 roku rezerwa płynności do 1 miesiąca wyniosła ok. 8 930 mln zł.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku poziom osadu depozytów podmiotów niefinansowych stanowił ok. 94% wszystkich depozytów zdeponowanych w PKO BP SA przez klientów niefinansowych, natomiast na dzień 31 grudnia 2007 roku osad stanowił ok. 96% wszystkich depozytów klientów niefinansowych.

5.2.3 Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne jest rozumiane jako ryzyko powstania straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów lub zdarzeń zewnętrznych. Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest optymalizacja efektywności operacyjnej przez obniżenie strat operacyjnych, racjonalizację kosztów, jak również zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji PKO BP SA na zdarzenia od niego niezależne.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym odbywa się na płaszczyźnie rozwiązań systemowych, jak i bieżącego zarządzania tym ryzykiem. Systemowe zarządzanie ryzykiem operacyjnym prowadzone jest w sposób scentralizowany na poziomie Centrali PKO BP SA.

Bieżące zarządzanie ryzykiem operacyjnym realizowane jest przez każdą jednostkę organizacyjną PKO BP SA.

W celu ograniczenia ekspozycji na ryzyko operacyjne w PKO BP SA stosowane są różnego rodzaju rozwiązania takie jak:

- instrumenty kontrolne,
- instrumenty zarządzania zasobami ludzkimi (dobór kadr, podnoszenie kwalifikacji pracowników, systemy motywacyjne),
- wyznaczenie wartości progowych kluczowych wskaźników ryzyka (KRI),
- plany awaryjne,
- ubezpieczenia,
- outsourcing,
- plan ciągłości działania.

W II półroczu 2008 roku PKO BP SA rozpoczął realizację przedsięwzięć mających na celu rozwój stosowanych metod pomiaru ryzyka operacyjnego oraz wdrożenie specjalistycznego narzędzia IT wspierającego proces zarządzania ryzykiem operacyjnym.

5.2.4 Ryzyko braku zgodności

Ryzyko braku zgodności rozumiane jest jako ryzyko poniesienia sankcji prawnych, powstania strat finansowych bądź utraty reputacji lub wiarygodności wskutek niezastosowania się PKO BP SA, pracowników lub podmiotów działających w jego imieniu do przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez PKO BP SA standardów postępowania, w tym norm etycznych.

Celem zarządzania ryzykiem braku zgodności jest utrwalanie wizerunku PKO BP SA jako instytucji działającej zgodnie z prawem, przyjętymi standardami postępowania, godnej zaufania, uczciwej i rzetelnej, poprzez eliminowanie ryzyka braku zgodności, przeciwdziałanie możliwości wystąpienia utraty reputacji lub wiarygodności PKO BP SA oraz przeciwdziałanie ryzyku wystąpienia strat finansowych lub sankcji prawnych mogących być rezultatem naruszenia przepisów i norm postępowania.

Zarządzanie ryzykiem braku zgodności odnosi się w szczególności do następujących zagadnień:

- zapobiegania angażowaniu się PKO BP SA w działalność niezgodną z prawem,
- zapewnienia ochrony informacji,
- propagowania standardów etycznych i monitorowania ich funkcjonowania,
- zarządzania konfliktami interesów,
- zapobiegania sytuacjom, w których postępowanie pracowników w sprawach służbowych sprawiałoby wrażenie interesowności,
- profesjonalnego, rzetelnego i przejrzystego formułowania oferty produktowej oraz przekazów reklamowych i marketingowych,
- niezwłocznego, uczciwego i profesjonalnego rozpatrywania skarg, wniosków i reklamacji klientów.

5.2.5 Adekwatność kapitałowa

Adekwatność kapitałowa jest stanem, w którym wysokość posiadanej przez PKO BP SA bazy kapitałowej jest wystarczająca do spełnienia wymagań regulacyjnych w zakresie wymogów kapitałowych (tzw. filar I) oraz kapitału wewnętrznego (tzw. filar II). Zarządzanie adekwatnością kapitałową ma na celu utrzymywanie, w sposób ciągły, kapitału na poziomie adekwatnym do skali oraz profilu ryzyka działalności PKO BP SA.

Proces zarządzania adekwatnością kapitałową w PKO BP SA obejmuje:

- identyfikację i monitorowanie istotnych rodzajów ryzyka,
- szacowanie kapitału wewnętrznego na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka oraz łącznego kapitału wewnętrznego,
- monitorowanie, raportowanie, prognozowanie i limitowanie adekwatności kapitałowej,
- dokonywanie alokacji kapitału wewnętrznego na obszary biznesowe, segmenty klienta oraz spółki Grupy Kapitałowej PKO BP SA dla celów analiz rentowności,
- wykorzystywanie narzędzi wpływających na poziom adekwatności kapitałowej (w tym: narzędzi wpływających na poziom funduszy własnych, skalę pomniejszych funduszy własnych oraz

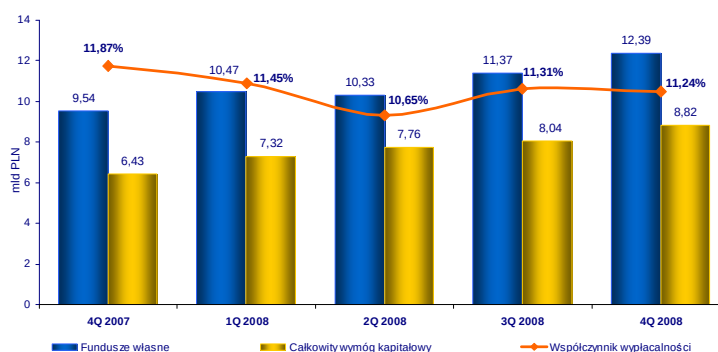
wysokość portfela kredytowego).

Głównymi miernikami adekwatności kapitałowej są:

- współczynnik wypłacalności, którego minimalny poziom, zgodnie z ustawą – Prawo bankowe, wynosi 8%,
- relacja funduszy własnych do kapitału wewnętrznego, której dopuszczalny minimalny poziom, zgodnie z ustawą – Prawo bankowe, wynosi 1,0.

Poziom adekwatności kapitałowej PKO BP SA w 2008 roku utrzymywał się na bezpiecznym poziomie, istotnie powyżej ustawowych limitów.

Wykres 2. Adekwatność kapitałowa PKO BP SA

W stosunku do stanu na dzień 31 grudnia 2007 roku współczynnik wypłacalności PKO BP SA obniżył się o 0,63 p.p., co było spowodowane głównie wysoką dynamiką portfela kredytowego oraz negatywnym wpływem wdrożenia Bazylei II na poziom wymogów kapitałowych.

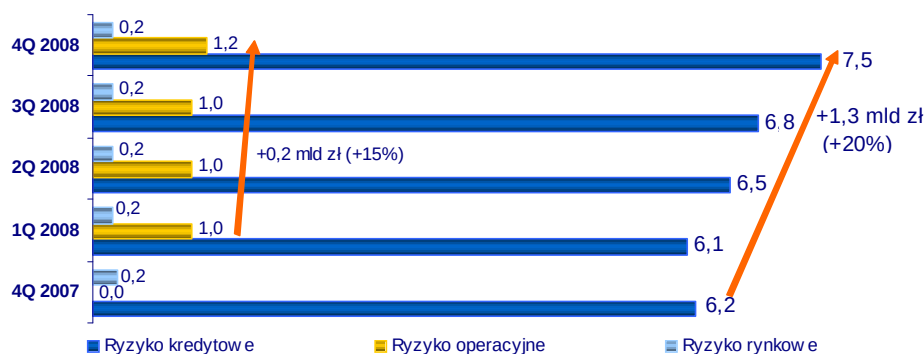
W 2008 roku fundusze własne PKO BP SA wzrosły o 2,85 mld zł, głównie wskutek ich zasilenia ok. 60% zysku netto za II półrocze 2007 roku i 100% zysku netto za I półrocze 2008 roku.

Począwszy od stycznia 2008 roku PKO BP SA wylicza wymogi kapitałowe zgodnie z Uchwałą nr 1/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z 13 marca 2007 roku (Bazylea II): z tytułu ryzyka kredytowego – metodą standardową, z tytułu ryzyka operacyjnego – metodą wskaźnika podstawowego a z tytułu ryzyka rynkowego – metodami podstawowymi.

Do wzrostu wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego w 2008 roku przyczynił się głównie istotny wzrost portfela kredytowego o 32,9%. Poza dynamiką akcji kredytowej czynnikiem, który wpłynął na wzrost wartości portfela kredytowego, był wzrost w II połowie 2008 roku kursów walut obcych. Wzrost wymogu kapitałowego Banku na ryzyko operacyjne (wyliczonego metodą wskaźnika podstawowego) wynika ze wzrostu w 2008 roku wyniku na działalności bankowej.

Wdrożenie z początkiem 2008 roku wymagań Bazylei II spowodowało wzrost łącznego wymogu kapitałowego PKO BP SA o około 0,5 mld zł, co było konsekwencją głównie wprowadzenia nowego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego ((+) 1,0 mld zł), przy równoczesnym uwzględnieniu w kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego preferencyjnych wag ryzyka dla ekspozycji detalicznych (wpływ ok. (-) 0,5 mld zł).

Wykres 3. Wymogi kapitałowe PKO BP SA (mld zł)

5.3 Powiązania organizacyjne i kapitałowe

Działalność o charakterze inwestycyjnym

PKO BP SA posiada akcje i udziały w innych podmiotach gospodarczych finansowych i niefinansowych. Wykaz głównych bezpośrednich i pośrednich zaangażowań PKO BP SA prezentują poniższe zestawienia.

Tabela 36. Jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone PKO BP SA

Lp.	Nazwa jednostki	Wartość zaangażowania (tys. zł)	Udział w głosach na WZ/ZW (%)
Podmioty zależne			
1	KREDOBANK SA ¹	356 102	98,5619
2	Powszechne Towarzystwo Emerytalne BANKOWY SA	205 786	100
3	Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o.	128 288	100
4	PKO Inwestycje Sp. z o.o.*	117 813	100
5	Bankowy Fundusz Leasingowy SA	70 000	100
6	PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	69 055	75
7	Inteligo Financial Services SA	59 602	100
8	Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService SA	55 500	100
9	Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA	18 566	100
10	PKO Finance AB	172	100
Podmioty współzależne			
11	CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o.	44 371	49,43
12	Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	17 498	41,44
Podmioty stowarzyszone			
13	Bank Pocztowy SA	146 500	25,0001
14	Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA	15 531	36,71
15	Ekogips SA – w upadłości	5 400	23,52
16	Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	1 500	33,33
17	Agencja Inwestycyjna CORP SA	29	22,31

* w pozycji wykazana jest wartość akcji i udziałów w cenie nabycia oraz dokonane dopłaty celowe

1 - wartość zaangażowania oraz udział na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy uwzględniają akcje XVIII emisji objęte przez PKO BP SA w dniu 31.12.2008 roku, wykazane w bilansie PKO BP SA w pozycji należności

Jednostki podporządkowane PKO BP SA zostały utworzone w celu wspierania podstawowych obszarów biznesowych PKO BP SA w realizacji zadań sprzedażowych poprzez uzupełnianie ich oferty, a także w celu świadczenia usług na rzecz PKO BP SA i zwiększania udziału PKO BP SA na międzynarodowych rynkach finansowych.

Tabela 37. Zaangażowania pośrednie PKO BP SA

Lp.	Nazwa jednostki	Wartość zaangażowania (tys. zł)	Udział w głosach na WZ/ZW (%)
Podmioty zależne od PKO Inwestycje Sp. z o.o.			
1	Wilanów Investments Sp. z o.o.*	82 981	100
2	POMERANKA Sp. z o.o. *	19 000	100
3	PKO Inwestycje - Międzyzdroje Sp. z o.o.*	7 575	100
4	Baltic Dom 2 Sp. z o.o.	6 619	56
5	WIŚŁOK Inwestycje Sp. z o.o.*	2 800	80
6	Fort Mokotów Sp. z o.o. *	2 040	51
7	UKRPOLINWESTYCJE Sp. z o.o.	519	55
Podmioty zależne od Bankowego Funduszu Leasingowego SA			
8	Bankowy Leasing Sp. z o.o.	1 309	100
9	BFL Nieruchomości Sp. z o.o.	1 109	100
Podmiot zależny od Inteligo Financial Services SA			
10	Finanse Agent Transferowy Sp. z o.o. ¹	7 600	80,33
Podmioty zależne od CENTRUM HAFNERA Sp. z o.o.			
11	Sopot Zdrój Sp. z o.o.*	58 923	100
12	Promenada Sopotka Sp. z o.o.	10 058	100
13	Centrum Majkowskiego Sp. z o.o.	6 609	100
14	Kamienica Morska Sp. z o.o.	976	100

* w pozycji wykazana jest wartość akcji i udziałów w cenie nabycia oraz dokonane dopłaty celowe

1 - pozostałe udziały spółki Finanse Agent Transferowy Sp. z o.o. posiada Powszechne Towarzystwo Emerytalne BANKOWY SA - spółka zależna od PKO BP SA

Szersze informacje o jednostkach podporządkowanych PKO BP SA znajdują się w Sprawozdaniu Zarządu PKO BP SA z działalności Grupy Kapitałowej PKO BP SA.

Opis zmian w organizacji jednostek podporządkowanych

W 2008 roku najistotniejszymi zmianami w powiązaniach kapitałowych i organizacyjnych w ramach grupy podmiotów podporządkowanych było:

1. Nabycie akcji spółki PKO Finance AB

Odkupienie przez PKO BP SA od Svenska Standardbolag AB z siedzibą w Szwecji 100% akcji spółki Aktiebolaget Grundstenen 108756 z siedzibą w Szwecji o łącznej wartości nominalnej 170 tys. zł i zarejestrowanie zmiany nazwy Spółki na PKO Finance AB; przedmiotem działalności Spółki jest pozyskiwanie środków finansowych dla PKO BP SA z emisji euro-obligacji.

2. Objęcie akcji w podwyższonym kapitale spółki Bankowy Fundusz Leasingowy SA

Objęcie przez PKO BP SA akcji w podwyższonym kapitale spółki Bankowy Fundusz Leasingowy SA o łącznej wartości nominalnej 30 mln zł; w wyniku objęcia ww. akcji PKO BP SA pozostał jedynym akcjonariuszem Spółki.

3. Objęcie akcji w podwyższonym kapitale spółki Kredobank SA

Objęcie przez PKO BP SA akcji w podwyższonym kapitale spółki Kredobank SA o łącznej wartości nominalnej 130 445 018,52 UAH; w wyniku objęcia ww. akcji udział PKO BP SA w kapitale zakładowym Spółki i w głosach na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Spółki zwiększył się z 98,1815% na 98,5619%.

4. Zwrot przez PKO Inwestycje Sp. z o.o. do PKO BP SA otrzymanej dopłaty

Dokonanie przez PKO Inwestycje Sp. z o.o. - spółkę zależną od PKO BP SA - zwrotu do PKO BP SA dopłaty otrzymanej na realizację projektów inwestycyjnych w wysokości 5,5 mln zł.

5. Zmiana nazwy spółki ARKADIA Inwestycje Sp. z o.o.

Zmiana nazwy spółki ARKADIA Inwestycje Sp. z o.o. – spółki zależnej od PKO Inwestycje Sp. z o.o. – na PKO Inwestycje – Międzyzdroje Sp. z o.o..

6. Dopłata do spółki PKO Inwestycje – Międzyzdroje Sp. z o.o.

Dokonanie przez PKO Inwestycje Sp. z o.o. dopłaty do spółki PKO Inwestycje – Międzyzdroje Sp. z o.o. w wysokości 4 074 800 zł.

7. Objęcie udziałów w podwyższonym kapitale spółki PKO Inwestycje – Międzyzdroje Sp. z o.o.

Objęcie przez PKO Inwestycje Sp. z o.o. udziałów w podwyższonym kapitale spółki PKO Inwestycje – Międzyzdroje Sp. z o.o. o łącznej wartości 1 500 tys. zł; w wyniku objęcia ww. udziałów PKO Inwestycje Sp. z o.o. nadal posiada udziały stanowiące 100% kapitału zakładowego Spółki i uprawniające do 100% głosów na zgromadzeniu wspólników.

8. Objęcie udziałów w spółce WISŁOK Inwestycje Sp. z o.o.

Objęcie przez PKO Inwestycje Sp. z o.o. 80% udziałów w nowo utworzonej spółce WISŁOK Inwestycje Sp. z o.o. o łącznej wartości nominalnej 400 tys. zł; przedmiotem działalności Spółki jest realizacja projektu mieszkaniowego „Osiedle Wisłok” w Rzeszowie.

9. Dokonanie dopłat do spółki WISŁOK Inwestycje Sp. z o.o.

Dokonanie przez PKO Inwestycje Sp. z o.o. dopłat do spółki WISŁOK Inwestycje Sp. z o.o. w łącznej wysokości 2 400 tys. zł.

10. Nabycie udziałów w spółce Baltic Dom 2 Sp. z o.o.

Nabycie przez PKO Inwestycje Sp. z o.o. w 3 transakcjach udziałów w spółce Baltic Dom 2 Sp. z o.o. o łącznej wartości nominalnej 28 tys. zł, stanowiących 56% kapitału zakładowego Spółki i uprawniających do 56% głosów na zgromadzeniu wspólników; przedmiotem działalności Spółki jest realizacja projektu mieszkaniowego „Sarnia Dolina” w Jankowie koło Gdańska.

11. Dokonanie dopłaty do spółki Finanse Agent Transferowy Sp. z o.o.

Dokonanie przez Powszechne Towarzystwo Emerytalne BANKOWY SA – spółkę zależną od PKO BP SA - dopłaty do spółki Finanse Agent Transferowy Sp. z o.o. w wysokości 1 500 tys. zł.

12. Objęcie udziałów w podwyższonym kapitale spółki Finanse Agent Transferowy Sp. z o.o.

Objęcie przez Inteligo Financial Services SA – spółkę zależną od PKO BP SA - udziałów w podwyższonym kapitale spółki Finanse Agent Transferowy Sp. z o.o. o łącznej wartości nominalnej 7 600 tys. zł, stanowiących 80,33% kapitału zakładowego Spółki i uprawniających do 80,33% głosów na zgromadzeniu wspólników; jednocześnie w wyniku ww. objęcia udziału spółki PTE BANKOWY SA – dotychczasowego jedynego udziałowca – zmniejszył się do 19,67%.

13. Zbycie akcji spółki FINDER SA

Zbycie wszystkich posiadanych przez Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA – spółkę zależną od PKO BP SA – akcji spółki FINDER SA; pakiet sprzedanych akcji stanowił 46,42% udziału w kapitale zakładowym Spółki oraz uprawniał do 46,42% głosów na zgromadzeniu wspólników.

Dodatkowo w 2008 roku z bilansu PKO BP SA zostały wyksięgowane udziały spółki International Trade Center Sp. z o.o. w likwidacji oraz spółki Przedsiębiorstwo Informatyki Bankowej „Elbank” Sp. z o.o. w likwidacji z uwagi na brak przesłanek uznania ww. udziałów za aktywa w rozumieniu MSSF.

Zamierzenia inwestycyjne

Jednym z kierunków rozwoju PKO BP SA jest budowa silnej grupy finansowej. Działania PKO BP SA nakierowane są na poprawę efektywności zaangażowanego kapitału. PKO BP SA zamierza skupić uwagę na rozwoju spółek rozszerzających ofertę produktową Grupy Kapitałowej PKO BP SA, nie wyklucza również inwestycji w inne podmioty z sektora finansowego działające na rynku polskim i w Europie Środkowo-Wschodniej. PKO BP SA posiada zdolność do realizacji inwestycji kapitałowych. Struktura finansowania ewentualnych inwestycji będzie każdorazowo dostosowywana do posiadanych przez PKO BP SA środków.

Transakcje z podmiotami powiązanymi

W 2008 roku PKO BP SA świadczył na rzecz jednostek powiązanych (podporządkowanych) usługi w zakresie: prowadzenia rachunków bankowych, przyjmowania lokat, udzielania kredytów i pożyczek, emisji dłużnych papierów wartościowych, udzielenia gwarancji i bieżących operacji wymiany.

Zestawienie znaczących transakcji PKO BP SA z jednostkami podporządkowanymi, w tym zadłużenie kredytowe tych jednostek wobec PKO BP SA według stanu na 31 grudnia 2008 roku, zostało przedstawione w sprawozdaniu finansowym PKO BP SA za 2008 rok.

5.4 Umowy, świadczenia i kompetencje władz PKO BP SA

Kompetencje członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej PKO BP SA

Zarząd PKO BP SA	Kompetencje
	Jerzy Pruski - Prezes Zarządu PKO BP SA Od 20 maja 2008 roku pełni funkcję prezesa Zarządu PKO BP SA, powołany decyzją Rady Nadzorczej w wyniku konkursu ogłoszonego na to stanowisko. W latach 1991-1997 pracował w LG Petro Banku, gdzie m.in. - jako wiceprezes Zarządu - odpowiadał za ryzyko kredytowe i sieć oddziałów. W latach 1998-2004 był członkiem RPP, a od marca 2004 do lutego 2008 roku Pierwszym Zastępcą Prezesa NBP. W latach 2006-2007 reprezentował NBP w KNF i KNB. W 1983 roku ukończył studia ekonomiczne na Uniwersytecie Łódzkim, gdzie w 1989 roku uzyskał również tytuł doktora nauk ekonomicznych. W 1989 roku odbył staż naukowy na Uniwersytecie w Oslo, a w 1990 roku roczne studia na uniwersytecie Windsor w Kanadzie. Uczestniczył w wielu krajowych i zagranicznych programach badawczych z zakresu polityki pieniężnej i systemu bankowego.
	Bartosz Drabikowski - Wiceprezes Zarządu Banku odpowiedzialny za Obszar Finansów, Rachunkowości i Rozliczeń oraz za Obszar Jakości Absolwent Politechniki Łódzkiej, Krajowej Szkoły Administracji Publicznej, Szkoły Głównej Handlowej, Akademii Dyplomatycznej oraz programu <i>Executive MBA</i>. Kariera zawodowa: Ministerstwo Finansów - Radca Ministra, Zastępca Dyrektora oraz Dyrektor Departamentu Instytucji Finansowych. Członek Zarządu Krajowej Izby Rozliczeniowej S.A. (2006-2008). Przez kilka lat członek Komisji Nadzoru Bankowego, członek Komisji Papierów Wartościowych i Giełd oraz zastępca członka Rady ds. Systemu Płatniczego w NBP. Zasiadał również w wielu instytucjach Unii Europejskiej. Obecnie jest Przewodniczącym Rad Nadzorczych: Inteligo Financial Services S.A. oraz Bankowy Faktoring S.A.
	Krzysztof Dresler - Wiceprezes Zarządu Banku odpowiedzialny za Obszar Ryzyka i Windykacji Absolwent Finansów i Bankowości SGH - asystent w Katedrze Finansów Międzynarodowych. Pracownik KDPW w latach 1996-2001. W marcu 2001 rozpoczął pracę w PKO BP SA - najpierw jako dyrektor Departamentu Ryzyka Finansowego, a następnie dyrektor Departamentu Planowania i Kontrolingu. W marcu 2007 <i>Chief Financial Officer</i> w UniCredit Group w Xelion, a od maja 2008 dyrektor zarządzający, nadzorujący zarządzanie aktywami i pasywami w banku Pekao SA. Odbył staż w <i>Depository Trust Company</i> w Nowym Jorku, ukończył kurs dla kandydatów na doradców inwestycyjnych i na <i>Chartered Financial Analyst</i> (CFA), studium dla dyrektorów finansowych i program menedżerski na bazie programu MBA. Członek <i>Global Association of Risk Professionals</i> oraz <i>Professional Risk Management International Association</i>, a także Polskiego Stowarzyszenia Ekonomistów Biznesu.
	Tomasz Mironczuk - Wiceprezes Zarządu Banku odpowiedzialny za Obszar Bankowości Inwestycyjnej Absolwent Uniwersytetu Warszawskiego, filia w Białymstoku. Uzyskał tytuł <i>Master of Arts (Economics)</i> na <i>Central European University, Prague College, Economics Department</i> (1994). Odbył liczne szkolenia z zakresu m.in.: sekurytyzacji, zarządzania ryzykiem i instrumentów finansowych. Kariera zawodowa: Polski Bank Rozwoju - Departament Skarbu (1994), Dyrektor Departamentu Obrotu Instrumentami Finansowymi; BRE Bank SA - wicedyrektor, kierujący Wydziałem Instrumentów Pochodnych w Departamencie Gospodarki Pieniężnej oraz wicedyrektor Departamentu, kierujący Wydziałem Zarządzania Aktywami i Pasywami w Departamencie Gospodarki Pieniężnej (1998-01); Dyrektor Zarządzający Obszarem Skarbu - <i>Treasurer</i> w BPH SA (2001-08). Członek Rady Nadzorczej MTS CeTO (2002-06), oraz Przewodniczący Rady Nadzorczej MTS CeTO (2006-08).
	Jarosław Myjak - Wiceprezes Zarządu Banku odpowiedzialny za Obszar Rynku Korporacyjnego Absolwent Wydziału Amerykanistyki oraz Wydziału Prawa Uniwersytetu Adama Mickiewicza, odbył aplikację sędziowską. Kariera zawodowa: Kancelaria Prawna <i>Altheimer & Gray Sp. z o.o.</i> - prawnik (1991-94), Commercial Union Polska TuNŻ (1994-04) m.in. Prezes Zarządu i Prezes Grupy AVIVA w Polsce. Wiceprezes Zarządu Polskiej Izby Ubezpieczeń, członek Polskiej rady Biznesu (1998-04), członek Rady Nadzorczej Citibank Handlowy (2004-06), Wiceprezydent Lewiatan Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych (2004-07), Wiceprezes Zarządu PKO BP SA (2006), prawnik Kancelarii Prawnej <i>Dewey & LeBouef</i> (2007-08). Członek rad nadzorczych m.in.: BGŻ SA, PZU Życie SA (2008).
	Wojciech Papierak - Wiceprezes Zarządu Banku odpowiedzialny za Obszar Rynku Detalicznego Absolwent Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego. Doświadczenie zawodowe: Polski Bank Inwestycyjny S.A. (1993-95), Powszechny Bank Gospodarczy w Łodzi (1995-98), PKO BP SA dyrektor Departamentu Bankowości Detalicznej (1998-00), BRE BANK SA dyrektor Departamentu Zarządzania Komercyjnego Bankowości Detalicznej oraz Departamentu Wsparcia Operacyjnego Bankowości Detalicznej (2000-03), Centrum Rozliczeń i Informacji CERI Sp. z o.o. członek Zarządu, Dyrektor Zarządzający, a następnie Prezes Zarządu, Dyrektor Generalny (2002-06). Od listopada 2006 do czerwca 2008 członek zarządu Nordea Bank Polska S.A. ds. Operacji, Logistki i Bezpieczeństwa.
	Mariusz Zarzycki - Wiceprezes Zarządu Banku odpowiedzialny za Obszar Informatyki i Usług Absolwent studiów ekonomicznych na Uniwersytecie Łódzkim oraz <i>University of Stockholm</i>. Kariera zawodowa: Bank Przemysłowy SA (1992), Departament Organizacyjno - Prawny, Departament Kredytów, Wydział Informatyki; Powszechny Bank Gospodarczy SA (1993-98) - zastępca dyrektora Departamentu Organizacji, dyrektor: Departamentu Zaplecza, Technologii Bankowej, Informatyki. Uczestnik procesu konsolidacji Grupy Pekao SA. W BRE Banku SA (1998-08), m.in. dyrektor Departamentu Informatyki Bankowości Detalicznej, dyrektor Departamentu Rozwoju Technologii Informatycznych, dyrektor Banku ds. Informatyki. W latach 2002-08 Prezes Zarządu <i>ServicePoint</i> (firmy IT należącej do BRE Banku SA).

Rada Nadzorcza PKO BP SA	Kompetencje
	Marzena Piszczek - Przewodnicząca Rady Nadzorczej Banku Doktor nauk ekonomicznych, absolwentka Wydziału Zarządzania Akademii Ekonomicznej w Krakowie, pracownik naukowo-dydaktyczny Katedry Finansów Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, ukończone studia podyplomowe (EDHEC Francja i IESE Hiszpania). Doświadczenie doradcze w zakresie zarządzania finansami i w radach nadzorczych spółek handlowych - m. in. ekspert budżetowy w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Doświadczenie w dziedzinie bankowości: lata 1994-95 Pierwszy Polsko-Amerykański Bank S.A., zakres odpowiedzialności m. in. budżetowanie, sprawozdawczość bankowa oraz współpraca przy wdrożeniu systemu informatycznego. Od lutego 2008 - dyrektor Delegatury Ministra Skarbu Państwa w Krakowie.
	Eligiusz Jerzy Krześniak - Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej Banku Doktor prawa, absolwent Uniwersytetu Wrocławskiego, studia w Niemczech oraz w USA, adwokat, partner międzynarodowej kancelarii prawnej <i>Squire Sanders & Dempsey L.L.P.</i> oraz wspólnik w jej warszawskim biurze. Autor książek i publikacji z zakresu polskiego, niemieckiego i amerykańskiego prawa handlowego - problematyka <i>corporate governance</i> i zarządzania spółkami. Wykładowca na licznych konferencjach oraz na aplikacji adwokackiej. Członek kilku komisji przy Okręgowej i Naczelnej Radzie Adwokackiej. Wpisany na listę arbitrów sądu arbitrażowego oraz na listę mediatorów Centrum Mediacji Gospodarczej. Specjalista w doradztwie w zakresie spraw korporacyjnych związanych z własnością intelektualną, z prowadzeniem fuzji i przejęć, z obsługą projektów informatycznych i outsourcingowych.
	Jan Bossak - Członek Rady Nadzorczej Absolwent Wydziału Handlu Zagranicznego SGPiS w Warszawie (obecnie SGH). Stypendysta rządu Japonii, doktorant Uniwersytetu Cesarskiego w Osaka (1972-74). Staż naukowy w Wiedeńskim Instytucie Badań Porównawczych (1983). Absolwent kursu <i>Executive Corporate Finance</i> Uniwersytetu Minnesota (1991) oraz <i>International Finance LSE</i> (1995) w Londynie. Profesor nauk ekonomicznych w Szkole Głównej Handlowej, w Kolegium Analiz Ekonomicznych w Katedrze Międzynarodowych Studiów Porównawczych. Wcześniej sekretarz naukowy Instytutu Konjunktury i Cen Handlu Zagranicznego (1983-87) oraz dyrektor Instytutu Gospodarki Światowej SGH (1990-93). Prezes Polsko-Amerykańskiego Funduszu Przedsiębiorczości (1991-92), prezes Drugiego Narodowego Funduszu Inwestycyjnego (1995-97), prezes banku inwestycyjnego <i>Erste Securities Polska SA</i> (1999-03). Założyciel (2000) i wiceprzewodniczący Polsko-Japońskiego Komitetu Ekonomicznego. Publikacje książkowe w kraju i za granicą, w tym publikacje Banku Światowego, japońskiej agencji rządowej APO oraz Instytutu Szlaku Jedwabnego w Xi'an w Chinach.
	Jerzy Osiatyński - Członek Rady Nadzorczej Profesor doktor habilitowany nauk ekonomicznych, absolwent SGPiS i studiów podyplomowych na uniwersytecie w Cambridge, gdzie był także pracownikiem naukowym. Pracownik Instytutu Nauk Ekonomicznych PAN. Poseł na Sejm RP (1989-01); minister - kierownik Centralnego Urzędu Planowania (1989-91), minister finansów (1992-93). Z ramienia m. in. Banku Światowego doradca rządów: Ukrainy, Republiki Mołdowy, Rumunii, Tadżykistanu, Kirgistanu, Kazachstanu i Macedonii. Konsultant UNDP w sprawach polityki gospodarczej w krajach transformacji. Członek Rady Nadzorczej PKO BP SA (od 25.03.2002 do rezygnacji 31.01.2007). Specjalista i autor wielu prac naukowych z dziedziny teorii ekonomii oraz historii doktryn ekonomicznych.
	Urszula Pałaszek - Członek Rady Nadzorczej Absolwentka Wydziału Nauk Ekonomicznych na Uniwersytecie Warszawskim, gdzie była asystentem w latach 1991-99 oraz absolwentka <i>University of Sussex</i> Wielka Brytania. 1991-94 ekspert w <i>NICOM Consulting Ltd.</i>, a od końca 1992 do marca 1993 specjalista w PKO BP SA w Departamencie Inwestycji Kapitałowych. 1994-95 radca bankowy w Polskim Banku Inwestycyjnym S.A. w Departamencie Bankowości Inwestycyjnej. Od końca 1995 pracowała w Ministerstwie Skarbu Państwa, m.in. jako radca w Departamencie Narodowych Funduszy Inwestycyjnych i Masowych Programów Prywatyzacyjnych, dyrektor Departamentu Instytucji Finansowych. Doświadczenie w radach nadzorczych spółek handlowych. Obecnie przewodnicząca rady nadzorczej Polskiego Towarzystwa Reasekuracji S.A. w Warszawie.
	Roman Sobiecki - Członek Rady Nadzorczej Doktor habilitowany nauk ekonomicznych Szkoły Głównej Handlowej, adiunkt w Katedrze Analizy Rynków i Konkurencji, członek Rady Kolegium Nauk Przedsiębiorstwie SGH, oraz prodziekan tego Kolegium. Doświadczenie praktyczne - praca m.in. w Departamencie Inwestycji Kapitałowych BOŚ S.A. (1998-99), dyrektor Biura Kontroli Wewnętrznej w PTE Epoka S.A. (1999-00), doradca w zakresie spraw dotyczących nadzoru właścicielskiego w Gabinetie Politycznym Ministra Skarbu Państwa (1996-97), doświadczenie w radach nadzorczych spółek handlowych. Członek kapituły nagrody "Bank przyjazny dla przedsiębiorców". Autor i współautor ponad 70 książek i publikacji z dziedziny ekonomii i przedsiębiorczości.
	Ryszard Wierzb" - Członek Rady Nadzorczej Profesor nauk ekonomicznych, kierownik Katedry Finansów na Uniwersytecie Gdańskim (Wydział Zarządzania) oraz zastępca dyrektora Gdańskiej Akademii Bankowej przy Instytucie Badań nad Gospodarką Rynkową w Gdańsku. Doświadczenie praktyczne - w Banku Inwestycyjnym oraz pełniąc m. in. funkcje: wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej Banku Gdańskiego S.A., członka Rady Nadzorczej Banku Handlowego w Warszawie S.A. Członek prezydium Komitetu Koordynacyjnego ds. Standardów Kwalifikacyjnych w Bankowości Polskiej przy Związku Banków Polskich. Ponadto członek Komitetu Nauk o Finansach Polskiej Akademii Nauk, towarzystwa <i>Comité Jean Fourastié</i> w Paryżu. Autor i współautor licznych publikacji naukowych i referatów.

Umowy zawarte między emitentem a osobami zarządzającymi

W rozumieniu przepisów § 2 ust. 1 pkt 35 lit. a rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. Nr 33, poz. 259), osobami zarządzającymi PKO BP SA są członkowie Zarządu.

Z każdym z członków Zarządu PKO BP SA w 2008 roku były zawarte dwie umowy obowiązujące w 2008 roku, przewidujące rekompensatę w przypadku rezygnacji lub zwolnienia z zajmowanego stanowiska bez ważnej przyczyny:

- umowę o pracę, przewidującą odprawę w wysokości trzymiesięcznego ostatnio otrzymywanego wynagrodzenia zasadniczego,
- umowę o zakazie konkurencji, przewidującą odszkodowanie za respektowanie zakazu konkurencji, trwającego przez 6 miesięcy po ustaniu stosunku pracy w wysokości 100% miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego otrzymywanego przed ustaniem stosunku pracy, wypłacanego co miesiąc z dołu w okresie trwania tego zakazu.

Miesięczne wynagrodzenie zasadnicze stanowi równowartość sześciokrotnego przeciętnego wynagrodzenia, w wysokości określonej w ustawie z dnia 3 marca 2000 roku o wynagrodzeniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (Dz. U. Nr 26, poz. 306 z późn. zm.), tzw. ustawie kominowej.

Świadczenia na rzecz osób zarządzających i nadzorujących

Pełna informacja na temat wynagrodzeń i innych świadczeń na rzecz członków Zarządu PKO BP SA oraz Rady Nadzorczej w okresie sprawozdawczym została zamieszczona w notce nr 42 w Informacji uzupełniającej do sprawozdania finansowego PKO BP SA za 2008 rok.

Prokury, posiedzenia Zarządu oraz realizacja uchwał Walnego Zgromadzenia i zaleceń Ministra Skarbu Państwa

W dniu 1 stycznia 2008 roku w PKO BP SA było 12 prokurentów, w ciągu roku powołano 2 prokurentów, a odwołano 6 prokurentów. Na dzień 31 grudnia 2008 roku było 8 prokurentów.

W 2008 roku Zarząd PKO BP SA odbył 72 posiedzenia oraz podjął 403 uchwał.

Najważniejsze działania i decyzje podjęte przez Zarząd, mające wpływ na sytuację ekonomiczno-finansową i działalność Spółki, zostały przedstawione w poszczególnych częściach niniejszego sprawozdania Zarządu.

W dniu 20 maja 2008 roku odbyło się Zwyczajne Walne Zgromadzenie PKO BP SA, a uchwały walnego zgromadzenia, które przewidywały podjęcie określonych czynności, zostały zrealizowane.

Akcje PKO BP SA będące w posiadaniu władz PKO BP SA

Stan posiadania akcji Banku przez członków Zarządu PKO BP SA oraz Rady Nadzorczej PKO BP SA według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku przedstawia poniższa tabela. Wartość nominalna jednej akcji wynosi 1 zł.

Członkowie Rady Nadzorczej i Zarządu PKO BP SA na dzień 31 grudnia 2008 roku nie posiadali akcji i udziałów w spółkach powiązanych z PKO BP SA.

Tabela 38. Akcje PKO BP SA będące w posiadaniu władz PKO BP SA na dzień 31 grudnia 2008 roku

Lp.	Imię i nazwisko	Liczba akcji na dzień 31.12.2007	Nabycie	Zbycie	Liczba akcji na dzień 31.12.2008
I. Zarząd Banku					
1.	Jerzy Pruski, prezes Zarządu Banku	x	x	x	0
2.	Bartosz Drabikowski, wiceprezes Zarządu Banku	x	x	x	0
3.	Krzysztof Dresler, wiceprezes Zarządu Banku	x	x	x	0
4.	Tomasz Mironczuk, wiceprezes Zarządu Banku	x	x	x	0
5.	Jarosław Myjak, wiceprezes Zarządu Banku	x	x	x	0
6.	Wojciech Papierak, wiceprezes Zarządu Banku	x	x	x	2500
7.	Mariusz Zarzycki, wiceprezes Zarządu Banku	x	x	x	0
II. Rada Nadzorcza Banku					
1.	Marzena Piśczek, przewodniczący Rady Nadzorczej Banku	x	x	x	0
2.	Elgiusz Jerzy Krześniak, wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej Banku	x	x	x	0
3.	Jan Bossak, członek Rady Nadzorczej Banku	x	x	x	0
4.	Jerzy Osiatyński, członek Rady Nadzorczej Banku	x	x	x	0
5.	Urszula Pałaszek, członek Rady Nadzorczej Banku*	0	0	0	0
6.	Roman Sobiecki, członek Rady Nadzorczej Banku	x	x	x	0
7.	Ryszard Wierzba, członek Rady Nadzorczej Banku	x	x	x	0

* Pełniła funkcję na 31 grudnia 2007 roku.

5.5 Zarządzanie zasobami ludzkimi w PKO BP SA

5.5.1 System motywacyjny PKO BP SA

Biorąc pod uwagę uwarunkowania strukturalne oraz trendy rynkowe, Zarząd PKO BP SA zdecydował o wprowadzeniu od stycznia 2008 roku w całej organizacji nowego systemu motywacyjno – premiowego, w którym wysokość wynagrodzenia zmiennego jest uwarunkowana przez poziom realizacji postawionych celów. Sposób wyznaczania celów oraz stosowane miary zależą od rodzaju stanowiska i przynależności do jednej z trzech grup pracowniczych: kierowniczej, szeroko rozumianej sprzedaży oraz wykonawczo-wspierającej. Nowy system opiera się przede wszystkim na formule „zarządzanie przez cele” (*MbO*). Motywacyjność nowego systemu premiowania jest bezpośrednio związana z procesem wyznaczania celów i zadań premiowych. Dzięki powiązaniu indywidualnego wynagrodzenia z poziomem i jakością wykonania określonych zadań, wzmocniona jest zmienna część wynagrodzenia, stanowiąca dodatkową motywację płacową. System koncentruje się na określaniu zadań, które wyznaczają kierunek rozwoju całej organizacji, a następnie są kaskadowo rozpisywane na cele poszczególnych jednostek organizacyjnych i indywidualnych pracowników.

Trzy filary nowego systemu motywacyjno – premiowego:

- I filar, tzw. *MbO* (zarządzanie przez cele)**, obejmuje pracowników wyższej kadry kierowniczej, dla których można zdefiniować konkretne cele. *MbO* ma charakter premii zależnej od jakości i stopnia realizacji przypisanych zadań. System skoncentrowany jest na: ustalaniu mierników pożądanych wyników końcowych, ocenie uzyskanych rezultatów w porównaniu do przypisanych celów oraz nagradzaniu w zależności od osiągniętych wyników.
- II filar, tzw. *PPI* (Program Premii Indywidualnej)**, jest formą systemu prowizyjno-premiowego zależnego od stopnia wykonania konkretnych zadań sprzedażowych i efektywnościowych. Obejmuje pracowników realizujących zadania biznesowe, głównie w oddziałach detalicznych i centrach korporacyjnych, w których można zdefiniować indywidualne lub zespołowe wymierne zadania premiowe albo istnieje silny związek przyczynowo-skutkowy między działaniami podejmowanymi na danym stanowisku pracy a poziomem realizacji wyników ekonomiczno-finansowych PKO BP SA.
- III filar, tzw. *SPW* (System Premiowy Wsparcia)**, jest formą premii-nagrody. Jako typowe rozwiązanie „partycypacyjne” jest wynikiem zrealizowania celów przez osobę zarządzającą daną grupą pracowników (udział dyrektora w realizacji zadań) i jednostką. Filar ten dotyczył tych grup pracowniczych/stanowisk, dla których znacznie trudniej ustalić — albo w ogóle nie można — dodatkowych mierzalnych celów i zadań indywidualnych. Z uwagi na charakter pracy osoby te

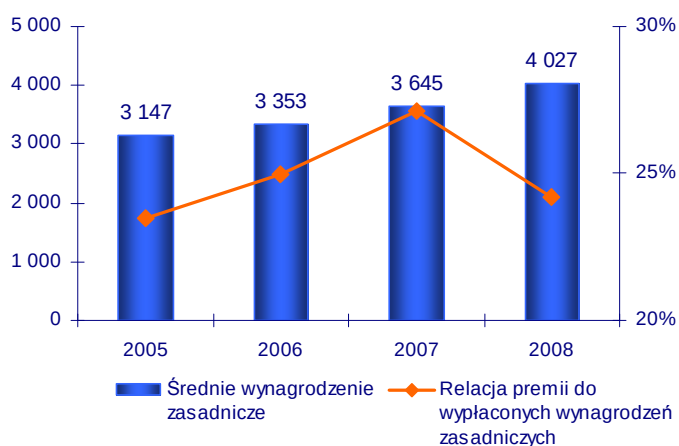
w sposób pośredni, ale znaczący, wpływają na stopień wykonania zadań swojego przełożonego i własnej organizacji, uczestniczą także w wynikach osiąganych przez PKO BP SA.

5.5.2 Polityka wynagradzania

Podstawowym aktem prawnym regulującym system wynagradzania pracowników PKO BP SA jest Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy (ZUZP) z dnia 28 marca 1994 roku (nowelizowany dotychczas 6 protokołami dodatkowymi) – w 2008 roku w ZUZP nie były dokonywane zmiany systemowe. ZUZP ma zastosowanie do wszystkich pracowników PKO BP SA zatrudnionych na podstawie stosunku pracy – z wyłączeniem członków Zarządu PKO BP SA, dla których wynagrodzenia ustalane są przy zachowaniu ograniczeń wynikających z tzw. „ustawy kominowej”.

Średnie wynagrodzenie zasadnicze oraz strukturę kosztów wynagradzania: relacja premii (nagród za osiągnięcia zawodowe, bonusów) do wypłaconych wynagrodzeń zasadniczych, przedstawia poniższy wykres.

Wykres 4. Średnie wynagrodzenie zasadnicze oraz relacja premii do wynagrodzenia zasadniczego (w zł)

Z dniem 1 marca 2008 roku pracownicy PKO BP SA zostali objęci podwyżkami wynagrodzeń. Wysokość podwyżek ustalano indywidualnie dla każdego pracownika w ramach przyznanego funduszu wynagrodzeń.

5.5.3 Świadczenia na rzecz pracowników

Świadczenia z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych udzielone w 2008 roku pracownikom i byłym pracownikom PKO BP SA oraz członkom ich rodzin przedstawia poniższa tabela.

Tabela 39. Świadczenia z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych udzielone pracownikom PKO BP SA

Wyszczególnienie	Ilość osób, które skorzystały z pomocy	Łączna kwota udzielonej pomocy w zł
Świadczenia zwrotne*	6 806	75 518 020
Świadczenia bezzwrotne**	48 832	17 859 319
Razem	55 638	93 377 339

* Pożyczki na cele mieszkaniowe

** W tym zapomogi, dofinansowanie do kosztów wypoczynku zorganizowanego i niezorganizowanego, dofinansowanie do imprez kulturalno-oświatowych i sportowo-rekreacyjnych, umorzenia pożyczek, pomoc rzeczowa i inna pomoc bezzwrotna

Ponadto PKO BP SA zapewnia pracownikom nieodpłatną, kompleksową opiekę medyczną, która – oprócz świadczeń, do zapewnienia których zobowiązują pracodawcę przepisy Kodeksu pracy – obejmuje również dodatkową opiekę medyczną wg zróżnicowanych pakietów usług dedykowanych poszczególnym grupom pracowników, przy czym:

- wszystkie pakiety gwarantują pracownikom możliwość korzystania z nielimitowanych konsultacji lekarzy wszystkich specjalności i zleconych badań diagnostycznych. Zapewnienie szerokiego zakresu usług medycznych dla wszystkich pracowników stanowi znaczący element pakietu dodatkowych korzyści związanych z zatrudnieniem w PKO BP SA,

- świadczenia medyczne realizowane są przez LUX MED Sp. z o.o., która we współpracy z podwykonawcami, zapewnia świadczenie usług dla pracowników PKO BP SA zatrudnionych w placówkach zlokalizowanych na terenie całego kraju.

5.5.4 Liczba zatrudnionych

W związku z optymalizacją zatrudnienia i zaplanowanym zmniejszeniem zatrudnienia w 2008 roku - po konsultacjach z zakładowymi organizacjami związkowymi w sprawie zamierzonych zwolnień z przyczyn nie dotyczących pracowników - w dniu 30 listopada 2007 roku zostało podpisane „Porozumienie w sprawie zasad stosowanych przy rozwiązywaniu z pracownikami PKO BP SA stosunków pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników”. W roku 2008 w ramach zwolnień grupowych odeszło z PKO BP SA 1 751 osób.

Pracownicy, z którymi stosunek pracy rozwiązywano z przyczyn ich nie dotyczących otrzymywali odprawę przewidzianą Ustawą z dnia 13 marca 2003 roku, oraz inne korzystne świadczenia pieniężne poza przewidzianymi ustawą, a także pomoc pozwalającą złagodzić skutki zwolnienia, w tym refundację kosztów kursów ułatwiających dostosowanie kwalifikacji do potrzeb rynku pracy.

Tabela 40. Zatrudnienie w PKO BP SA w latach 2005-2008

Jednostka	Zatrudnienie wg stanu na koniec grudnia (w etatach)			
	2005	2006	2007	2008
Regiony detaliczne	22 968	22 264	18 103	17 749
Regiony korporacyjne	780	748	634	598
Centrala	1 972	1 873	2 084	2 261
Specjalistyczne Jednostki Organizacyjne	7 760	7 070	9 838	8 588
Razem Bank	33 479	31 955	30 659	29 196
zmniejszenie zatrudnienia	-	1 524	1 296	1 463

Spory zbiorowe

W okresie, którego dotyczy informacja, w PKO BP SA nie miały miejsca spory zbiorowe.

Rozwiązanie, zawieszenie, zawarcie zakładowego lub zbiorowego układu pracy

W okresie, którego dotyczy informacja, w PKO BP SA nie nastąpiło rozwiązanie lub zawieszenie ZUZP.

5.5.5 Polityka szkoleniowa

W 2008 roku działania rozwojowe wobec zatrudnionych pracowników skoncentrowane były na budowaniu dobrej i lojalnej kadry, która potrafi działać w trudnych warunkach gospodarczych, szybko i łatwo dostosowuje się do zmian w środowisku biznesowym, osiąga wysokie efekty pracy. Zmianom wprowadzanym w PKO BP SA towarzyszyło stanowisko, iż kadrę kierowniczą tworzą odpowiedzialni fachowcy o szerokich kompetencjach i cechach menedżerskich, nastawieni na realizację zadań, posiadający umiejętność podejmowania trafnych i zobiektywizowanych decyzji.

W 2008 roku działalność szkoleniowa PKO BP SA skierowana była na:

- aktywne angażowanie pracowników w proces dzielenia się wiedzą na wszystkich szczeblach organizacji, a w tym poprzez przygotowanie trenerów, pracowników PKO BP SA do prowadzenia szkoleń wewnętrznych,
- przygotowanie pracowników do wdrożenia nowych technologii - doskonalenie kwalifikacji zawodowych kluczowych pracowników PKO BP SA zgodnie z modernizacją Banku i podejmowaniem nowych ról w organizacji,
- zwiększenie efektywności sprzedaży - rozwijanie umiejętności związanych z: identyfikacją potrzeb klienta, postaw pro klientowskich, doskonaleniem technik sprzedażowych i budowaniem trwałych relacji pracowników sprzedaży z klientami - w celu zapewnienia wysokiego poziomu jakości obsługi klienta PKO BP SA,
- rozwój wiedzy pracowników zgodnie z bieżącymi i przyszłymi potrzebami PKO BP SA i pracowników, jak również z uwagi na gwałtowny wzrost roli wiedzy i umiejętności w otoczeniu biznesowym PKO BP SA,
- wspieranie kadry kierowniczej w doskonaleniu zawodowym w zakresie efektywnego zarządzania kadrą PKO BP SA.

Powyższe działania wspierało ujednolicenie zasad kierowania pracowników na szkolenia, standaryzacja programów szkoleń i badania przyrostu wiedzy i umiejętności oraz propagowanie rozwiązań w zakresie poprawy komunikacji wewnętrznej, dzielenia się wiedzą, zarządzania zmianą.

Realizacja większości szkoleń w formule wewnętrznej kaskadowej oraz kontynuacja stopniowego wdrażania szkoleń w formule nauki na odległość przyczyniły się do bardziej efektywnego wykorzystania budżetu przeznaczonego na szkolenia pracowników, nie obniżając tym samym oczekiwanego poziomu nauczania.

Średnio pracownik PKO BP SA uczestniczył w 2008 roku w minimum dwóch szkoleniach, przy czym:

- 75% uczestników wzięło udział w szkoleniach wewnętrznych - prowadzonych przez wykładowców, pracowników PKO BP SA,
- blisko 8% uczestników to przedstawiciele kadry kierowniczej PKO BP SA.

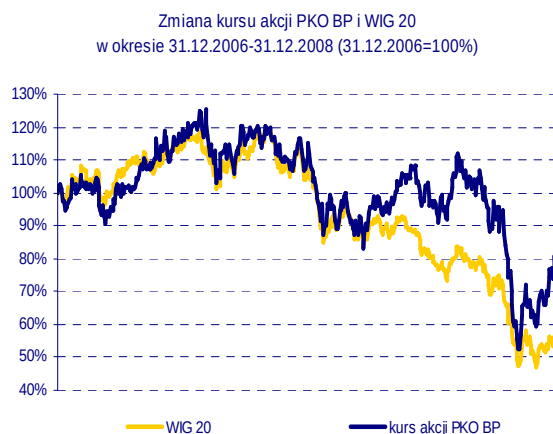
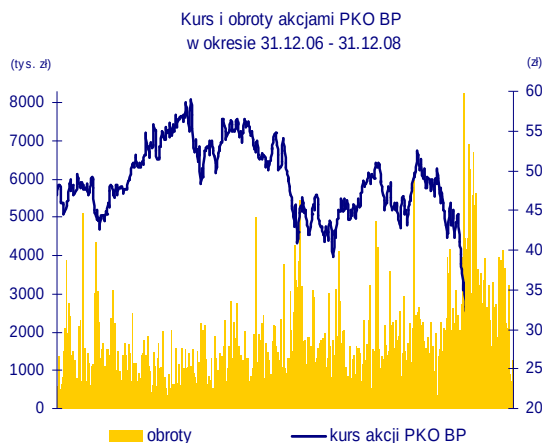

6. RELACJE INWESTORSKIE

6.1 Kurs akcji PKO BP SA i banków konkurencyjnych

Giełdowa cena akcji PKO BP SA

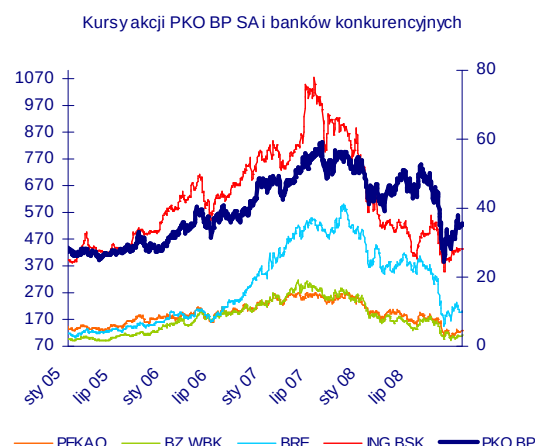
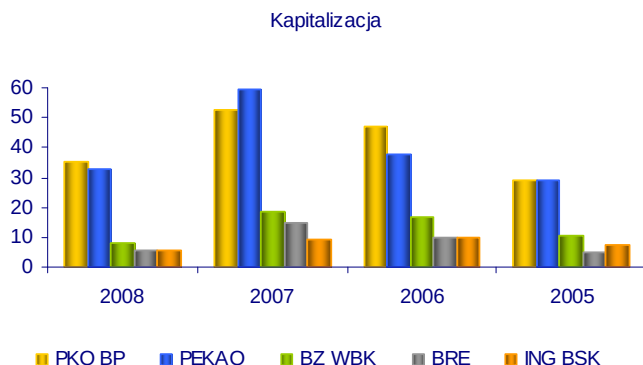
W 2008 roku kurs akcji PKO BP SA był determinowany przede wszystkim przez koniunkturę na GPW.

Średni kurs akcji PKO BP SA w 2008 roku wyniósł 42,81 zł za akcję, a najwyższy jego poziom 52,50 zł za akcję zanotowano w dniu 31 lipca 2008 roku. Wpływ na kształtowanie się cen akcji Banku miały przede wszystkim tendencje koniunktury na GPW, determinowane przez pogłębiający się kryzys finansowy na rynkach światowych, skutkujący odpływem kapitałów zagranicznych inwestorów oraz spadkiem indeksów giełdowych.

Średnie dzienne obroty akcjami PKO BP SA w 2008 roku wyniosły 2 136 tys. sztuk, przy czym najwyższy ich poziom (8 253 tys. szt.) zanotowano w dniu 10 października 2008 roku.

Kurs akcji oraz kapitalizacja banków konkurencyjnych

6.2 Współpraca z agencjami ratingowymi

Oceny wiarygodności finansowej PKO BP SA są obecnie przyznawane przez cztery agencje ratingowe, przy czym:

- agencja ratingowa Moody's Investors Service nadaje Bankowi rating płatny, zgodnie z własną procedurą oceny banków,
- agencje Standard & Poor's, Capital Intelligence oraz Fitch Ratings przyznają rating bezpłatny (nie zamawiany przez Bank), na podstawie dostępnych publikowanych informacji, w tym przede wszystkim raportów śródrocznych i rocznych oraz informacji o PKO BP SA udostępnianych podczas bezpośrednich kontaktów przedstawicieli agencji z PKO BP SA.

W 2008 roku agencja Moody's Investors Service:

- wydała 2 opinie kredytowe (27 czerwca i 18 grudnia), w których utrzymała na niezmiennym poziomie płatną ocenę ratingową przyznaną 31 października 2007 roku,
- w dniu 15 września 2008 roku przyznała rating dla programu emisji euroobligacji w kwocie 3,0 mld euro (EMTN) ustanowionego przez PKO Finance AB na rzecz PKO BP SA; niezabezpieczony dług emitowany w ramach programu otrzymał rating na takim samym poziomie jak ocena wiarygodności finansowej PKO BP SA.

Ratingi przyznawane nieodpłatnie przez pozostałe agencje również nie uległy zmianie w 2008 roku.

Tabela 41. Ocenę ratingowe i współpraca z agencjami ratingowymi w 2008 roku

Rating płatny	
Moody's Investors Service	
Długookresowa ocena depozytów w walucie zagranicznej	A2 z perspektywą stabilną
Krótkookresowa ocena depozytów w walucie zagranicznej	Prime-1 z perspektywą stabilną
Długookresowa ocena depozytów w walucie krajowej	Aa2 z perspektywą stabilną
Krótkookresowa ocena depozytów w walucie krajowej	Prime-1 z perspektywą stabilną
Siła finansowa	C z perspektywą stabilną
Rating nie zamawiany przez Bank	
Fitch Ratings	
Ocena wsparcia	2
Standard and Poor's	
Długookresowa ocena zobowiązań w walucie krajowej	BBBpi
Capital Intelligence	
Długookresowa ocena zobowiązań w walucie zagranicznej	A-
Krótkookresowa ocena zobowiązań w walucie zagranicznej	A2
Siła w skali krajowej	BBB+
Ocena wsparcia	2
Perspektywa utrzymania oceny	Stabilna

7. OŚWIADCZENIE O STOSOWANIU ŁADU KORPORACYJNEGO

7.1 Zasady oraz zakres stosowania ładu korporacyjnego

Zasady ładu korporacyjnego, któremu podlega PKO BP SA oraz miejsce, gdzie tekst zbioru zasad jest publicznie dostępny

PKO BP SA stosuje zasady ładu korporacyjnego zawarte w dokumencie „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW” przyjętym w dniu 4 lipca 2007 roku przez Radę Nadzorczą Giełdy Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie uchwałą nr 12/1170/2007.

Wyżej wymieniony tekst zasad ładu korporacyjnego jest publicznie dostępny na stronie internetowej www.corp-gov.gpw.pl, która jest oficjalną stroną Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie poświęconą zagadnieniom ładu korporacyjnego spółek notowanych.

Zakres w jakim PKO BP SA odstąpił od postanowień zbioru zasad ładu korporacyjnego, o którym mowa powyżej

PKO BP SA podjął w ciągu 2008 roku niezbędne działania w celu najpełniejszego przestrzegania zasad zawartych w zbiorze zasad pt. „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW”. W opinii PKO BP SA nie odstąpił od zasad zawartych w ww. zbiorze.

7.2 Główne cechy stosowanych w PKO BP SA systemów kontroli wewnętrznej

Główne cechy stosowanych w PKO BP SA systemów kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych

W PKO BP SA działa system kontroli wewnętrznej, stanowiący element systemu zarządzania Bankiem, na który składały się: mechanizmy kontroli, badanie zgodności działania z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa i przepisami wewnętrznymi PKO BP SA, kontrola wewnętrzna funkcjonalna, audyt wewnętrzny.

System kontroli wewnętrznej obejmuje jednostki organizacyjne PKO BP SA, komórki organizacyjne Centrali i jednostki zależne od PKO BP SA, należące do Grupy Kapitałowej PKO BP SA. Celem systemu kontroli wewnętrznej było wspomaganie procesów decyzyjnych przyczyniające się do zapewnienia w szczególności: skuteczności i wydajności działania PKO BP SA, wiarygodności sprawozdawczości finansowej, zgodności działania z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa i przepisami wewnętrznymi PKO BP SA.

Mechanizmy kontroli obejmują zasady, limity i procedury dotyczące działalności prowadzonej przez PKO BP SA oraz czynności mające na celu sprawdzenie poprawności wykonywanych zadań, w tym sporządzania sprawozdań finansowych. Mechanizmy mają charakter kontrolny i wbudowane są zarówno w przepisy wewnętrzne, jak i system informatyczny PKO BP SA.

Zgodność działania PKO BP SA z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz przyjętymi standardami postępowania podlega weryfikacji w ramach kontroli wewnętrznej funkcjonalnej oraz przez Departament Audytu Wewnętrznego.

W 2008 roku kontrola wewnętrzna funkcjonalna realizowana była w jednostkach organizacyjnych PKO BP SA i w komórkach organizacyjnych Centrali:

- na etapie prac legislacyjnych, poprzez określenie w przepisach wewnętrznych PKO BP SA dotyczących sposobu i trybu realizacji zadań odpowiednich mechanizmów kontrolnych, gwarantujących prawidłowy ich przebieg,
- przez pracowników, w toku wykonywanych przez nich czynności związanych z zakresem działania komórek i jednostek organizacyjnych,
- na etapie weryfikacji, przez pracowników zajmujących stanowiska kierownicze i osoby przez nich upoważnione, poprzez sprawdzenie poprawności wykonywanych zadań, w szczególności ich zgodności z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa i przepisami wewnętrznymi PKO BP SA oraz normami ostrożnościowymi.

Celem audytu wewnętrznego wykonywanego przez Departament Audytu Wewnętrznego było dostarczenie Zarządowi PKO BP SA i Radzie Nadzorczej niezależnych i obiektywnych informacji i ocen, w szczególności w zakresie:

- adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym efektywności mechanizmów kontroli,

- systemu zarządzania PKO BP SA, w tym skuteczności zarządzania ryzykiem,
- wiarygodności, kompletności i aktualności sprawozdawczości finansowej i informacji zarządczych,
- zgodności działania z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa i przepisami wewnętrznymi PKO BP SA.

Audyty przeprowadzano na podstawie planu audytu opracowywanego m.in. w oparciu o informacje z wcześniejszych audytów, informacje dotyczące funkcjonowania PKO BP SA, zidentyfikowane ryzyka występujące w poszczególnych obszarach działania i realizowanych procesach, w tym w procesie sporządzania sprawozdań finansowych.

Stosowane systemy kontroli wewnętrznej oraz zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych opierają się na wbudowanych w funkcjonalność systemów sprawozdawczych mechanizmach kontrolnych oraz na stosowaniu w sposób ciągły weryfikacji zgodności z księgami rachunkowymi i innymi dokumentami będącymi podstawą sprawozdań finansowych oraz obowiązującymi przepisami w zakresie zasad rachunkowości i sporządzania sprawozdań finansowych.

Proces sporządzania sprawozdań finansowych jest cyklicznie poddawany wielostopniowej kontroli funkcjonalnej, w szczególności w zakresie poprawności uzgodnień rachunkowych, analizy merytorycznej i rzetelności informacji. Zgodnie z przepisami wewnętrznymi, sprawozdania finansowe są akceptowane przez Zarząd PKO BP SA oraz Komitet Audytu powołany przez Radę Nadzorczą PKO BP SA.

Informacje zawarte w sprawozdaniach finansowych sporządzane są zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej, z uwzględnieniem dostępnych danych.

Informacje dotyczące celów i zasad zarządzania ryzykiem oraz ilościowe informacje dotyczące poszczególnych rodzajów ryzyka zawierane są w rocznych i półrocznych sprawozdaniach finansowych. Obejmują one:

- ryzyko kredytowe (w tym ryzyko koncentracji kredytowej),
- ryzyko rynkowe (ryzyko stopy procentowej, walutowe, instrumentów pochodnych, ryzyko kredytowe instytucji finansowych oraz ryzyko płynności),
- ryzyko operacyjne,
- adekwatność kapitałową.

W cyklu rocznym, w dokumencie odrębnym od sprawozdania finansowego, ujawniany jest pełny zakres informacji dotyczących adekwatności kapitałowej, zgodnie z Uchwałą nr 6/2007 KNB. Aktualnie na stronie internetowej PKO BP SA w dziale „Relacje Inwestorskie” dostępny jest ostatni raport „Adekwatność kapitałowa i zarządzanie ryzykiem (Filar III) w Grupie Kapitałowej PKO BP SA według stanu na 31 grudnia 2007 roku”.

7.3 Liczba akcji oraz akcjonariusze PKO BP SA

Akcjonariusze posiadający bezpośrednio lub pośrednio znaczne pakiety akcji wraz ze wskazaniem liczby posiadanych przez te podmioty akcji, ich procentowego udziału w kapitale zakładowym, liczby głosów z nich wynikających i ich procentowego udziału w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu

Zgodnie z wiedzą PKO BP SA, jedynym akcjonariuszem posiadającym bezpośrednio lub pośrednio znaczne pakiety akcji (co najmniej 5%) jest Skarb Państwa, który na dzień 31 grudnia 2008 roku posiadał 512 435 409 akcji PKO BP SA.

Udział procentowy w kapitale zakładowym PKO BP SA ww. akcjonariusza wynosi 51,24% i jest zgodny z udziałem procentowym w liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu PKO BP SA.

Tabela 42. Struktura akcjonariatu PKO BP SA

Akcjonariusz	Stan na 31.12.2007		Stan na 31.12.2008		Zmiana w okresie 31.12.2007-31.12.2008	
	Liczba akcji	Udział w liczbie głosów na WZ	Liczba akcji	Udział w liczbie głosów na WZ	Liczba akcji	Udział w liczbie głosów na WZ
Skarb Państwa	514 935 409	51,49%	512 435 409	51,24%	- 2 500 000	-0,25 pp.
Pozostali akcjonariusze	485 064 591	48,51%	487 564 591	48,76%	2 500 000	+0,25 pp.
Razem	1 000 000 000	100%	1 000 000 000	100%	-	0,0 pp.

Posiadacze wszelkich papierów wartościowych, które dają specjalne uprawnienia kontrolne, wraz z opisem tych uprawnień

Dla posiadaczy papierów wartościowych PKO BP SA nie wynikają z tych papierów jakiekolwiek specjalne uprawnienia kontrolne.

Ograniczenia odnośnie wykonywania praw głosu, takich jak ograniczenie wykonywania prawa głosu przez posiadaczy określonej części lub liczby głosów, ograniczenia czasowe dotyczące wykonywania prawa głosu lub zapisy, zgodnie z którymi, przy współpracy spółki, prawa kapitałowe związane z papierami wartościowymi są oddzielone od posiadania papierów wartościowych

W PKO BP SA nie funkcjonują ograniczenia odnośnie wykonywania praw głosu, takie jak ograniczenie wykonywania prawa głosu przez posiadaczy określonej części lub liczby głosów, ograniczenia czasowe dotyczące wykonywania prawa głosu lub zapisy, zgodnie z którymi, przy współpracy PKO BP SA, prawa kapitałowe związane z papierami wartościowymi są oddzielone od posiadania papierów wartościowych.

Ograniczenia dotyczące przenoszenia prawa własności papierów wartościowych PKO BP SA

Zgodnie z § 6 ust. 2 Statutu PKO BP SA zamiana akcji imiennych serii A w liczbie 510.000.000 na akcje na okaziciela oraz przeniesienie tych akcji wymaga zgody wyrażonej w uchwale Rady Ministrów. Uzyskanie powyższej zgody powoduje wygaśnięcie wymienionych ograniczeń w zakresie, w jakim zgoda została udzielona.

7.4 Statut oraz sposób działania Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy PKO BP SA***Zasady zmian statutu PKO BP SA***

Zasady zmian w Statucie PKO BP SA są zgodne z przepisami Kodeksu Spółek Handlowych oraz ustawy Prawo bankowe. Statut nie wprowadza regulacji odmiennych lub szczegółowych w stosunku do ww. regulacji.

Sposób działania Walnego Zgromadzenia i jego zasadnicze uprawnienia oraz opis praw akcjonariuszy i sposobu ich wykonywania, w szczególności zasady wynikające z regulaminu walnego zgromadzenia, jeżeli taki regulamin został uchwalony, o ile informacje w tym zakresie nie wynikają wprost z przepisów prawa

Walne Zgromadzenie PKO BP SA odbywa się jako zwyczajne lub nadzwyczajne zgodnie z przepisami Kodeksu Spółek Handlowych i Statutu na zasadach określonych w Regulaminie Walnego Zgromadzenia.

Do zasadniczych kompetencji Walnego Zgromadzenia, oprócz innych spraw zastrzeżonych w powszechnie obowiązujących przepisach prawa, należy podejmowanie uchwał w następujących sprawach:

- powoływania oraz odwoływania członków Rady Nadzorczej,
- zatwierdzania Regulaminu Rady Nadzorczej,
- ustalania trybu umorzenia akcji oraz wysokości wynagrodzenia za umarzone akcje,
- tworzenia i likwidacji funduszy specjalnych tworzonych z zysku netto,
- zbycia przez PKO BP SA nieruchomości lub użytkowania wieczystego nieruchomości, na których prowadzona jest działalność PKO BP SA,
- emisji obligacji zamiennych na akcje lub innych instrumentów uprawniających do nabycia lub objęcia akcji PKO BP SA.

Do udziału w Walnym Zgromadzeniu mają prawo uprawnieni z akcji imiennych, zastawnicy i użytkownicy, którym przysługuje prawo głosu, wpisani do księgi akcyjnej przynajmniej na tydzień przed odbyciem Walnego Zgromadzenia oraz posiadacze akcji na okaziciela, jeżeli złożą w PKO BP SA najpóźniej na tydzień przed terminem Walnego Zgromadzenia imienne świadectwa depozytowe wystawione przed podmioty prowadzące rachunki papierów wartościowych i nie odbiorą ich przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Akcjonariusz będący osobą fizyczną może uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu oraz wykonywać prawo głosu osobiście lub przez pełnomocnika. Akcjonariusz nie będący osobą fizyczną może uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu oraz wykonywać prawo głosu przez osobę uprawnioną do składania oświadczeń woli w jego imieniu lub przez pełnomocnika.

Pełnomocnictwo powinno być, pod rygorem nieważności, sporządzone w formie pisemnej i dołączone do protokołu Walnego Zgromadzenia. Podpis na pełnomocnictwie udzielonym przez akcjonariusza będącego osobą fizyczną powinien być notarialnie potwierdzony. Prawo do reprezentowania akcjonariusza nie będącego osobą fizyczną powinno wynikać z okazanego przy sporządzaniu listy obecności odpisu właściwego rejestru (składanego w oryginale lub kopii potwierdzonej za zgodność z oryginałem przez notariusza), ewentualnie ciągu pełnomocnictw. Osoba (osoby) udzielające pełnomocnictwa w imieniu akcjonariusza nie będącego osobą fizyczną powinny być uwidocznione w aktualnym odpisie z właściwego dla danego akcjonariusza rejestru.

Członek Zarządu i pracownik PKO BP SA nie mogą być pełnomocnikami akcjonariuszy na Walnym Zgromadzeniu PKO BP SA.

Projekty uchwał proponowane do przyjęcia przez Walne Zgromadzenie oraz inne istotne materiały są przedstawiane akcjonariuszom wraz z uzasadnieniem i opinią Rady Nadzorczej przed Walnym Zgromadzeniem, w czasie umożliwiającym zapoznanie się z nimi i dokonanie ich oceny.

Akcjonariusz ma prawo wnoszenia, na ręce przewodniczącego Walnego Zgromadzenia, propozycji zmian lub uzupełnień do projektów uchwał, objętych porządkiem obrad Walnego Zgromadzenia, które powinny być sporządzone na piśmie osobno do każdego projektu uchwały i zawierać uzasadnienie. Propozycje te, po przedstawieniu Walnemu Zgromadzeniu przez przewodniczącego Zgromadzenia, poddawane są głosowaniu. Uczestnik Walnego Zgromadzenia, zgłaszający do protokołu sprzeciw wobec uchwały może w sposób zwięzły uzasadnić ten sprzeciw.

Zdjęcie z porządku obrad bądź zaniechanie rozpatrywania sprawy umieszczonej w porządku obrad na wniosek akcjonariuszy wymaga uchwały Walnego Zgromadzenia podjętej większością $\frac{3}{4}$ głosów, po uprzednio wyrażonej zgodzie przez wszystkich obecnych na Walnym Zgromadzeniu akcjonariuszy, którzy wnosili o umieszczenie w porządku obrad tej sprawy.

Uchwały Walnego Zgromadzenia podejmowane są bezwzględną większością głosów, o ile powszechnie obowiązujące przepisy prawa lub postanowienia Statutu PKO BP SA nie stanowią inaczej.

Walne Zgromadzenie podejmuje uchwały w głosowaniu jawnym z zastrzeżeniem, że głosowanie tajne zarządza się:

- przy wyborach,
- nad wnioskami o odwołanie członków organów PKO BP SA lub likwidatorów,
- nad wnioskami o pociągnięcie do odpowiedzialności członków organów PKO BP SA lub likwidatorów,
- w sprawach osobowych,
- na żądanie choćby jednego z akcjonariuszy, obecnych lub reprezentowanych na Walnym Zgromadzeniu,
- w innych przypadkach określonych w obowiązujących powszechnie obowiązujących przepisach prawa.

Akcjonariusz nie może ani osobiście, ani przez pełnomocnika, ani jako pełnomocnik innej osoby głosować nad uchwałami dotyczącymi jego odpowiedzialności wobec PKO BP SA z jakiegokolwiek tytułu, w tym udzielenia absolutorium, zwolnienia ze zobowiązania wobec PKO BP SA oraz sporu pomiędzy nim a PKO BP SA.

Akcjonariusze mają prawo, za pośrednictwem Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia, zadawać pytania członkom Zarządu i Rady Nadzorczej PKO BP SA, biegłemu rewidentowi PKO BP SA oraz osobom, których uczestnictwo w Walnym Zgromadzeniu Rada Nadzorcza lub Zarząd PKO BP SA uzna za niezbędną.

Każdy akcjonariusz ma prawo do jednego wystąpienia i jednej repliki w dyskusji nad każdym z punktów porządku obrad. Akcjonariusze mogą zgłaszać w trakcie dyskusji wnioski o zamknięcie listy mówców oraz o zamknięcie dyskusji nad rozpatrywanym punktem porządku obrad.

7.5 Rada Nadzorcza oraz Zarząd PKO BP SA w okresie sprawozdawczym

Zasady dotyczące powoływania i odwoływania osób zarządzających oraz ich uprawnień, w szczególności prawo do podjęcia decyzji o emisji lub wykupie akcji

Zgodnie z § 19 ust. 1 i 2 Statutu PKO BP SA członkowie Zarządu powoływani są przez Radę Nadzorczą na wspólną trzyletnią kadencję. Stosownie do § 19 ust. 4 Statutu PKO BP SA, Członek Zarządu może być odwołany wyłącznie z ważnych powodów.

Zgodnie z § 20 ust. 1 Statutu PKO BP SA do kompetencji Zarządu należą wszelkie sprawy związane z prowadzeniem spraw PKO BP SA, nie zastrzeżone powszechnie obowiązującymi przepisami prawa lub postanowieniami Statutu PKO BP SA dla Walnego Zgromadzenia lub Rady Nadzorczej, w tym nabycie i zbycie nieruchomości, udziału w nieruchomości lub użytkowania wieczystego, które nie wymagają zgody Walnego Zgromadzenia zgodnie z § 9 ust. 1 pkt 5 Statutu PKO BP SA..

Zgodnie z § 20 ust. 2 Statutu PKO BP SA do kompetencji Zarządu należy podejmowanie decyzji o zaciągnięciu zobowiązań lub rozporządzeniu aktywami, których łączna wartość w stosunku do jednego podmiotu przekracza 5% funduszy własnych, z zastrzeżeniem kompetencji Walnego Zgromadzenia, określonych w § 9 Statutu PKO BP SA lub Rady Nadzorczej, określonych w § 15 Statutu PKO BP SA.

Skład osobowy i zmiany, które w nim zaszły w ciągu ostatniego roku obrotowego oraz opis działania organów zarządzających, nadzorujących lub administrujących PKO BP SA oraz ich komitetów

Rada Nadzorcza PKO BP SA

Rada Nadzorcza składa się z 6 do 11 członków powoływanych na wspólną trzyletnią kadencję. Członkowie Rady Nadzorczej są powoływani i odwoływani przez Walne Zgromadzenie.

W dniu 26 lutego 2008 roku na podstawie § 11 ust. 1 Statutu PKO BP SA, Skarb Państwa, jako „Uprawniony Akcjonariusz” ustalił liczbę członków Rady nadzorczej na 7 osób.

W 2008 roku skład Rady Nadzorczej PKO BP SA przedstawiał się następująco:

Tabela 43. Rada Nadzorcza PKO BP SA w okresie sprawozdawczym

Lp.	Imię i nazwisko	Funkcja	Data powołania / odwołania
1.	Marzena Piszczek	przewodniczący Rady Nadzorczej Banku	Powołana 26.02.2008 r. na kadencję, która zakończyła się 19.05.2008 r. i na obecną kadencję Rady Nadzorczej Banku.
2.	Elgiusz Jerzy Krześniak	wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej Banku	Powołany 26.02.2008 r. na kadencję, która zakończyła się 19.05.2008 r. i na obecną kadencję Rady Nadzorczej Banku.
3.	Jan Bossak	członek Rady Nadzorczej Banku	Powołany 26.02.2008 r. na kadencję, która zakończyła się 19.05.2008 r. i na obecną kadencję Rady Nadzorczej Banku.
4.	Jerzy Osiatyński	członek Rady Nadzorczej Banku	Powołany 26.02.2008 r. na kadencję, która zakończyła się 19.05.2008 r. i na obecną kadencję Rady Nadzorczej Banku.
5.	Urszula Pałaszek	członek Rady Nadzorczej Banku	Powołana 26.02.2008 r. na obecną kadencję Rady Nadzorczej Banku.
6.	Roman Sobiecki	członek Rady Nadzorczej Banku	Powołany 26.02.2008 r. na kadencję, która zakończyła się 19.05.2008 r. i na obecną kadencję Rady Nadzorczej Banku.
7.	Ryszard Wierzbą	członek Rady Nadzorczej Banku	Powołany 26.02.2008 r. na kadencję, która zakończyła się 19.05.2008 r. i na obecną kadencję Rady Nadzorczej Banku.

Lp.	Imię i nazwisko	Funkcja	Data powołania / odwołania
1.	Marek Gluchowski	przewodniczący Rady Nadzorczej Banku	Powołany 18.04.2006 r.; od 10.01.2007 do 23.01.2007 r. oraz od 27.01.2007 r. do 10.04.2007 r. delegowany do czasowego wykonywania czynności prezesa Zarządu; złożył rezygnację z dniem 26.02.2008 r.
2.	Urszula Pałaszek	wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej Banku	Powołana 19.05.2005 r.; od 20.05.2005 r. - wiceprzewodnicząca Rady Nadzorczej Banku; złożyła rezygnację z pełnienia funkcji wiceprzewodniczącej Rady Nadzorczej Banku z dniem 25.02.2008 r.
		członek Rady Nadzorczej Banku	Powołana 26.02.2008 r. w skład Rady Nadzorczej Banku obecnej kadencji.
3.	Tomasz Siemiątkowski	członek Rady Nadzorczej Banku	Powołany 18.04.2006 r.
		sekretarz Rady Nadzorczej Banku	Od 26.06.2006 r.; złożył rezygnację z dniem 26.02.2008 r.
4.	Jerzy Michałowski	członek Rady Nadzorczej Banku	Powołany 18.04.2006 r.; złożył rezygnację z dniem 26.02.2008 r.
5.	Agnieszka Winnik-Kalemba	członek Rady Nadzorczej Banku	Powołana 18.04.2006 r.; złożyła rezygnację z dniem 26.02.2008 r.
6.	Maciej Czapiewski	członek Rady Nadzorczej Banku	Powołany 19.03.2007 r.; odwołany z dniem 26.02.2008 r.

Rada Nadzorcza działa na podstawie Regulaminu uchwalonego przez Radę Nadzorczą i zatwierdzonego przez Walne Zgromadzenie. Posiedzenia Rady Nadzorczej odbywają się co najmniej raz na kwartał.

Rada Nadzorcza podejmuje uchwały bezwzględną większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków Rady Nadzorczej, w tym przewodniczącego lub wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej, z wyjątkiem uchwał w sprawach, dla podjęcia których oprócz wskazanego quorum wymagana jest większość kwalifikowana wynosząca 2/3 głosów. W głosowaniu nie uczestniczą członkowie Rady Nadzorczej, których dotyczy sprawa poddana pod głosowanie.

Do kompetencji Rady Nadzorczej, oprócz uprawnień i obowiązków przewidzianych w powszechnie obowiązujących przepisach prawa i postanowieniach Statutu PKO BP SA, należy podejmowanie uchwał dotyczących w szczególności:

- zatwierdzania strategii PKO BP SA i uchwalonego przez Zarząd rocznego planu finansowego,
- wyznaczania podmiotu dokonującego badania lub przeglądu sprawozdań finansowych oraz wyrażanie zgody na zawieranie umów z takim podmiotem lub podmiotami z nim powiązanymi,
- uchwalania Regulaminu Rady Nadzorczej oraz Regulaminu wykorzystania kapitału rezerwowego,
- powołania i odwołania Prezesa Zarządu oraz, na wniosek Prezesa Zarządu, Wiceprezesów oraz innych członków Zarządu, a także zawieszania w czynnościach członków Zarządu oraz delegowania członków Rady Nadzorczej do czasowego wykonywania czynności członków Zarządu,
- zatwierdzania uchwalonych przez Zarząd Regulaminów: Zarządu, Gospodarowania funduszami specjalnymi tworzonymi z zysku netto, Organizacyjnego PKO BP SA,
- wyrażania uprzedniej zgody na czynności spełniające określone kryteria, w tym m.in. na nabycie i zbycie środków trwałych oraz nieruchomości, założenie spółki, objęcie lub nabycie udziałów i akcji, zawarcie przez PKO BP SA transakcji z podmiotem powiązanym,
- występowania do Komisji Nadzoru Finansowego z wnioskiem o wyrażenie zgody na powołanie dwóch członków Zarządu, w tym Prezesa Zarządu.

W 2008 roku w Radzie Nadzorczej PKO BP SA działały 3 komitety: Komitet Audytu Rady Nadzorczej, Komitet Informatyzacji Banku oraz Komitet ds. wdrażania Strategii (przekształcony 20.05.2008 roku w Komitet Strategii Banku).

Każdy z komitetów składa się z co najmniej trzech członków powoływanych przez Radę Nadzorczą PKO BP SA spośród swojego grona.

Posiedzenia komitetów odbywają się w trybie zwyczajnym i są zwoływane przez przewodniczącego Komitetu z własnej inicjatywy, na wniosek członka Komitetu lub przewodniczącego Rady Nadzorczej PKO BP SA.

W trybie nadzwyczajnym posiedzenia komitetów są zwoływane przez przewodniczącego Rady Nadzorczej PKO BP SA z jego inicjatywy lub na wniosek członka Rady Nadzorczej PKO BP SA lub Zarządu PKO BP SA. Posiedzenia są protokołowane, a przewodniczący komitetu przedkłada Radzie Nadzorczej na jej najbliższym posiedzeniu uchwały, wnioski i rekomendacje komitetu.

Każdy komitet składa Radzie Nadzorczej PKO BP SA sprawozdanie roczne ze swej działalności, przy czym Komitet Audytu Rady Nadzorczej oraz Komitet Informatyzacji Banku składają je w terminie umożliwiającym uwzględnienie treści tego sprawozdania w rocznej ocenie sytuacji finansowej PKO BP SA.

Komitet Audytu Rady Nadzorczej został powołany w celu stałego pełnienia czynności nadzorczych w zakresie audytu finansowego PKO BP SA i Grupy Kapitałowej PKO BP SA. Do zadań komitetu należy w szczególności przegląd okresowych i rocznych sprawozdań finansowych Banku (jednostkowych i skonsolidowanych), monitorowanie pracy biegłych rewidentów Banku oraz przygotowywanie dla Rady Nadzorczej rekomendacji dotyczących oceny wniosków Zarządu co do podziału zysku (w tym w szczególności polityki dywidendowej) i emisji papierów wartościowych.

Komitet Informatyzacji Banku został ustanowiony w celu sprawowania nadzoru nad funkcjonowaniem informatyki i telekomunikacji w PKO BP SA, w tym wprowadzeniem Zintegrowanego Systemu Informatycznego. Do zadań Komitetu należy w szczególności opiniowanie strategii kierunków informatyzacji PKO BP SA oraz analiza postępu prac nad wprowadzeniem strategicznych rozwiązań informatycznych.

Komitet Strategii Banku został ustanowiony w celu stałego pełnienia czynności nadzorczych w zakresie wdrażania Strategii PKO BP SA. Do zadań Komitetu należy w szczególności analiza przebiegu prac związanych z wdrażaniem inicjatyw strategicznych, których realizacja jest warunkiem osiągnięcia celów zakładanych w Strategii PKO BP SA, ocena rezultatów wdrażania inicjatyw strategicznych, proponowanie działań uzupełniających lub korygujących oraz omawianie wszelkich problemów i wątpliwości wynikających z analizy przebiegu procesu wdrażania Strategii Banku.

Zarząd PKO BP SA

Zarząd składa się z 3 do 9 członków, powoływanych na wspólną trzyletnią kadencję przez Radę Nadzorczą. Powołanie dwóch członków Zarządu, w tym Prezesa Zarządu wymaga zgody Komisji Nadzoru Finansowego.

Tabela 44. Zarząd PKO BP SA w okresie sprawozdawczym

Lp.	Imię i nazwisko	Funkcja	Data powołania
1.	Jerzy Pruski	Prezes Zarządu Banku	1) 11 kwietnia 2008 r. Rada Nadzorcza PKO BP SA powołała Jerzego Pruskiego do pełnienia funkcji Prezesa Zarządu PKO BP SA z dniem 20 maja 2008 r. na wspólną kadencję Zarządu rozpoczynającą się z tym dniem. Rada Nadzorcza powierzyła Jerzemu Pruskiemu pełnienie obowiązków Prezesa Zarządu PKO BP SA od dnia 20 maja 2008 r. do dnia wyrażenia przez Komisję Nadzoru Finansowego zgody na pełnienie przez niego funkcji Prezesa Zarządu PKO BP SA. 2) 17 czerwca 2008 r. Komisja Nadzoru Finansowego wyraziła zgodę na pełnienie przez Jerzego Pruskiego funkcji Prezesa Zarządu Banku.
2.	Bartosz Drabikowski	Wiceprezes Zarządu Banku	20 maja 2008 r. powołany do pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku na wspólną kadencję Zarządu rozpoczętą z tym dniem.
3.	Krzysztof Dresler	Wiceprezes Zarządu Banku	1) 20 maja 2008 r. powołany z dniem 1 lipca 2008 r. do pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku na wspólną kadencję Zarządu rozpoczętą z dniem 20 maja 2008 r. 2) 27 października 2008 r. Komisja Nadzoru Finansowego wyraziła zgodę na powołanie Krzysztofa Dreslera na stanowisko Członka Zarządu Banku.
4.	Mariusz Klimczak	Wiceprezes Zarządu Banku	1) 20 maja 2008 r. powołany do pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku na wspólną kadencję Zarządu rozpoczętą z tym dniem. 2) W dniu 21 sierpnia 2008 r. złożył rezygnację z pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku z dniem 30 września 2008 r.
5.	Tomasz Mironczuk	Wiceprezes Zarządu Banku	20 maja 2008 r. powołany do pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku na wspólną kadencję Zarządu rozpoczętą z tym dniem.
6.	Jarosław Myjak	Wiceprezes Zarządu Banku	9 grudnia 2008 r. powołany z dniem 15 grudnia 2008 r. do pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku na wspólną kadencję Zarządu rozpoczętą z dniem 20 maja 2008 r.
7.	Wojciech Papierak	Wiceprezes Zarządu Banku	20 maja 2008 r. powołany z dniem 1 lipca 2008 r. do pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku na wspólną kadencję Zarządu rozpoczętą z dniem 20 maja 2008 r.
8.	Mariusz Zarzycki	Wiceprezes Zarządu Banku	20 maja 2008 r. powołany z dniem 1 września 2008 r. do pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku na wspólną kadencję Zarządu rozpoczętą z dniem 20 maja 2008 r.

Lp.	Imię i nazwisko	Funkcja	Data powołania
1.	Rafał Juszczak	członek Zarządu Banku	26.06.2006 r. powołany z dniem 01.07.2006 r. do pełnienia funkcji Członka Zarządu Banku na wspólną kadencję Zarządu rozpoczętą w dniu 19.05.2005 r.
		wiceprezes Zarządu Banku	29.09.2006 r. Rada Nadzorcza Banku powierzyła Rafałowi Juszczakowi funkcję Wiceprezesa Zarządu Banku.
		wiceprezes p.o. prezesa Zarządu Banku	2 kwietnia 2007 r. Rada Nadzorcza PKO BP SA powierzyła z dniem 11 kwietnia 2007 r. Rafałowi Juszczakowi Wiceprezesowi Zarządu Banku pełnienie obowiązków prezesa Zarządu do czasu w wyboru prezesa Zarządu Banku.
		prezes Zarządu Banku	1) 20.06.2007 r. Rada Nadzorcza PKO BP SA powierzyła Rafałowi Juszczakowi Wiceprezesowi i Zarządu Banku pełnienie funkcji Prezesa Zarządu. 2) 8 sierpnia 2007 r. Komisja Nadzoru Bankowego wyraziła zgodę na pełnienie przez Rafała Juszczaka funkcji Prezesa Zarządu Banku.
2.	Wojciech Kwiatkowski	wiceprezes Zarządu Banku	29.09.2006 r. powołany z dniem 01.11.2006 r. do pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku na wspólną kadencję Zarządu rozpoczętą w dniu 19.05.2005 r.
3.	Robert Działak	wiceprezes Zarządu Banku	22.02.2007 r. powołany z dniem 23.02.2007 r. do pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku na wspólną kadencję Zarządu rozpoczętą w dniu 19.05.2005 r.
4.	Stefan Świątkowski	wiceprezes Zarządu Banku	1) 22.02.2007 r. powołany z dniem 01.05.2007 r. do pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku na wspólną kadencję Zarządu rozpoczętą w dniu 19.05.2005 r.
			2) 8 sierpnia 2007 r. Komisja Nadzoru Bankowego wyraziła zgodę na powołanie Stefana Świątkowskiego na stanowisko Członka Zarządu Banku.
5.	Adam Skowroński	wiceprezes Zarządu Banku	20.06.2007 r. powołany z dniem 23.07.2007 r. do pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku na wspólną kadencję Zarządu rozpoczętą w dniu 19.05.2005 r.
6.	Aldona Michalak	wiceprezes Zarządu Banku	20.06.2007 r. powołana z dniem 01.07.2007 r. do pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku na wspólną kadencję Zarządu rozpoczętą w dniu 19.05.2005 r.
7.	Mariusz Klimczak	wiceprezes Zarządu Banku	20.06.2007 r. powołany z dniem 15.07.2007 r. do pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku na wspólną kadencję Zarządu rozpoczętą w dniu 19.05.2005 r.
8.	Berenika Duda-Uhryn	wiceprezes Zarządu Banku	20.06.2007 r. powołana z dniem 10.09.2007 r. do pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku na wspólną kadencję Zarządu rozpoczętą w dniu 19.05.2005 r.

Tabela 45. Inne funkcje pełnione przez członków Zarządu PKO BP SA w okresie sprawozdawczym

Lp.	Imię i nazwisko	Funkcja
1.	Jerzy Pruski	1) Przewodniczący Komitetu Kredytowego Banku (od 20.05.2008 r. do 30.06.2008 r.)
		2) Przewodniczący Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami (od 20.05.2008 r. do 30.06.2008 r.)
		3) Przewodniczący Komitetu Sterującego ds. działań dostosowawczych Banku do wymagań dyrektywy o wymogach kapitałowych i wymagań MSR 39 (od 20.05.2008 r. do 30.06.2008 r.)
		4) Przewodniczący Komitetu Sterującego ds. Zintegrowanego Systemu Informatycznego (od 20.05.2008 r. do 8.09.2008 r.)
2.	Bartosz Drabikowski	1) Zastępca Przewodniczącego Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami (od 20.05.2008 r.)
		2) Przewodniczący Komitetu ds. Wydatków (od 20.05.2008 r.)
		3) Wiceprzewodniczący Komitetu Sterującego ds. działań dostosowawczych Banku do wymagań dyrektywy o wymogach kapitałowych i wymagań MSR 39 (od 20.05.2008 r.)
		4) Wiceprzewodniczący Komitetu Sterującego ds. Zintegrowanego Systemu Informatycznego (od 20.05.2008 r.)
3.	Krzysztof Dresler	1) Przewodniczący Komitetu Kredytowego Banku (od 1.07.2008 r.)
		2) Przewodniczący Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami (od 1.07.2008 r.)
		3) Przewodniczący Komitetu Sterującego ds. działań dostosowawczych Banku do wymagań dyrektywy o wymogach kapitałowych i wymagań MSR 39 (od 1.07.2008 r.)
		4) Wiceprzewodniczący Komitetu Sterującego ds. Zintegrowanego Systemu Informatycznego (od 1.07.2008 r.)
4.	Mariusz Klimczak	1) Zastępca Przewodniczącego Komitetu Kredytowego Banku (do 30.09.2008 r.)
		2) Członek Komitetu Projektu ZSI (od 20.05.2008 r. do 30.06.2008 r.)
		3) Wiceprzewodniczący Komitetu Sterującego ds. Zintegrowanego Systemu Informatycznego (od 20.05.2008 r. do 30.06.2008 r.)
5.	Tomasz Mironczuk	1) Zastępca Przewodniczącego Komitetu Kredytowego Banku (od 1.10.2008 r. do 14.12.2008 r.)
		2) Wiceprzewodniczący Komitetu ds. Wydatków (od 20.05.2008 r. do 1.07.2008 r.)
6.	Jarosław Myjak	Zastępca Przewodniczącego Komitetu Kredytowego Banku (od 15.12.2008 r.)
7.	Wojciech Papierak	1) Wiceprzewodniczący Komitetu ds. Wydatków (od 1.07.2008 r.)
		2) Członek Komitetu Projektu ZSI (od 1.07.2008 r.)
		3) Wiceprzewodniczący Komitetu Sterującego ds. Zintegrowanego Systemu Informatycznego (od 1.07.2008 r.)
8.	Mariusz Zarzycki	Przewodniczący Komitetu Sterującego ds. Zintegrowanego Systemu Informatycznego (od 9.09.2008 r.)

Lp.	Imię i nazwisko	Funkcja
1.	Rafał Juszczyk	Przewodniczący Komitetu Sterującego ds. Zintegrowanego Systemu Informatycznego (do 20.05.2008 r.)
2.	Robert Działak	1) Wiceprzewodniczący Komitetu ds. Wydatków (od 1.04.2008 r. do 20.05.2008 r.) 2) Wiceprzewodniczący Komitetu Sterującego ds. Zintegrowanego Systemu Informatycznego (do 20.05.2008 r.) 3) Członek Komitetu Projektu ZSI (do 20.05.2008 r.)
3.	Stefan Świątkowski	1) Przewodniczący Komitetu Kredytowego Banku (do 20.05.2008 r.) 2) Przewodniczący Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami (do 20.05.2008 r.) 3) Przewodniczący Komitetu Sterującego ds. działań dostosowawczych Banku do wymagań dyrektywy o wymogach kapitałowych i wymagań MSR 39 (do 20.05.2008 r.) 4) Wiceprzewodniczący Komitetu Sterującego ds. Zintegrowanego Systemu Informatycznego (do 20.05.2008 r.)
4.	Adam Skowroński	1) Zastępca Przewodniczącego Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami (do 20.05.2008 r.) 2) Przewodniczący Komitetu ds. Wydatków (do 20.05.2008 r.) 3) Wiceprzewodniczący Komitetu Sterującego ds. działań dostosowawczych Banku do wymagań dyrektywy o wymogach kapitałowych i wymagań MSR 39 (do 20.05.2008 r.) 4) Wiceprzewodniczący Komitetu Sterującego ds. Zintegrowanego Systemu Informatycznego (do 20.05.2008 r.)
5.	Mariusz Klimczak	Zastępca Przewodniczącego Komitetu Kredytowego Banku (do 30.09.2008 r.)

Tryb działania Zarządu określa Regulamin uchwalony przez Zarząd i zatwierdzony przez Radę Nadzorczą.

Zarząd podejmuje decyzje w formie uchwał, które zapadają bezwzględną większością głosów obecnych na posiedzeniu Zarządu. W przypadku równości głosów rozstrzyga głos Prezesa Zarządu. Uchwały Zarządu wymagają wszystkie sprawy przekraczające zakres zwykłych czynności PKO BP SA.

Do kompetencji Zarządu należą wszelkie sprawy związane z prowadzeniem spraw PKO BP SA, nie zastrzeżone powszechnie obowiązującymi przepisami prawa lub postanowieniami Statutu PKO BP SA dla Walnego Zgromadzenia lub Rady Nadzorczej. Zarząd w formie uchwały, w szczególności:

- określa strategię PKO BP SA,
- ustala roczny plan finansowy,
- uchwała regulaminy organizacyjne oraz zasady podziału kompetencji,
- tworzy i likwiduje stałe komitety Banku oraz określa ich właściwość,
- uchwała Regulamin Zarządu,
- uchwała regulaminy gospodarowania funduszami specjalnymi tworzonymi z zysku netto,
- określa daty wypłaty dywidendy w terminach ustalonych przez Walne Zgromadzenie,
- ustanawia prokurentów,
- określa produkty bankowe oraz inne usługi bankowe i finansowe,
- ustala zasady uczestnictwa PKO BP SA w spółkach i innych organizacjach,
- ustala zasady funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej oraz roczne plany kontroli,
- tworzy, przekształca i likwiduje jednostki organizacyjne PKO BP SA w kraju i za granicą.

W 2008 roku działały następujące powołane przez Zarząd PKO BP SA komitety, w których działali członkowie Zarządu Banku:

Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami PKO BP SA, którego celem jest zarządzanie aktywami i pasywami, poprzez wpływanie na kształtowanie struktury bilansu PKO BP SA i pozycji pozabilansowych w sposób sprzyjający osiągnięciu optymalnego wyniku finansowego. Do kompetencji Komitetu należy w szczególności:

- podejmowanie decyzji w zakresie limitów na ryzyko (rynkowe, płynności, rozliczeniowe i przedrozliczeniowe) oraz limitów inwestycyjnych, a także wartości współczynników korygujących ceny transferowe,
- wydawanie rekomendacji w zakresie:
 - ⇒ kształtowania struktury bilansu, modelu finansowego i założeń do planu finansowego PKO BP SA oraz potrzeb kapitałowych w świetle norm ostrożnościowych,
 - ⇒ zasad zarządzania ryzykiem (rynkowym, płynności, rozliczeniowym i przedrozliczeniowym) oraz kapitałem rzeczywistym i ekonomicznym Banku,
 - ⇒ wysokości punktów odcięcia i minimów punktowych stosowanych przy ocenie ryzyka kredytowego,
 - ⇒ zasad polityki cenowej w poszczególnych obszarach biznesowych oraz wysokości stóp procentowych i minimalnych marż kredytowych.

Komitet Kredytowy Banku, którego celem jest ograniczenie ryzyka kredytowego przy podejmowaniu w PKO BP SA decyzji kredytowych lub decyzji dotyczących zarządzania wierzytelnościami trudnymi. Do kompetencji Komitetu należy w szczególności:

- podejmowanie decyzji kredytowych w zakresie transakcji kredytowych, zmian istotnych warunków tych transakcji, ustalenia lub zmiany wewnętrznych limitów klientowskich, a także zarządzania wierzytelnościami trudnymi, jeżeli podjęcie decyzji kredytowej należy do kompetencji tego Komitetu,
- wydawanie rekomendacji dla Zarządu PKO BP SA w sprawach dotyczących podjęcia decyzji kredytowych przekraczających kompetencje decyzyjne Komitetu,
- wydawanie rekomendacji dla Zarządu Banku w sprawach zaangażowania kapitałowego w spółce grupy kapitałowej, listy branż objętych limitami branżowymi oraz raportu o stanie największych zaangażowań PKO BP SA.

Komitet Projektu Zintegrowanego Systemu Informatycznego (ZSI), który jest odpowiedzialny za ogólny nadzór nad realizacją prac, podejmowanie kluczowych decyzji w zakresie zarządzania operacyjnego związanego z dostawą i wdrożeniem ZSI. W szczególności Komitet jest odpowiedzialny za:

- zatwierdzanie rozwiązań opracowywanych na poziomie Zespołu Zarządzającego Projektem i rozwiązywanie problemów zgłaszanych przez ten zespół,
- zatwierdzanie zmian powodujących zmianę Harmonogramu rzeczowo-finansowego,
- informowanie na temat postępu prac właściwym władzom PKO BP SA i dostawcy ZSI.

Komitet Sterujący ds. Projektu Zintegrowanego Systemu Informatycznego, którego celem jest nadzór nad działaniami związanymi z rozwojem w PKO BP SA Zintegrowanego Systemu Informatycznego oraz podejmowanie decyzji niezbędnych dla zapewnienia właściwego i sprawnego przebiegu wdrożeń nowych wersji ZSI. Do zadań Komitetu należy w szczególności:

- akceptowanie założeń i wymagań projektu ZSI,
- nadzór nad strategicznym kierunkiem rozwoju projektu ZSI,
- zatwierdzenie priorytetów projektu ZSI,
- akceptacja budżetu projektu ZSI oraz ewentualnych zmian budżetu,
- rozstrzyganie ewentualnych sporów powstających w trakcie wdrażania nowych wersji systemu wymagających jego udziału.

Komitet Sterujący ds. działań dostosowawczych Banku do wymagań dyrektywy o wymogach kapitałowych i wymagań Międzynarodowego Standardu Rachunkowości 39, którego zadaniem jest nadzór nad realizacją działań dostosowawczych PKO BP SA do wymagań dyrektywy o wymogach kapitałowych i wymagań Międzynarodowego Standardu Rachunkowości 39. Do zadań Komitetu należy w szczególności:

- podejmowanie kluczowych decyzji, nadzór i monitorowanie postępów prac związanych z realizacją działań dostosowawczych PKO BP SA do wymagań dyrektywy o wymogach kapitałowych i wymagań Międzynarodowego Standardu Rachunkowości 39,
- rekomendowanie zmian odnoszących się do harmonogramu działań dostosowawczych,
- zapewnienie współdziałania odpowiednich komórek i jednostek organizacyjnych w zakresie realizacji prac,
- przygotowanie regulacji dotyczących przedsięwzięcia inwestycyjnego polegającego na modyfikacji systemu informatycznego PKO BP SA zapewniającej implementację ww. wymagań w systemach informatycznych.

Komitet ds. Wydatków w PKO BP SA, do którego zadań należy w szczególności:

- akceptowanie wydatków, w tym projektów, w określonym przedziale kwotowym, w tym wniosków o zwiększenie budżetu,
- określanie priorytetów projektów oraz podejmowanie decyzji o zaniechaniu projektów, zmianie ich zakresu, celu lub harmonogramu,
- opiniowanie zasadności wydatków w kwotach podlegających akceptacji przez Zarząd PKO BP SA,
- inicjowanie działań w zakresie ograniczenia wydatków.

8. POZOSTAŁE INFORMACJE

Udzielone zobowiązania pozabilansowe

Stan udzielonych zobowiązań pozabilansowych o charakterze finansowym i gwarancyjnym na rzecz jednostek powiązanych na koniec 2008 roku wyniósł 619,8 mln zł i w porównaniu do stanu na koniec 2007 roku zmniejszył się o 112,2 mln zł.

Z ogólnej kwoty udzielonych zobowiązań pozabilansowych największe pozycje dotyczą spółek:

- Bankowy Fundusz Leasingowy SA – 365,6 mln zł,
- Sopot Zdrój Sp. z o.o. – 80,4 mln zł,
- Wilanów Investments Sp. z o.o. – 43,5 mln zł.

Wszystkie transakcje z podmiotami powiązanymi kapitałowo zostały zawarte na warunkach nie odbiegających od warunków rynkowych.

Szczegółowe informacje dotyczące transakcji z podmiotami powiązanymi kapitałowo znajdują się w notce nr 41 Informacji uzupełniającej do sprawozdania finansowego.

Nabycie akcji własnych

W terminie objętym raportem Bank nie nabywał akcji własnych na własny rachunek.

Informacja dotycząca wypłaconej (lub zadeklarowanej) dywidendy

W dniu 20 maja 2008 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie PKO BP SA podjęło uchwałę w sprawie wypłaty dywidendy za 2007 rok w wysokości 1,09 zł na jedną akcję. Lista akcjonariuszy uprawnionych do dywidendy za 2007 rok została ustalona na dzień 18 sierpnia 2008 roku, a wypłata dywidendy nastąpiła w dniu 4 września 2008 roku.

W dniu 1 grudnia 2008 roku Zarząd PKO BP SA zadeklarował w podjętej uchwale, że zamierza wystąpić do Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy z wnioskiem o wstrzymanie wypłaty dywidendy z zysku za 2008 rok.

Znaczące umowy oraz istotne umowy z bankiem centralnym lub organami nadzoru

W 2008 roku PKO BP SA informował w raportach bieżących o wszystkich umowach zawartych z klientami, w których łączna wartość świadczeń wynikających z umów wieloletnich zawartych z poszczególnym klientem spełniała kryteria, o których mowa w par. 2 ust. 2 rozporządzenia Ministra Finansów z 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz.U. Nr 33, poz. 259).

PKO BP SA zawarł umowę kredytu inwestycyjnego przeznaczonego na finansowanie części kosztów nabycia przez kredytobiorców aktywów finansowych w wysokości 1,23 mld zł – umowa zawarta na warunkach rynkowych.

W 2008 roku Bank nie zawierał istotnych umów z bankiem centralnym ani organami nadzoru.

Na dzień sporządzenia sprawozdania PKO BP SA nie są znane umowy, w wyniku których mogą w przyszłości nastąpić zmiany w proporcjach posiadanych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy.

Udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne

Na dzień 31 grudnia 2008 roku zobowiązania finansowe i gwarancyjne wyniosły 30 756,4 mln zł, z czego 85,2% stanowiły zobowiązania o charakterze finansowym. Ogółem dynamika udzielonych zobowiązań finansowych i gwarancyjnych ukształtowała się na poziomie 7,9% r/r.

Tabela 46. Udzielone zobowiązania pozabilansowe (w mln zł)

POZYCJE POZABILANSOWE POWSZECHNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SA		
Wyszczególnienie	31.12.2008	31.12.2007
Udzielone zobowiązania finansowe	26 196,9	24 298,8
na rzecz podmiotów finansowych	707,0	642,1
na rzecz podmiotów niefinansowych	25 068,2	23 426,3
na rzecz budżetu	421,7	230,4
w tym: nieodwołalne	7 714,6	8 856,0
Udzielone zobowiązania gwarancyjne	4 559,5	4 216,8
podmioty finansowe	302,6	375,8
podmioty niefinansowe	4 052,9	3 578,5
budżet	204,1	262,5
Razem	30 756,4	28 515,5

Zaciągnięte kredyty i umowy pożyczek, gwarancji i poręczeń

W 2008 roku Bank nie zaciągnął żadnych kredytów i pożyczek, a także nie otrzymał gwarancji i poręczeń nie dotyczących działalności operacyjnej Banku.

Umowy o subemisję oraz gwarancje udzielone podmiotom zależnym

W 2008 roku PKO BP SA podpisał ze spółką zależną Bankowy Fundusz Leasingowy SA Aneks do Umowy Organizacji, Prowadzenia i Obsługi Programu Emisji Obligacji z dnia 14 grudnia 2006 roku, w wyniku którego maksymalna wartość programu została zwiększona o kwotę 100 mln zł i obecnie wynosi 600 mln zł.

Według stanu na 31 grudnia 2008 roku Bankowy Fundusz Leasingowy SA wyemitował obligacje na łączną kwotę 600 mln zł, w tym obligacje o wartości 186,28 mln zł zostały sprzedane na rynku wtórnym a obligacje o wartości 413,72 mln zł znajdowały się w portfelu PKO BP SA.

W 2008 roku PKO BP SA udzielił:

- spółce Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService SA gwarancji do wysokości 240 tys. zł na rzecz Garrick Investments Sp. z o.o. na zabezpieczenie zobowiązań Spółki z tytułu umowy najmu; gwarancja została wystawiona na okres do dnia 30 września 2011 roku,
- spółce Bankowy Fundusz Leasingowy SA gwarancji do wysokości 342 tys. zł na rzecz Salzburg Center Development SA na zabezpieczenie zobowiązań Spółki z tytułu umowy najmu; gwarancja została wystawiona na okres do dnia 18 czerwca 2013 roku,
- spółce Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService SA gwarancji do wysokości 375 tys. zł na rzecz Polskiej Telefonii Cyfrowej Sp. z o.o. na zabezpieczenie zobowiązań handlowych Spółki; gwarancja została wystawiona na okres do dnia 30 września 2011 roku,
- spółce Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService SA gwarancji do wysokości 400 tys. zł na rzecz Polkomtel SA na zabezpieczenie zobowiązań Spółki z tytułu umowy sprzedaży telekart oraz elektronicznych jednostek doładowania; gwarancja została wystawiona na okres do dnia 30 września 2011 roku,
- spółce Bankowy Fundusz Leasingowy SA gwarancji do wysokości 405 tys. zł na rzecz Salzburg Center Development SA na zabezpieczenie zobowiązań Spółki z tytułu umowy najmu; gwarancja została wystawiona na okres do dnia 18 września 2008 roku,
- spółce PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA gwarancji do wysokości 467 tys. zł na rzecz Salzburg Center Development SA na zabezpieczenie zobowiązań Spółki z tytułu umowy najmu; gwarancja została wystawiona na okres do dnia 31 lipca 2013 roku,
- spółce Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService SA gwarancji do wysokości 600 tys. zł na rzecz PTK Centertel Sp. z o.o. na zabezpieczenie zobowiązań handlowych Spółki; gwarancja została wystawiona na okres do dnia 30 września 2011 roku.

Wystawione tytuły egzekucyjne

W okresie od 01.01.2008 roku do 31.12.2008 roku PKO BP SA wystawił 12 970 tytułów egzekucyjnych na kwotę 311 722 245 zł.

Dokonane zwolnienia z długu

Dokonane zwolnienia z długu regulują w PKO BP SA przepisy w sprawie zasad zarządzania wierzytelnościami trudnymi i zasad podziału kompetencji do podejmowania decyzji w zakresie zarządzania wierzytelnościami trudnymi oraz odpisywania w koszty należności i zobowiązań PKO BP SA.

Zgodnie z zapisami powyższych regulacji redukcja wierzytelności trudnej to zaniechanie dochodzenia przez PKO BP SA części przysługującej Bankowi wierzytelności trudnej na podstawie umowy restrukturyzacyjnej, tj. zwolnienie dłużnika z części długu w myśl art. 508 Kodeksu Cywilnego.

Poniżej przedstawiono syntetyczne dane w zakresie dokonanych w 2008 roku zwolnień z długu.

Tabela 47. Zwolnienia z długu dokonane w 2008 roku (w zł)

	zredukowany kapitał	zredukowane odsetki skapitalizowane	zredukowane odsetki pozostałe
segment korporacyjny	15 179 334	90 488	4 859 271
segment detaliczny	232 146	196 503	37 427 605
Razem	15 411 480	286 990	42 286 877

Czynniki, które będą miały wpływ na przyszłe wyniki finansowe PKO BP SA

Na wyniki PKO BP SA w najbliższej perspektywie wpływać będą procesy gospodarcze, jakie będą zachodzić w Polsce i w gospodarce światowej oraz reakcje na nie rynków finansowych. Duże znaczenie dla przyszłych wyników mieć będzie polityka stóp procentowych realizowana przez Radę Polityki Pieniężnej, a także przez inne największe banki centralne.

Wskazanie postępowań toczących się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej

Według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku łączna wartość postępowań sądowych, w których PKO BP SA jest pozwany wynosiła 324 142 tysięcy złotych (po zaokrągleniu), a kwota łącznej wartości postępowań sądowych z powództwa Banku wynosiła 93 815 tysięcy złotych (po zaokrągleniu). Z udziałem PKO BP SA nie toczą się postępowania, których wartość stanowi co najmniej 10% kapitałów własnych.

Znaczące zdarzenia po dacie bilansu

1. W dniu 6 stycznia 2009 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym została zarejestrowana spółka Bankowy Faktoring SA, której kapitał zakładowy spółki wynosi 1 mln zł; wszystkie akcje w kapitale zakładowym objęło Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA – spółka zależna od PKO BP SA za cenę 1 330 tys. zł.
2. Zarząd Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej na podstawie art. 398 Kodeksu Spółek Handlowych zwołał Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie na dzień 6 kwietnia 2009 roku, w siedzibie Banku przy ul. Puławskiej 15 w Warszawie. W porządku obrad znajduje się podjęcie uchwał w sprawie zmian w składzie Rady Nadzorczej PKO BP SA.
3. W związku z Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniem Akcjonariuszy Kredobank SA obejmującym podjęcie uchwały w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Kredobank SA, w dniu 16 lutego 2009 roku Zarząd PKO BP SA podjął uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na objęcie przez PKO BP SA akcji w podwyższonym kapitale Kredobank SA do kwoty 133 mln USD z jednoczesną przedterminową spłatą wszystkich udzielonych Kredobank SA przez PKO BP SA pożyczek podporządkowanych w łącznej kwocie 38 mln USD.

Inne informacje, które są istotne dla oceny sytuacji kadrowej, majątkowej, finansowej, wyniku finansowego emitenta i ich zmian

W wyniku uzyskania zgód korporacyjnych oraz złożenia przez PKO BP SA w dniu 28 listopada 2008 roku oferty dotyczącej nabycia 99,92% akcji AIG Bank Polska S.A. i 100% akcji spółki AIG Credit S.A., PKO BP SA znalazł się w fazie negocjacji - bez prawa wyłączności - mających na celu nabycie akcji ww. spółek. W przypadku zawarcia umowy nabycia akcji, ich nabycie nastąpi po spełnieniu wymogów wynikających z przepisów prawa polskiego. Nabycie akcji spółek nastąpi ze środków własnych PKO BP SA. W przypadku zawarcia umowy dotyczącej nabycia ww. akcji lub niedojścia do skutku opisanej transakcji PKO BP SA poinformuje o tych faktach w raporcie bieżącym.

Informacje dotyczące umowy z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych

W dniu 8 sierpnia 2005 roku pomiędzy PKO BP SA i podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych firmą Ernst & Young Audit Sp. z o.o. została zawarta umowa na przeprowadzenie badania sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych za lata kończące się odpowiednio 31 grudnia 2005, 2006 i 2007 roku oraz przeglądów sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych za okresy sześciu miesięcy kończące się odpowiednio: 30 czerwca 2005, 2006 i 2007 roku.

Łączna wysokość wynagrodzenia Ernst & Young Audit Sp. z o.o. wynikająca z umów zawartych przez PKO BP SA wyniosła 1 830,9 tys. zł za rok obrotowy 2008 oraz 1 394,2 tys. zł netto za rok obrotowy 2007, w tym:

- z tytułu badania jednostkowych oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych odpowiednio 575,0 tys. zł oraz 613,0 tys. zł,
- z tytułu usług poświadczających, w tym przeglądu sprawozdań finansowych odpowiednio 0 tys. zł oraz 280,0 tys. zł,
- z tytułu usług doradztwa podatkowego odpowiednio 0 tys. zł oraz 30,0 tys. zł,
- z tytułu pozostałych usług odpowiednio 1 225,9 tys. zł oraz 471,2 tys. zł.

W dniu 12 maja 2008 roku pomiędzy PKO BP SA i podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych firmą PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. została zawarta umowa na przeprowadzenie badania sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych za lata kończące się odpowiednio 31 grudnia 2008, 2009 oraz 2010 roku oraz przeglądów sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych za okresy sześciu miesięcy kończące się 30 czerwca odpowiednio 2008, 2009 oraz 2010 roku.

Łączna wysokość wynagrodzenia PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. wynikająca z umów zawartych przez PKO BP SA wyniosła 1 254,0 tys. zł netto za rok obrotowy 2008, w tym:

- z tytułu badania jednostkowych oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych 342,0 tys. zł
- z tytułu usług poświadczających, w tym przeglądu sprawozdań finansowych 781,4 tys. zł,
- z tytułu usług doradztwa podatkowego 35,0 tys. zł,
- z tytułu pozostałych usług 95,6 tys. zł.

Oświadczenia Zarządu

Zarząd Banku oświadcza, że według jego najlepszej wiedzy:

- 1) roczne sprawozdanie finansowe i dane porównywalne sporządzone zostały zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości oraz odzwierciedlają w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową Banku oraz jego wynik finansowy,
- 2) roczne sprawozdanie Zarządu z działalności Banku zawiera prawdziwy obraz rozwoju i osiągnięć oraz sytuacji Banku, w tym opis podstawowych ryzyk i zagrożeń.

Zarząd PKO BP SA oświadcza, że podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych, dokonujący badania rocznego sprawozdania finansowego PKO BP SA, został wybrany zgodnie z przepisami prawa, oraz że podmiot ten oraz biegli rewidenci dokonujący tego badania, spełniali warunki do wydania bezstronnej i niezależnej opinii o badaniu, zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami zawodowymi.

Niniejsze Sprawozdanie Zarządu PKO BP SA z działalności Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej za 2008 rok liczy 63 kolejno ponumerowane strony.

Prezes Zarządu Banku
Jerzy Pruski

Wiceprezes Zarządu Banku
Bartosz Drabikowski

Wiceprezes Zarządu Banku
Krzysztof Dresler

Wiceprezes Zarządu Banku
Tomasz Mironczuk

Wiceprezes Zarządu Banku
Jarosław Myjak

Wiceprezes Zarządu Banku
Wojciech Papierak

Wiceprezes Zarządu Banku
Mariusz Zarzycki